

Attieksme pret korupciju Latvijā

SABIEDRISKĀS DOMAS APTAUJA

2015.gada novembris

SATURS

I. METODOLOĢISKĀ INFORMĀCIJA

II. GALVENIE SECINĀJUMI

III. PĒTĪJUMA REZULTĀTI

1. Dažādu institūciju godīguma vērtējums
2. Priekšstati un attieksme pret korupciju
3. Priekšstati par korupcijas problēmas aktualitātes izmaiņām Latvijā pēdējo 4 gadu laikā
4. Priekšstati par dažādu pasākumu nepieciešamību korupcijas mazināšanā
5. Dažādu neoficiālu risinājumu izmantošana, kārtojot kādas lietas/ jautājumus/ problēmas
6. Attieksme pret kukuļdošanu
 - 6.1. Gatavība dot kukuli
 - 6.2. Iemesli, kuru dēļ varētu dot kukuli
 - 6.3. Barjeras, kas varētu atturēt dot kukuli
 - 6.4. Rīcība, saskaroties ar korupcijas gadījumiem

I. Metodoloģiskā informācija

<p><u>IZLASE:</u></p>	<p>Aptaujā pēc stratificētās nejaušības principa tika iekļauti 1009 Latvijas Republikas pastāvīgais iedzīvotājs vecumā no 15 līdz 74 gadiem</p> <p>Stratifikācijas pazīmes:</p> <p>a) ģeogrāfiskā b) nacionālā.</p> <p>Izlase aprēķināta balstoties uz jaunākajiem statistikas datiem par Latvijas Republikas iedzīvotājiem</p>
<p><u>METODE:</u></p>	<p>Aptauja tika veikta izmantojot tiešās (personīgās) intervēšanas metodi respondentu dzīves vietās. Respondentu dzīvesvietu atlasē izmantota nejaušā maršruta metode. Respondentu atlase veikta ar Kiša matricas palīdzību.</p>
<p><u>INTERVĒŠANAS LAIKS:</u></p>	<p>6.11.2015. - 17.11.2015.</p>

	Respondentu skaits izlasē (%)	Iedzīvotāju statistika (%)
Dzimums		
Vīrieši	43.9%	47.0%
Sievietes	56.1%	53.0%
Vecums		
15-24	15.3%	14.1%
25-34	19.9%	18.7%
35-44	19.7%	17.7%
45-54	17.1%	18.7%
55-64	16.8%	17.5%
65-74	11.2%	13.4%
Tautība		
Latvieši	66.9%	61.6%
Cittautieši	33.1%	38.4%
Reģions		
Rīga	30.6%	31.6%
Vidzeme	26.4%	26.2%
Kurzeme	12.8%	13.2%
Zemgale	14.3%	14.3%
Latgale	15.9%	14.8%

II. Galvenie secinājumi

- ❖ **2015.g. pētījuma rezultāti liecina par pozitīvām tendencēm korupcijas problemātikā Latvijā:**
 - ❑ **Mazinās koruptīvas darbības sabiedrībā – aptaujātie Latvijas iedzīvotāji dažādu lietu kārtošanā retāk izmantojuši pazīšanos, dāvanas vai neoficiālus maksājumus. Vairākās pētījuma pozīcijās šogad vērojams zemākais koruptīvo darbību līmenis kopš 1999.g., piemēram, veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanā, saskarsmē ar Ceļu policiju, autotransporta reģistrācijā vai izejot tehnisko apskati.**
 - ❑ **Attieksme pret kukuļdošanu sabiedrībā kļūst noraidošāka - mazinās to Latvijas iedzīvotāju skaits, kuri pieļauj iespēju personiski dot kukuli valsts amatpersonai, lai panāktu labvēlīgu risinājumu kādam jautājumam savās vai savu radnieku interesēs.**
 - ❑ **Pieaug sabiedrības uzticēšanās dažādām valsts institūcijām.**

1. Dažādu institūciju godīguma vērtējums.

- ❖ **Lielākā daļa aptaujāto Latvijas iedzīvotāju kopumā kā godīgas (*Joti + diezgan*) novērtēja sekojošas institūcijas:**
 - **Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests;**
 - **LR Prezidents;**
 - **Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra;**
 - **Valsts un pašvaldības izglītības iestādes;**
 - **Baznīca.**

- ❖ **Biežāk kritiski (*loti + diezgan negodīgas*) nekā pozitīvi (kā *godīgas*) tika vērtētas sekojošas institūcijas:**
 - LR Saeima (runājot par korupciju, kā *negodīgu* raksturoja 37%, kā *godīgu* – 21,4% respondentu);
 - Privātie uzņēmumi (kā *negodīgu* raksturoja 31,8%, kā *godīgu* – 19,7% respondentu);
 - Ceļu policija (kā *negodīgu* raksturoja 32%, kā *godīgu* – 23,4% respondentu);
 - Muita (kā *negodīgu* raksturoja 30,5%, kā *godīgu* – 19,2% respondentu);
 - Iepirkumu uzraudzības birojs (IUB) (kā *negodīgu* raksturoja 23,3%, kā *godīgu* – 18,5% respondentu).
 - Latvijas valdība (Ministru kabinets) (kā *negodīgu* raksturoja 29,9%, kā *godīgu* – 24,5% respondentu);
 - Tiesas (kā *negodīgu* raksturoja 30%, kā *godīgu* – 27,3% respondentu);

- ❖ **Jāuzsver, ka salīdzinājumā ar iepriekšējā pētījuma (2014.g.) rezultātiem, šogad gandrīz visas valsts un sabiedriskās institūcijas tika vērtētas pozitīvāk. Salīdzinoši visstraujāk pieaugusi uzticība LR prezidenta institūcijai. Jāatzīmē arī, ka ar katru aptauju (kopš 2012.g.) pieaug sabiedrības uzticēšanās valdībai.**

- ❖ **Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju kā godīgu raksturoja katrs trešais (33,8%) Latvijas iedzīvotājs. Salīdzinājumā ar iepriekšējā pētījuma rezultātiem, pozitīvo vērtējumu skaits ir nedaudz pieaudzis (+1,8%). Kritisku viedokli pārstāvēja 19,3% respondentu un tas ir mazāk (-3,6%) nekā 2014.g.**

2. Priekšstati un attieksme pret korupciju.

- ❖ Līdzīgi kā iepriekšējos pētījumos, vairākums aptaujāto Latvijas iedzīvotāju piekrita sekojošiem apgalvojumiem:
 - ✓ *Ilgās tiesvedības mazina pārliecību, ka vainīgie tiks sodīti (kopumā piekrita 74,8% respondentu);*
 - ✓ *Deputāti strādā tikai šauru ekonomisko grupu interesēs, nevis visas sabiedrības labā (71,3%);*
 - ✓ *Pašreizējā valsts birokrātijas sistēma spiež dot kukuļus (61,2%);*
 - ✓ *Publiskie iepirkumi tiek sadalīti ar politiķiem/ amatpersonām saistītiem uzņēmējiem (60%);*
 - ✓ *Korupcija ir līdzeklis, kuru izmanto konkurentu apsteigšanai (piekrita 53,7%). Kopš 2007.g. vērojama tendence pieaugt respondentu skaitam, kuri piekrīt apgalvojumam.*

- ❖ Lielākā daļa pētījuma dalībnieku nepiekrita sekojošiem apgalvojumiem:
 - ✓ *Politisko partiju finansēšana ir caurspīdīga un tā tiek pietiekami uzraudzīta (kopumā nepiekrita 70% respondentu);*
 - ✓ *Man nav iebildumu pret to, ka valsts tiek krāpta, jo tā man tāpat neko nedod (nepiekrita 55,6%)*
 - ✓ *Lobēšana ir godīgs veids, kā sabiedrībai ietekmēt valsts pārvaldi (nepiekrita 55,5%).*

- ❖ Aptaujāto Latvijas iedzīvotāju domas dalījās, vērtējot sekojošu izteikumu:
 - ✓ *Bez kukuļdošanas/ņemšanas neko nevar panākt, jo visa valsts sistēma ir korumpēta (kopumā piekrita 46,9%, nepiekrita – 44,2% respondentu). Pētījuma rezultātu analīze respondentu grupās, kas izveidotas pēc dažādām sociāli demogrāfiskajām pazīmēm, atklāj, ka koruptīvas darbības nedaudz biežāk attaisnoja respondenti vecumā no 25 līdz 34 gadiem, finansiāli nodrošinātākie aptaujas dalībnieki, vīrieši, kā arī pilsētu iedzīvotāji.*

3. Priekšstati par korupcijas problēmas aktualitātes izmaiņām Latvijā pēdējo 4 gadu laikā.

- ❖ Līdzīgi kā iepriekšējos pētījumos, arī šogad pēc iedzīvotāju domām valstī nedaudz aktuālāka ir korupcija augstākajā līmenī. Katrs ceturtais (25,5%) aptaujas dalībnieks uzskata, ka problēmas, kas saistās ar augsta līmeņa korupciju, pēdējo 4 gadu laikā ir palielinājušās. Runājot par zemākā līmeņa korupciju šādu viedokli pārstāvēja 20,6% respondentu un tas ir mazāk nekā visos līdzšinējos pētījumos kopš 1999.g.
- ❖ To iedzīvotāju skaits, kas pārstāvēja viedokli, ka korupcija pēdējo 4 gadu laikā ir mazinājusies, bija mazāks par 20%. Runājot par augstākā līmeņa korupciju šādu viedokli pārstāvēja 14,8% respondentu, runājot par zemākā līmeņa korupciju – 16% respondentu. Kopumā visplašāk tika pārstāvēts viedoklis, ka korupcijas problēmas Latvijā pēdējo 4 gadu laikā ir palikušas nemainīgas.
- ❖ Dažādās respondentu sociāli demogrāfiskajās grupās iegūtie rezultāti neatklāj kādas būtiskas viedokļu atšķirības.

4. Priekšstati par dažādu pasākumu nepieciešamību korupcijas mazināšanā.

- ❖ Sabiedrības skatījumā faktiski visi aptaujā piedāvātie risinājumi būtu svarīgi cīņā ar korupciju. Līdzīgi kā iepriekšējos (2012.-2014.g.) pētījumos, vairāk nekā 70% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju, kā ļoti svarīgus vai svarīgus pasākumus korupcijas samazināšanā, vērtēja:
 - *Stingrāka publisko iepirkumu kontrole;*
 - *Tiesām jāpiespriež bargāki sodi kukuļņēmējiem un kukuļdevējiem;*
 - *Pastiprināta partiju privāto finansētāju kontrole un ierobežošana;*
 - *Tas, ka sabiedrībai ir pieejama informācija, kas nodarbojas ar likumu (savu interešu) lobēšanu;*
 - *Ētikas kodeksu un saistošu pretkorupcijas programmu iedzīvināšana.*
- ❖ Papildus līdzekļu piešķiršana Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam, kā arī ļoti svarīgu vai svarīgu pasākumu korupcijas samazināšanā, vērtēja 59,7% aptaujas dalībnieku un tas ir vairāk (+4,3%) nekā 2014.g.pētījumā.

5. Dažādu neoficiālu risinājumu izmantošana, kārtojot kādas lietas/ jautājumus/ problēmas.

- ❖ Pēdējo 2 gadu laikā, kārtojot kādas lietas/ jautājumus/ problēmas neoficiālus maksājumus, dāvanas vai sakarus/ pazīšanos ir izmantojuši 27,2% aptaujātie Latvijas iedzīvotāji. Būtiski ir uzsvērt, ka salīdzinājumā ar 2012. un 2014.g. pētījuma rezultātiem, šo respondentu skaits ir sarucis (-5% salīdzinājumā ar 2014.g.).
- ❖ Pētījuma rezultāti liecina, ka dažādu lietu kārtošanā, galvenokārt, izmantoti pazīšanās/ sakari, kā arī simboliskas dāvanas. Šādus risinājumus izmantojuši 10% - 20% aptaujāto Latvijas iedzīvotāji. Koruptīvas darbības ar naudu vai vērtīgām dāvanām veikuši mazāk par 6% aptaujāto. Jāuzsver pozitīvā tendence – salīdzinājumā ar 2014.g., šogad sarucis visa veida koruptīvo darbību veikušo iedzīvotāju skaits:
 - ❑ 18,5% (-1,2% salīdzinājumā ar 2014.g.) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju izmantojuši pazīšanos/ sakarus (draugus, paziņas u.tml.);
 - ❑ 11,5% (-3,5% salīdzinājumā ar 2014.g.) respondentu devas nelielas (simboliskas) dāvanas, piemēram, ziedus, suvenīrus, reprezentācijas priekšmetus, saldumus;
 - ❑ 5,5% (-0,8% salīdzinājumā ar 2014.g.) respondentu veica neoficiālus maksājumus (EUR 7 un vairāk);
 - ❑ 2,2% (-1,3% salīdzinājumā ar 2014.g.) aptaujas dalībnieku deva vērtīgas dāvanas, piemēram, dāvanu kartes, preces, produktus, pakalpojumus;
 - ❑ 1,8% (-1,3% salīdzinājumā ar 2014.g.) veica neoficiālus maksājumus (līdz EUR 7).

- ❖ Salīdzinājumā ar 2014.g. pētījuma rezultātiem, šogad gandrīz visās aptaujas pozīcijās (izņemot jautājumu kārtošanu tiesās) vērojama pozitīva tendence - aptaujātie Latvijas iedzīvotāji šo lietu kārtošanā retāk izmantojuši pazīšanos, dāvanas vai neoficiālus maksājumus. Vairākās pētījuma pozīcijās šogad vērojams zemākais koruptīvo darbību līmenis kopš 1999.g. - veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanā, saskarsmē ar Ceļu policiju, autotransporta reģistrācijā vai izejot tehnisko apskati, saņemot/ mainot pasi, uzturēšanās atļaujas, kārtojot izsaukumus.
- ❖ Visbiežāk (vairāk kā 10% gadījumu to respondentu vidū, kas kārtojuši attiecīgo jautājumu) pazīšanās, neoficiāli maksājumi vai barterdarījumi izmantoti kārtojot sekojošus jautājumus:
 - *Darbā iekārtošanās valsts vai pašvaldību iestādēs (neoficiāli risinājumi, galvenokārt sakari/ pazīšanās, izmantoti 30,2% gadījumu);*
 - *Veselības aprūpes saņemšana (neoficiāli risinājumi izmantoti 23,4% gadījumu);*
 - *Nekustamā īpašuma lietu kārtošana (zemes, dzīvokļa, mājas privatizācija, saņemšana, pirkšana/pārdošana u.c.) (neoficiāli risinājumi izmantoti 20,5% gadījumu);*
 - *Saskarsme ar Ceļu policiju (CSN pārkāpums, soda nauda) (neoficiāli risinājumi izmantoti 17,3% gadījumu).*
 - *Izglītības iegūšana (bērnudārzs, skola, augstskola) (neoficiāli risinājumi izmantoti 12,9% gadījumu);*
 - *Jautājumu kārtošana tiesā (neoficiāli risinājumi izmantoti 11,9% gadījumu);*
 - *Lietu kārtošana pašvaldībās (neoficiāli risinājumi izmantoti 10,8% gadījumu).*

6. Rīcība, saskaroties ar korupcijas gadījumiem.

- ❖ Pētījumu rezultātu dinamika liecina, ka attieksme pret kukuļdošanu sabiedrībā kļūst noraidošāka. Kukuļa došanas iespēju kādai valsts amatpersonai pieļāva 22,2% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju un tas ir mazāk nekā visos iepriekšējos pētījumos kopš 2007.g. Pirmo reizi kukuļa došanas iespēju nepieļāva vairāk nekā divas trešdaļas (69%) aptaujas dalībnieku.
- ❖ Dažādās respondentu sociāli demogrāfiskajās grupās iegūtie rezultāti atklāj, ka iespēju veikt koruptīvas darbības nedaudz biežāk (25% - 30% gadījumu) pieļāva respondenti vecumā no 25 līdz 34 gadiem, aptaujas dalībnieki ar augstāku ienākumu un izglītības līmeni, kā arī Kurzemes un Zemgales iedzīvotāji.
- ❖ Nozīmīgākie iemesli, kāpēc iedzīvotāji varētu izšķirties dot kukuli valsts amatpersonai:
 - ✓ *Ir pārliecība, ka tiks panākts problēmas pozitīvs (vēlamais) risinājums (minēja 38,6% respondentu);*
 - ✓ *Darbinieku attieksme ir laipnāka un pretimnākoša (32,1%);*
 - ✓ *Ir lielāka drošība, ka problēma vispār tiks risināta (29,4%);*
 - ✓ *Jautājums (problēma) tiek izskatīta ātrāk (25,5%).*
- ❖ Nozīmīgākās barjeras, kas varētu atturēt dot kukuli:
 - ✓ *Finansiāli nevar atļauties dot kukuli (minēja 36,6% respondentu);*
 - ✓ *Amatpersonu algas ir pietiekami labas, un viņiem nevajag maksāt papildus (33,2%);*
 - ✓ *Tiek veicināts ierēdņu, darbinieku negodīgums (29%);*
 - ✓ *Morāli nepieņemami, kauns dot kukuli (26,5%).*

- ❖ Par korupcijas gadījumiem gatavi ziņot, atklāti vai anonīmi, ir 39,9% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju un tas ir nedaudz mazāk nekā 2012. un 2014.g. aptaujās. Jānorāda gan, ka to respondentu skaits, kuri būtu gatavi ziņot par korupcijas gadījumiem atklāti ir pieaudzis un sasniedz 11,9%.
- ❖ Aptaujāto Latvijas iedzīvotāju rīcība personiski saskaroties ar korupciju (tiek pieprasīts kukulis, amatpersona pārkāpj savas pilnvaras):
 - *Pastāstītu par šo gadījumu radiem, paziņām (tā atbildēja 34,5% respondentu);*
 - *Ziņotu policijai un/vai prokuratūrai (14,9%);*
 - *Informētu par to konkrētās iestādes vadītāju (13,7%);*
 - *Ziņotu Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam (KNAB) (11,8%);*
 - *Ziņotu par šo gadījumu, bet nezinu, kur vērsties (10,1%);*
 - *Informētu plašsaziņas līdzekļus (9,7%).*
- ❖ Par korupcijas gadījumiem nevienu neinformētu un neziņotu nevienai iestādei 15,1% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju un viņu skaits, salīdzinājumā ar 2014.g. aptauju, ir sarucis (-5,5%).

III. Pētījuma rezultāti

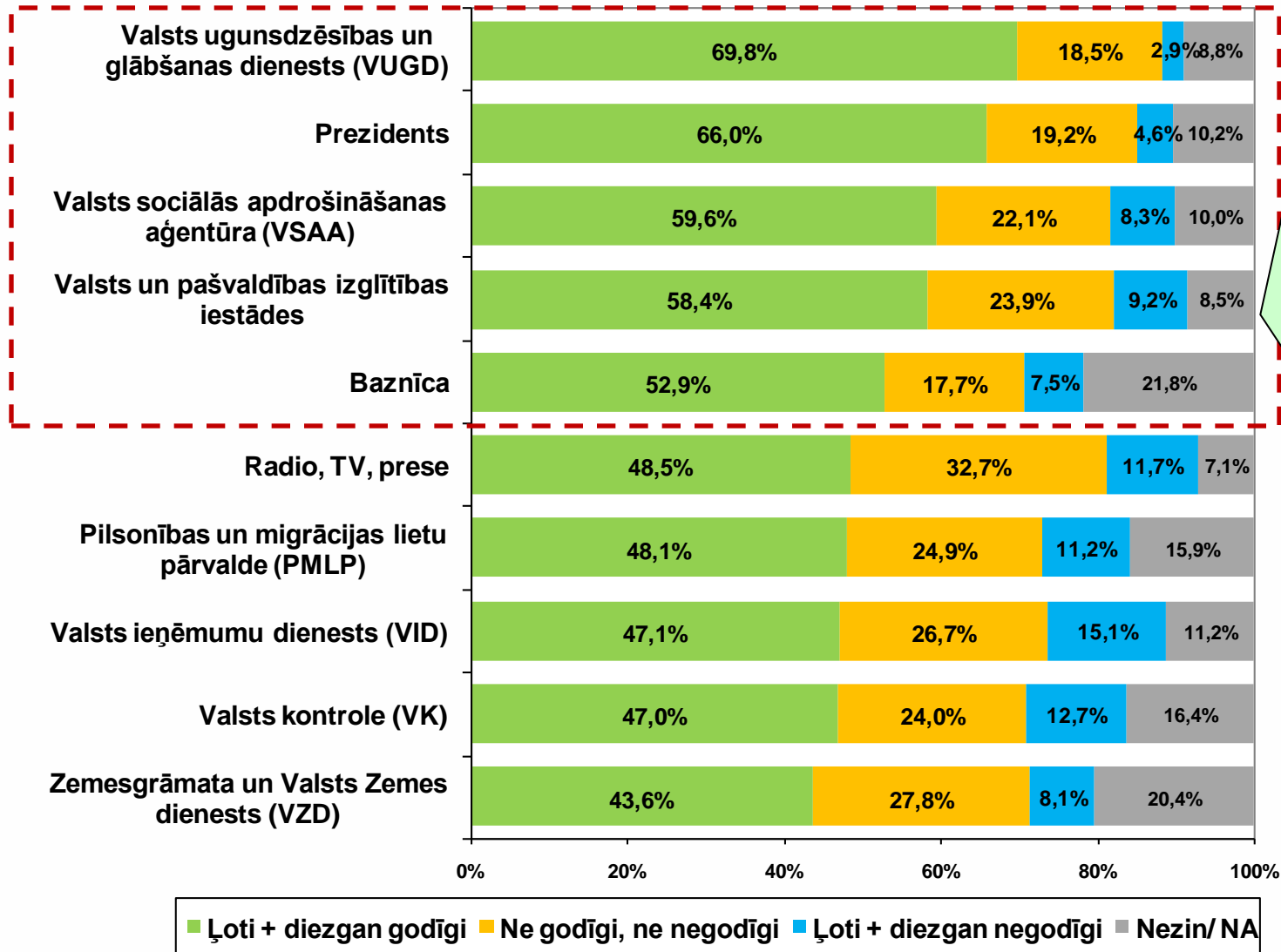
1. Dažādu institūciju godīguma vērtējums

Kā Jūs novērtētu sekojošu institūciju/valsts iestāžu/ uzņēmumu godīgumu, runājot par korupciju?

Vērtējums 5 punktu skalā, kur -2 ir "ļoti negodīgi", bet 2 - "ļoti godīgi"

VISBIEŽĀK POZITĪVI VĒRTĒTO INSTITŪCIJU GRUPA (1.-10.vieta)

(Bāze = visi respondenti)

Lielākā daļa aptaujāto Latvijas iedzīvotāju kopumā kā godīgas (ļoti + diezgan) novērtēja sekojošas institūcijas:

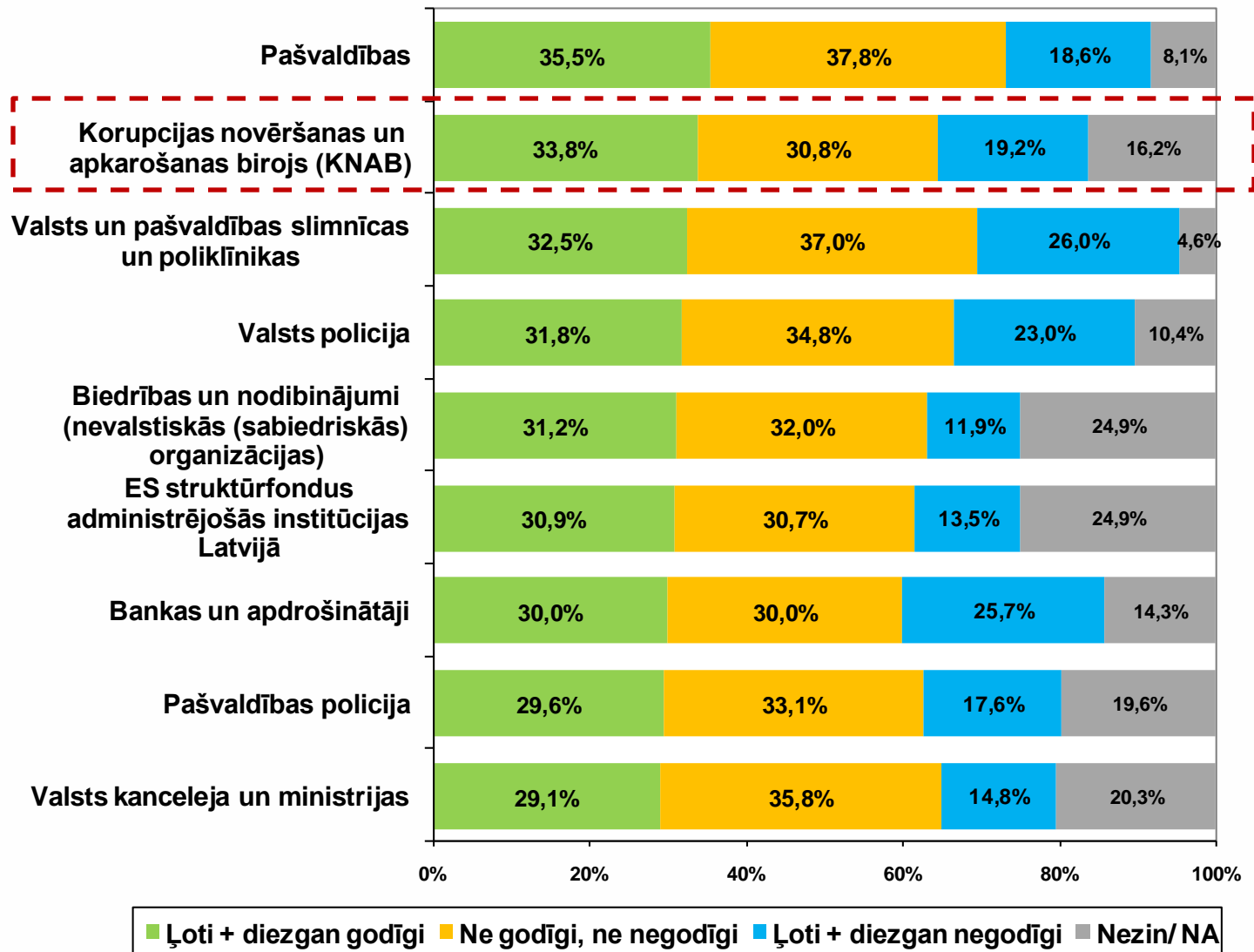
- Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu;
- LR Prezidentu;
- Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru ;
- Valsts un pašvaldības izglītības iestādes;
- Baznīcu.

Kā Jūs novērtētu sekojošu institūciju/ valsts iestāžu/ uzņēmumu godīgumu, runājot par korupciju?

Vērtējums 5 punktu skalā, kur -2 ir "ļoti negodīgi", bet 2 - "ļoti godīgi"

2.BIEŽĀK POZITĪVI VĒRTĒTO INSTITŪCIJU GRUPA (11.-19.vieta)

(Bāze = visi respondenti)

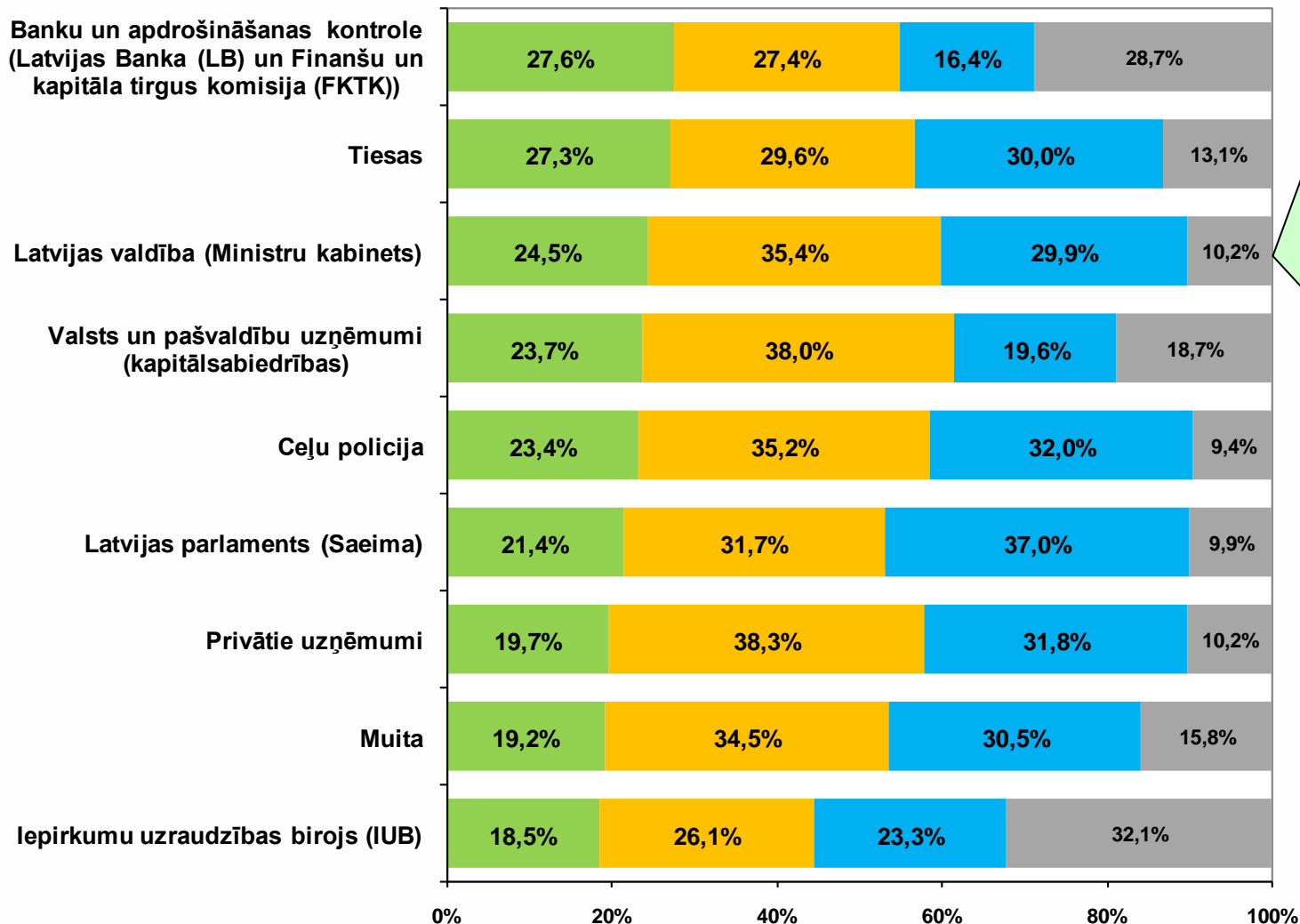

Kā Jūs novērtētu sekojošu institūciju/ valsts iestāžu/ uzņēmumu godīgumu, runājot par korupciju?

Vērtējums 5 punktu skalā, kur -2 ir "ļoti negodīgi", bet 2 - "ļoti godīgi"

RETĀK POZITĪVI VĒRTĒTO INSTITŪCIJU GRUPA (20.-28.vieta)

(Bāze = visi respondenti)

Sekojošas institūcijas 30% un vairāk gadījumu tika vērtētas kā negodīgas (*ļoti + diezgan*):

- Latvijas parlaments (Saeima);
- Ceļu policija;
- Privātie uzņēmumi;
- Muita;
- Tiesas.

■ Ļoti + diezgan godīgi ■ Ne godīgi, ne negodīgi ■ Ļoti + diezgan negodīgi ■ Nezin/NA

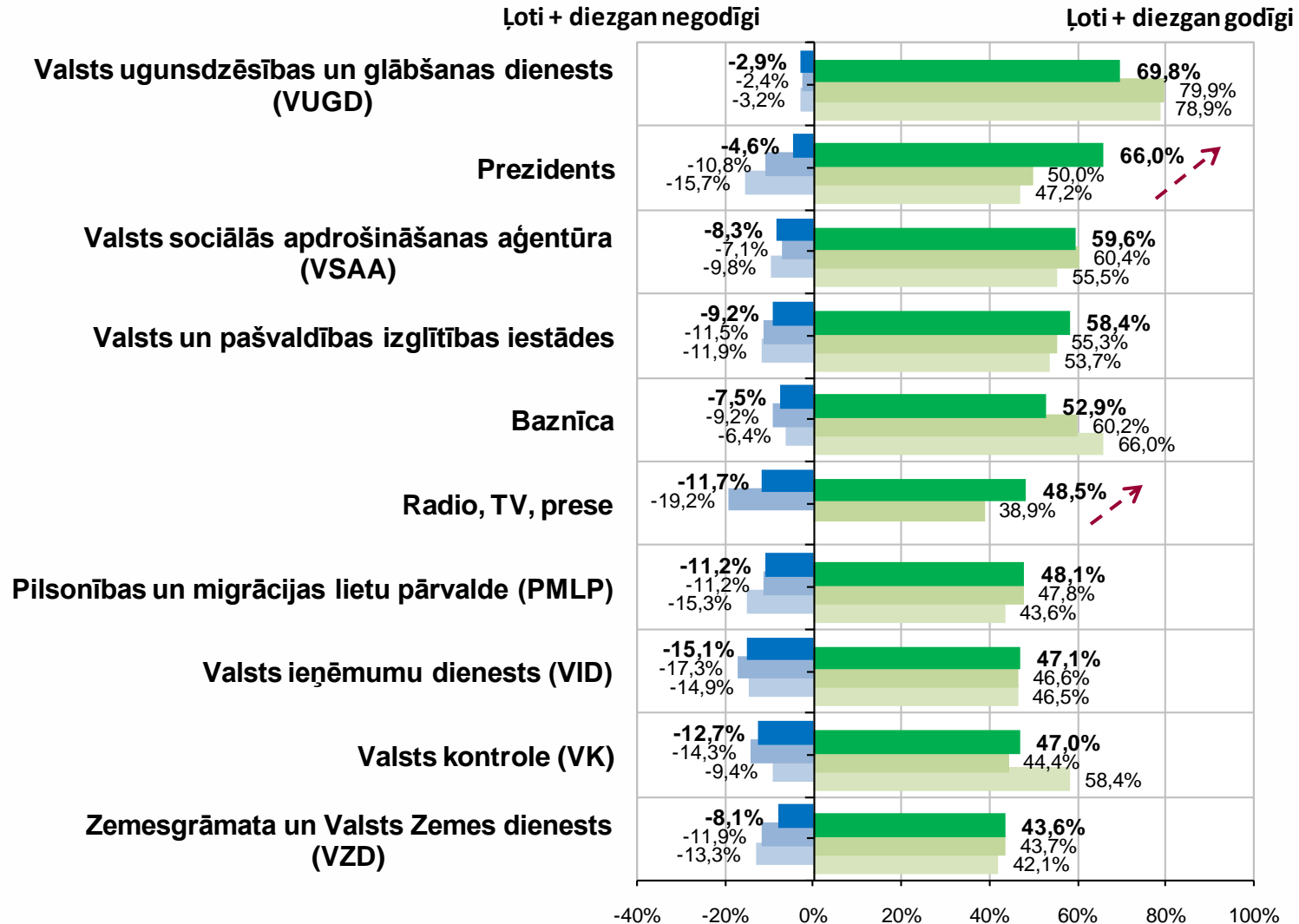
- 2015
- 2014
- 2012

Kā Jūs novērtētu sekojošu institūciju/ valsts iestāžu/ uzņēmumu godīgumu, runājot par korupciju?

Vērtējums 5 punktu skalā, kur -2 ir "ļoti negodīgi", bet 2 - "ļoti godīgi"

VISBIEŽĀK POZITĪVI VĒRTĒTO INSTITŪCIJU GRUPA (1.-10.vieta)

(Bāze = visi respondenti)

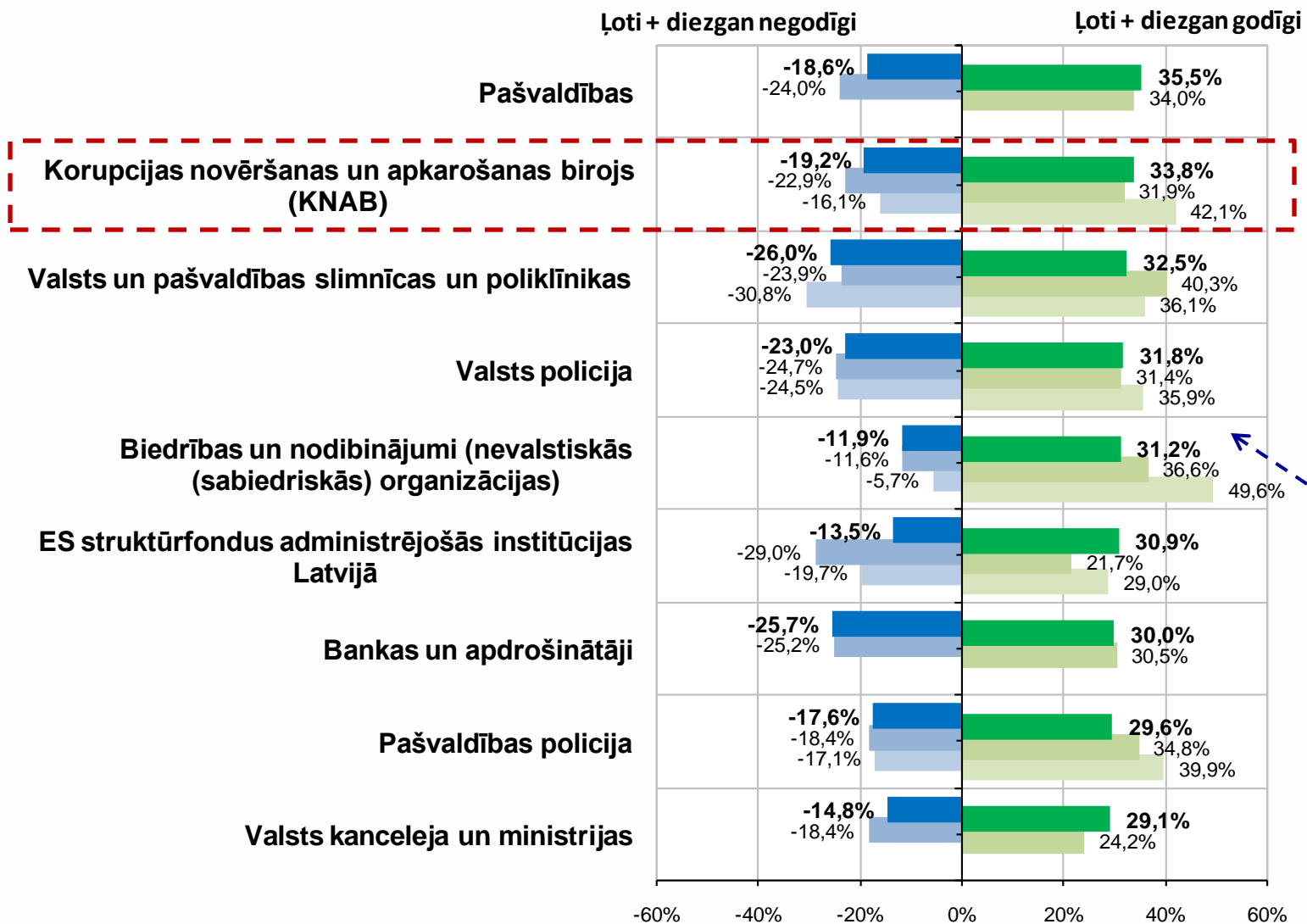
- 2015
- 2014
- 2012

Kā Jūs novērtētu sekojošu institūciju/ valsts iestāžu/ uzņēmumu godīgumu, runājot par korupciju?

Vērtējums 5 punktu skalā, kur -2 ir "ļoti negodīgi", bet 2 - "ļoti godīgi"

2.BIEŽĀK POZITĪVI VĒRTĒTO INSTITŪCIJU GRUPA (11.-19.vieta)

(Bāze = visi respondenti)

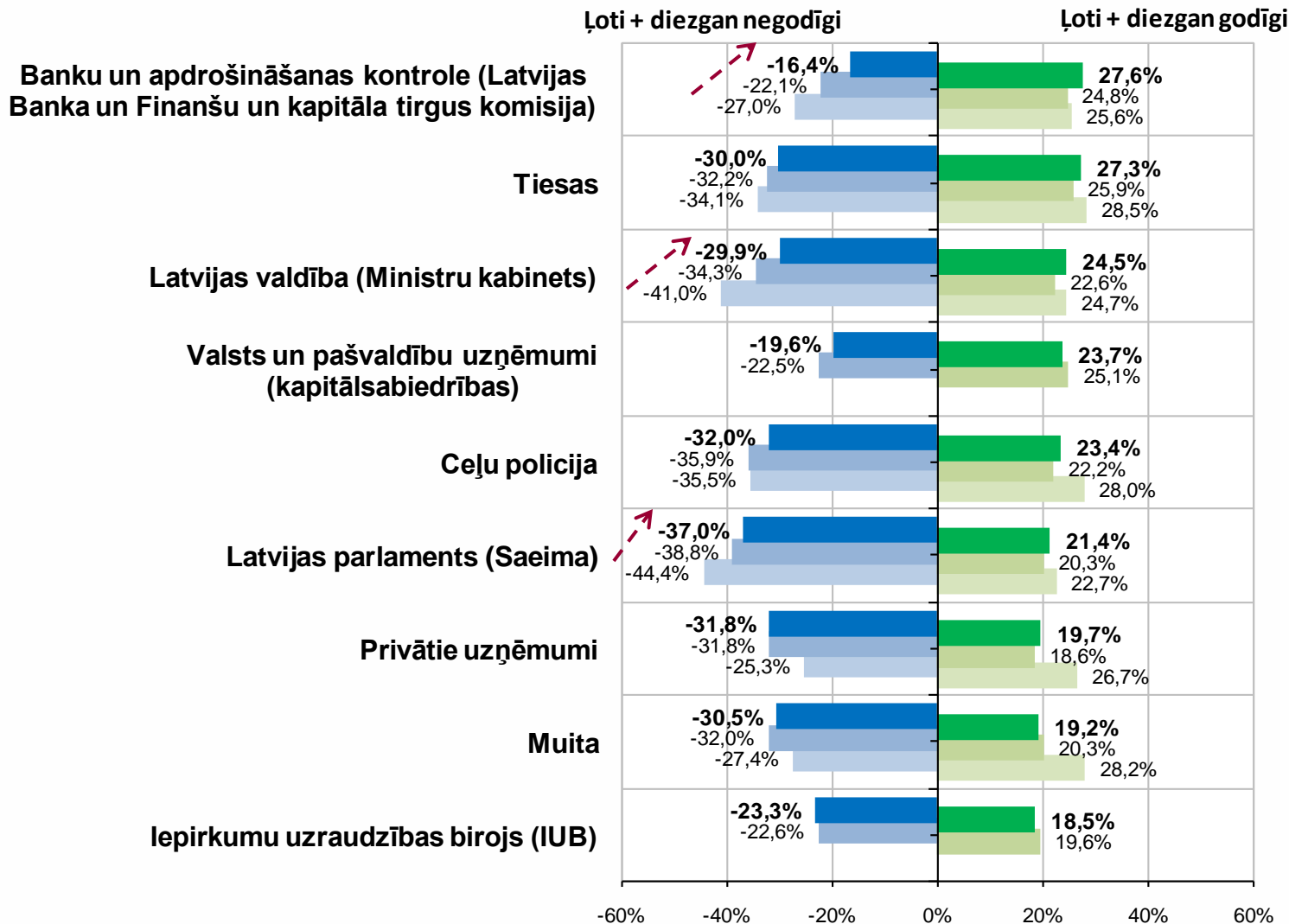
- 2015
- 2014
- 2012

Kā Jūs novērtētu sekojošu institūciju/ valsts iestāžu/ uzņēmumu godīgumu, runājot par korupciju?

Vērtējums 5 punktu skalā, kur -2 ir "ļoti negodīgi", bet 2 - "ļoti godīgi"

RETĀK POZITĪVI VĒRTĒTO INSTITŪCIJU GRUPA (20.-28.vieta)

(Bāze = visi respondenti)

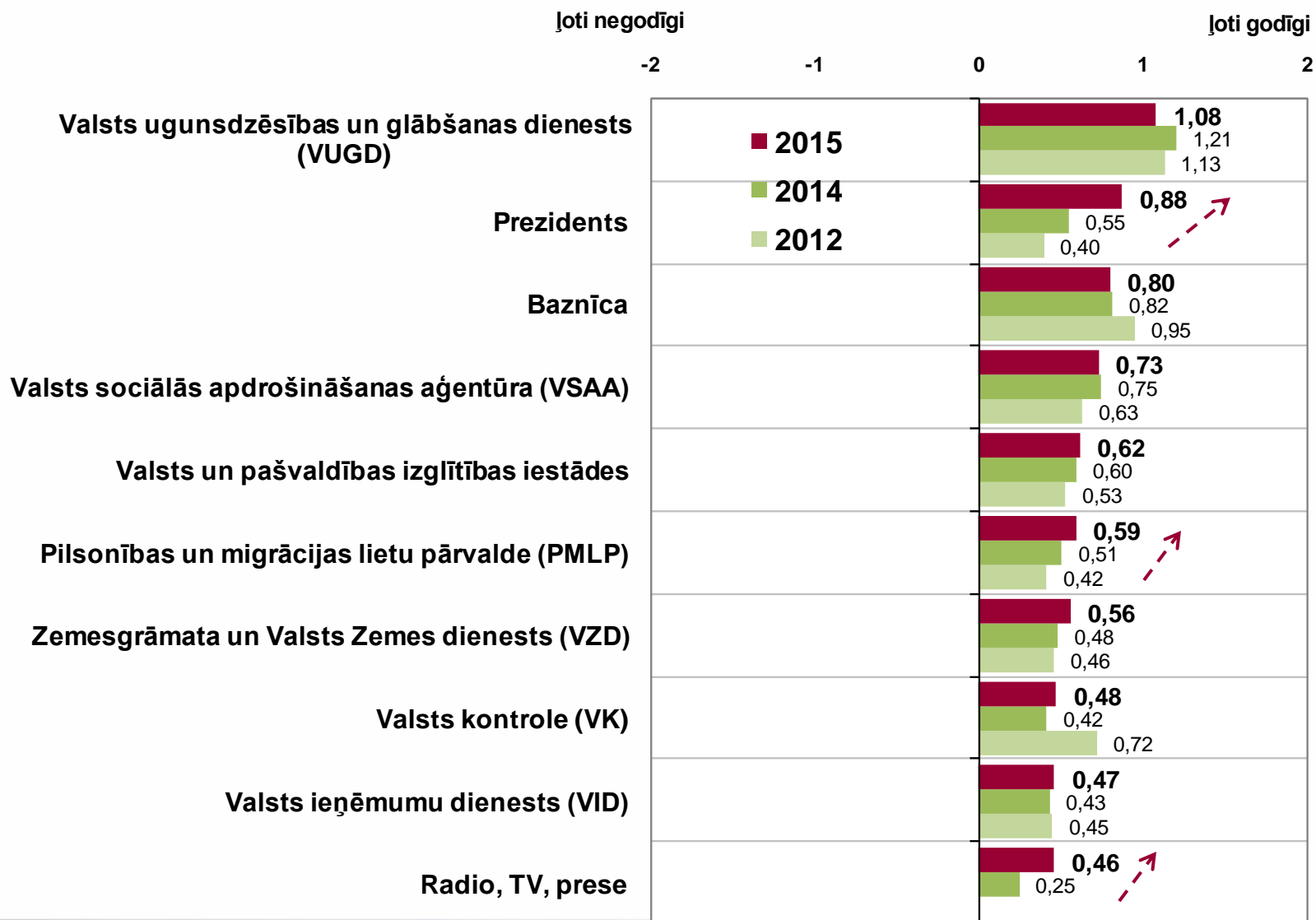

Kā Jūs novērtētu sekojošu institūciju/valsts iestāžu/uzņēmumu godīgumu, runājot par korupciju?

Vidējais novērtējums 5 punktu skalā,

kur -2 ir "ļoti negodīgi", bet 2 - "ļoti godīgi"

POZITĪVĀK VĒRTĒTO INSTITŪCIJU GRUPA (1.-10.vieta)

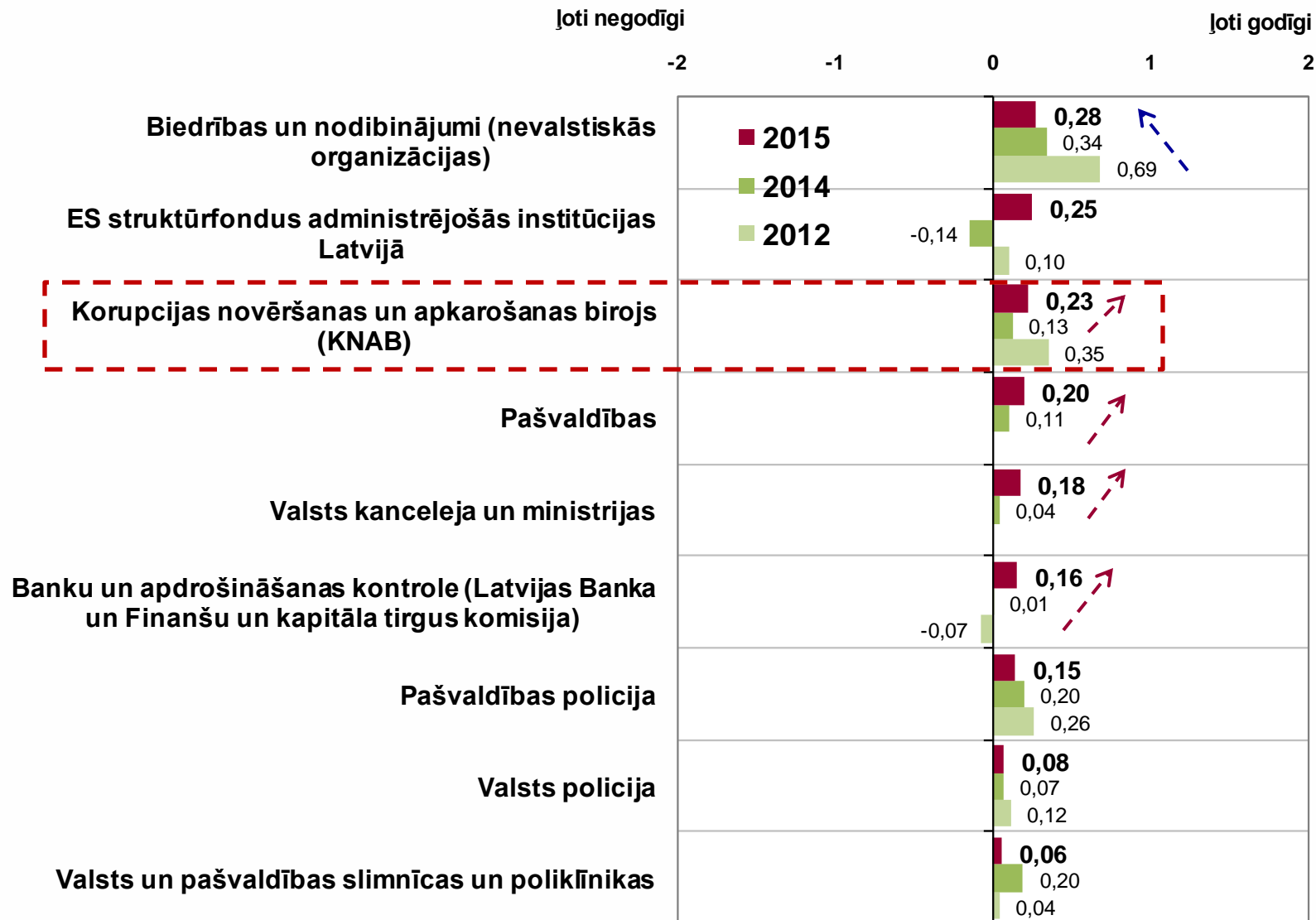

Kā Jūs novērtētu sekojošu institūciju/ valsts iestāžu/ uzņēmumu godīgumu, runājot par korupciju?

Vidējais novērtējums 5 punktu skalā,

kur -2 ir "ļoti negodīgi", bet 2 - "ļoti godīgi"

2. POZITĪVĀK VĒRTĒTO INSTITŪCIJU GRUPA (11.-19.vieta)

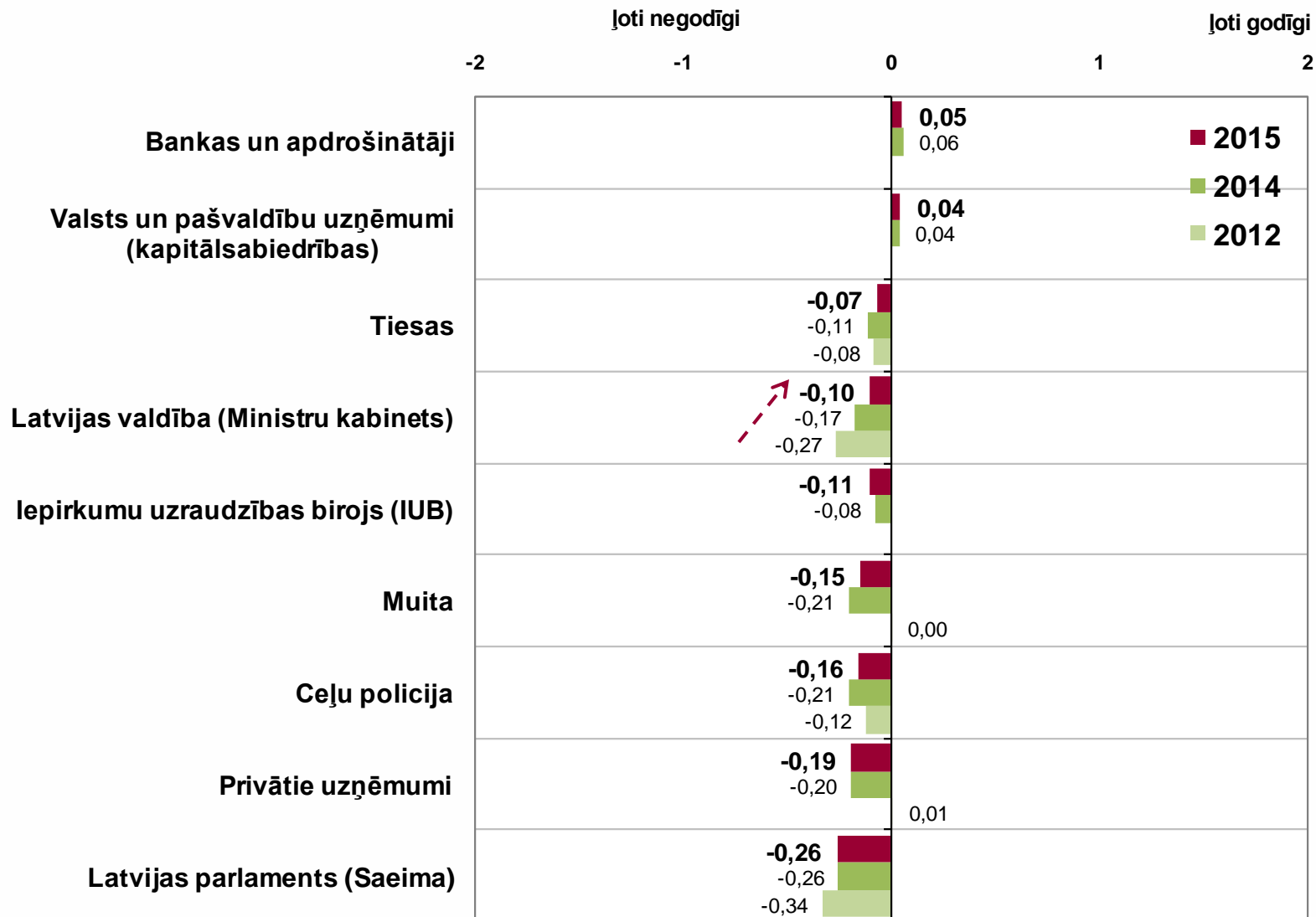

Kā Jūs novērtētu sekojošu institūciju/ valsts iestāžu/ uzņēmumu godīgumu, runājot par korupciju?

Vidējais novērtējums 5 punktu skalā,

kur -2 ir "ļoti negodīgi", bet 2 - "ļoti godīgi"

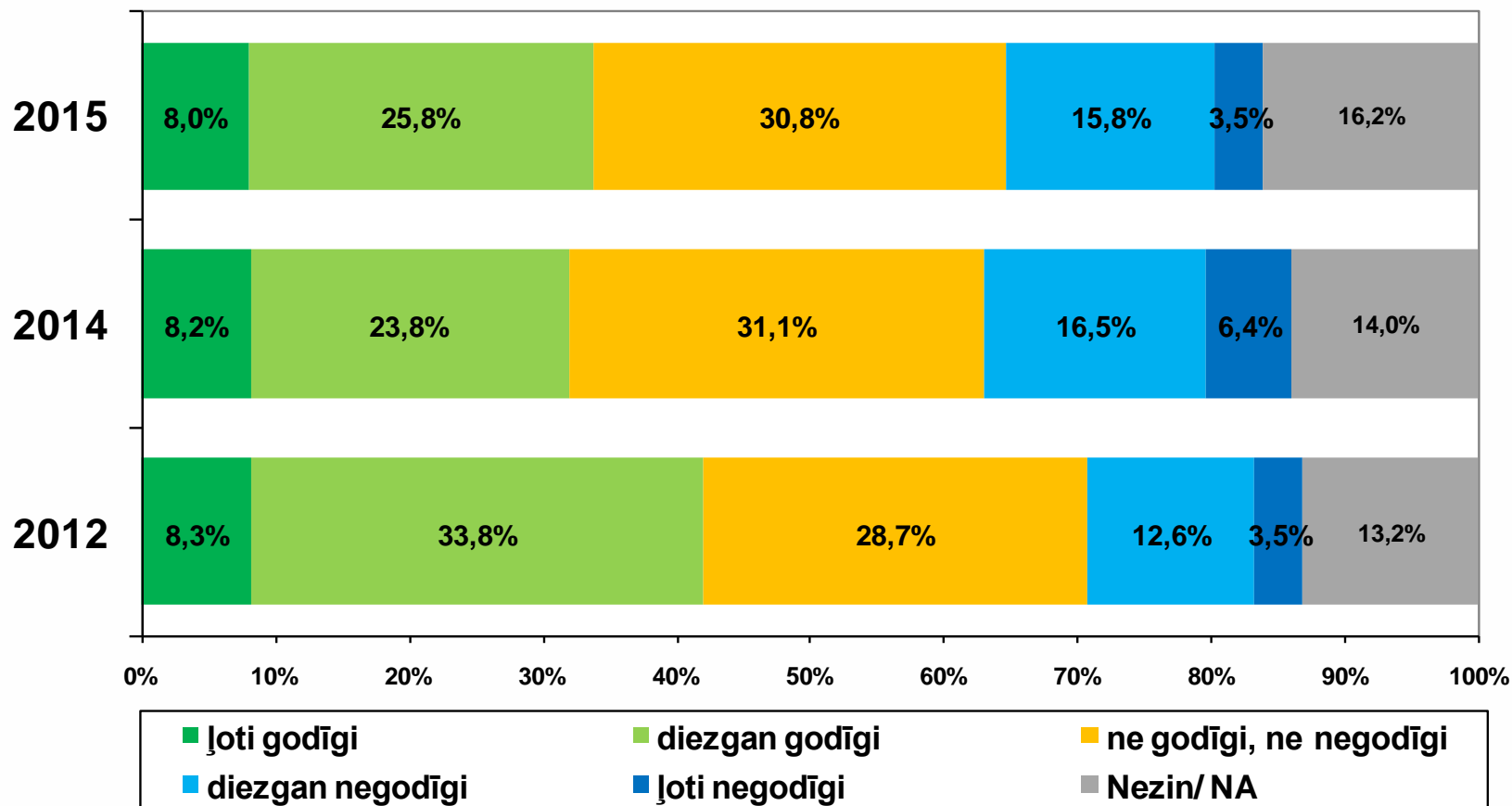
MAZĀK POZITĪVI VĒRTĒTO INSTITŪCIJU GRUPA (20.-28.vieta)

Kā Jūs novērtētu sekojošas institūcijas godīgumu, runājot par korupciju?

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (KNAB)

(Bāze = visi respondenti)

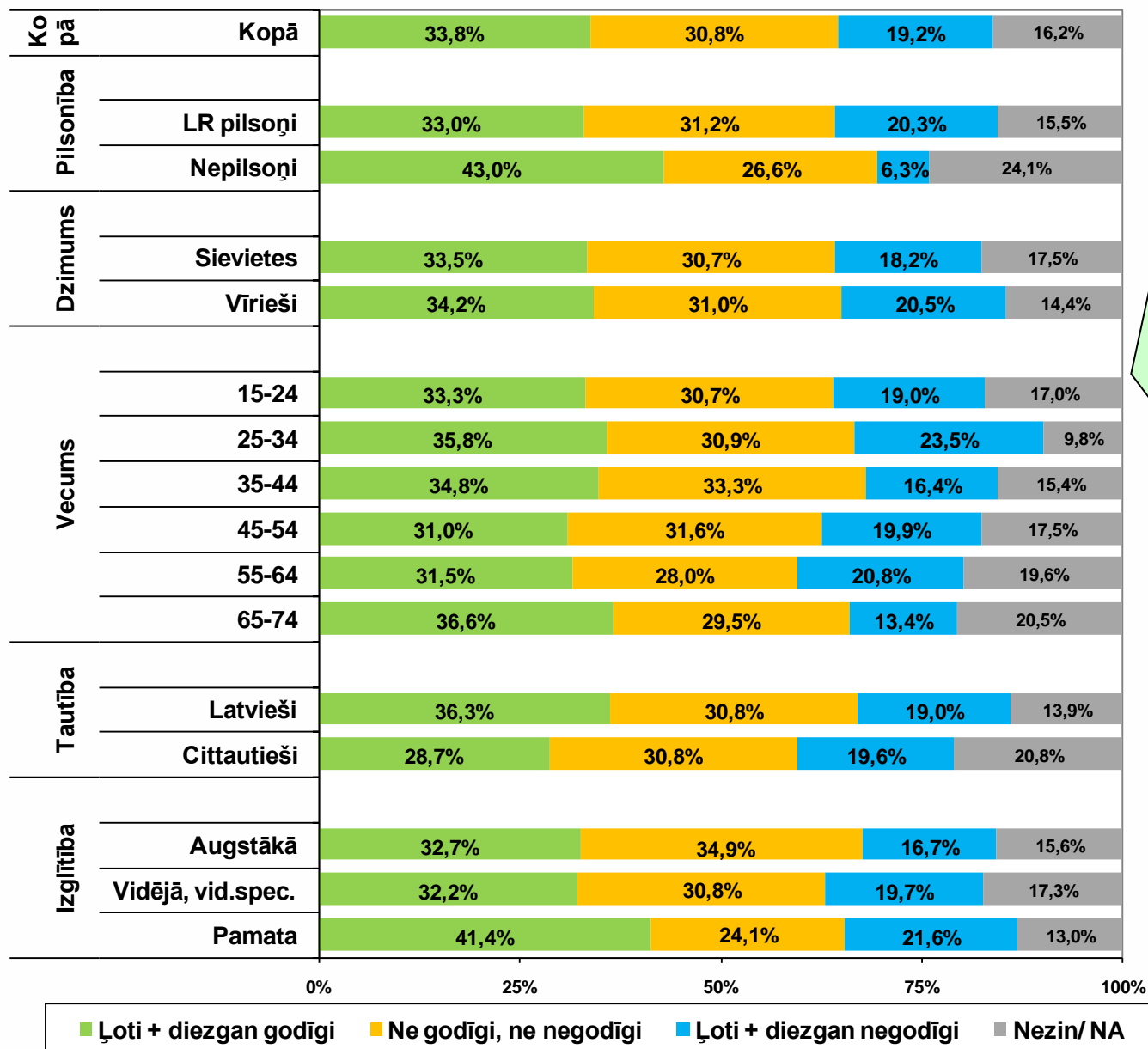

Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju kā godīgu raksturoja katrs trešais (33,8%) Latvijas iedzīvotājs. Salīdzinājumā ar iepriekšējā pētījuma rezultātiem, pozitīvo vērtējumu skaits ir nedaudz pieaudzis (+1,8%). Kritisku viedokli pārstāvēja 19,3% respondentu un tas ir mazāk (-3,6%) nekā 2014.g.

Kā Jūs novērtētu sekojošas institūcijas godīgumu, runājot par korupciju?

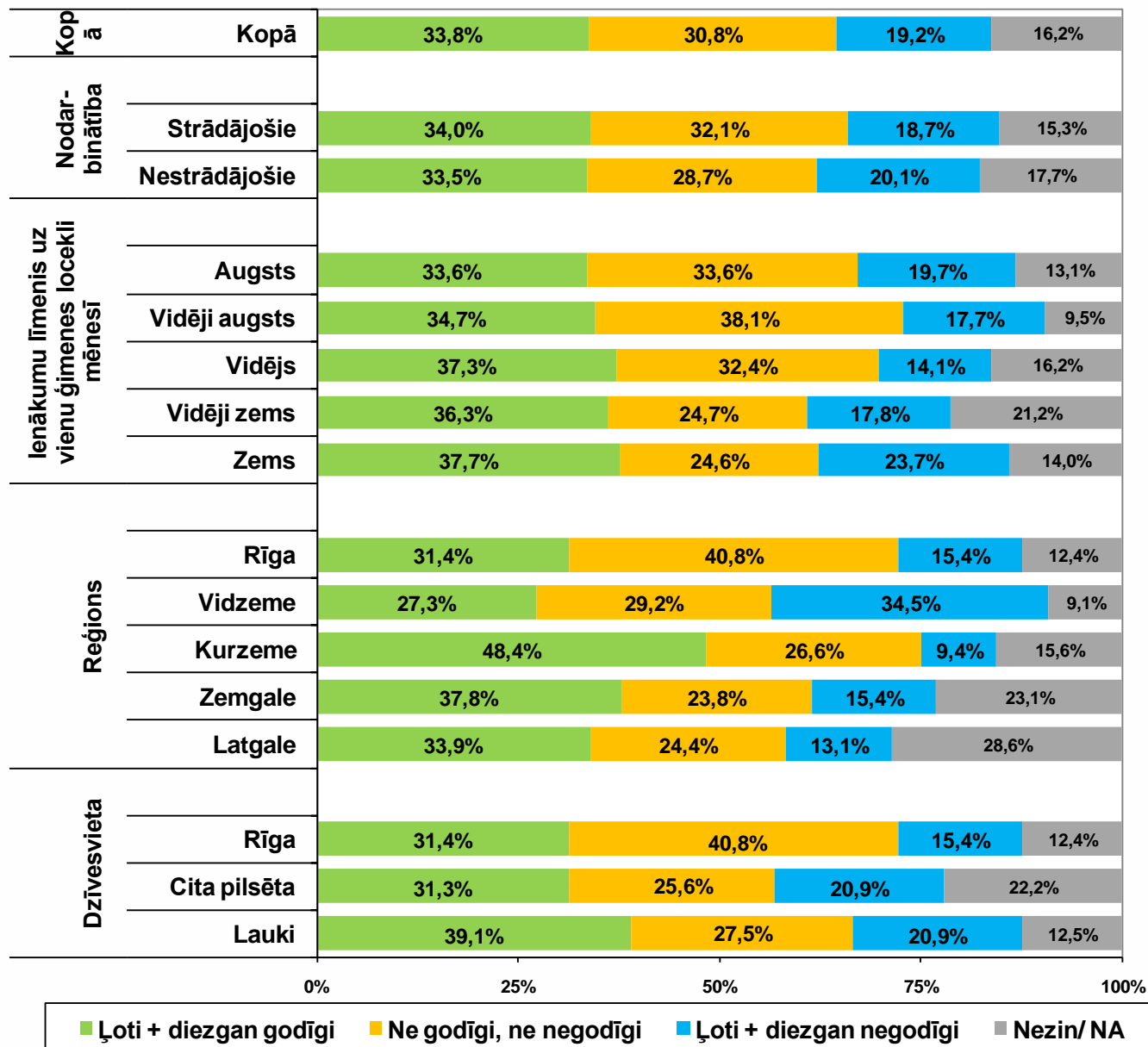
Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (KNAB)

(Visi respondenti; N=1009)

Pētījuma rezultātu analīze respondentu grupās, kas izveidotas pēc dažādām sociāli demogrāfiskajām pazīmēm, neatklāj ievērojamas viedokļu atšķirības.

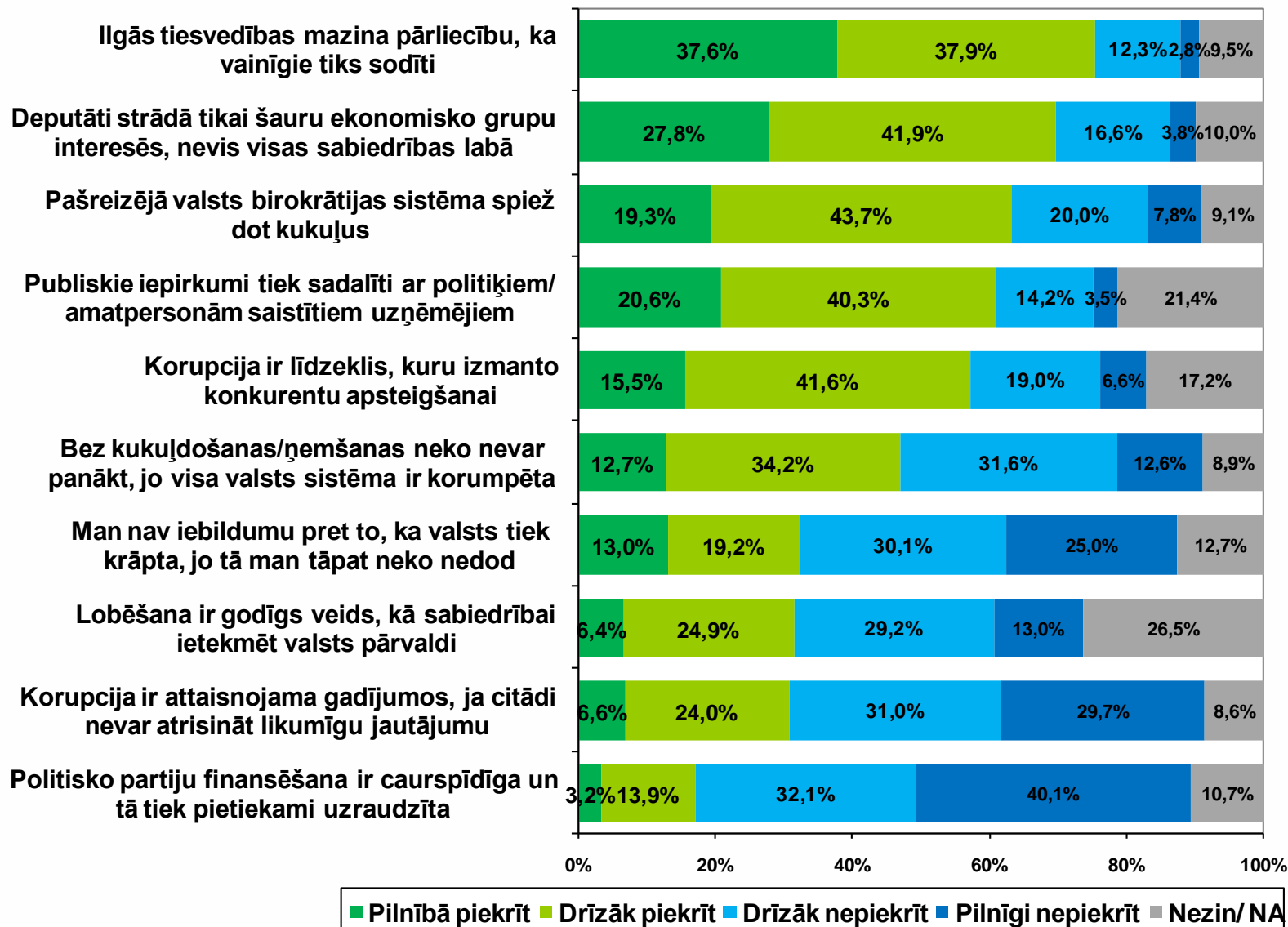
Kā Jūs novērtētu sekojošas institūcijas godīgumu, runājot par korupciju?
Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (KNAB)
 (Visi respondenti; N=1009)

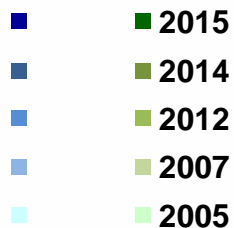
2. Priekšstati un attieksme pret korupciju

Es Jums nolasišu dažus apgalvojumus par korupciju un Jūs, lūdzu, pasakiet, vai Jūs tiem pilnīgi piekrītat, drīzāk piekrītat, drīzāk nepiekrītat vai pilnīgi nepiekrītat.

(Bāze = visi respondenti)

■ Pilnībā piekrīt ■ Drīzāk piekrīt ■ Drīzāk nepiekrīt ■ Pilnīgi nepiekrīt ■ Nezin/ NA

Es Jums nolasišu dažus apgalvojumus par korupciju un Jūs, lūdzu, pasakiet, vai Jūs tiem pilnīgi piekrītat, drīzāk piekrītat, drīzāk nepiekrītat vai pilnīgi nepiekrītat.

Pilnīgi+ drīzāk nepiekrīt

Pilnībā+ drīzāk piekrīt

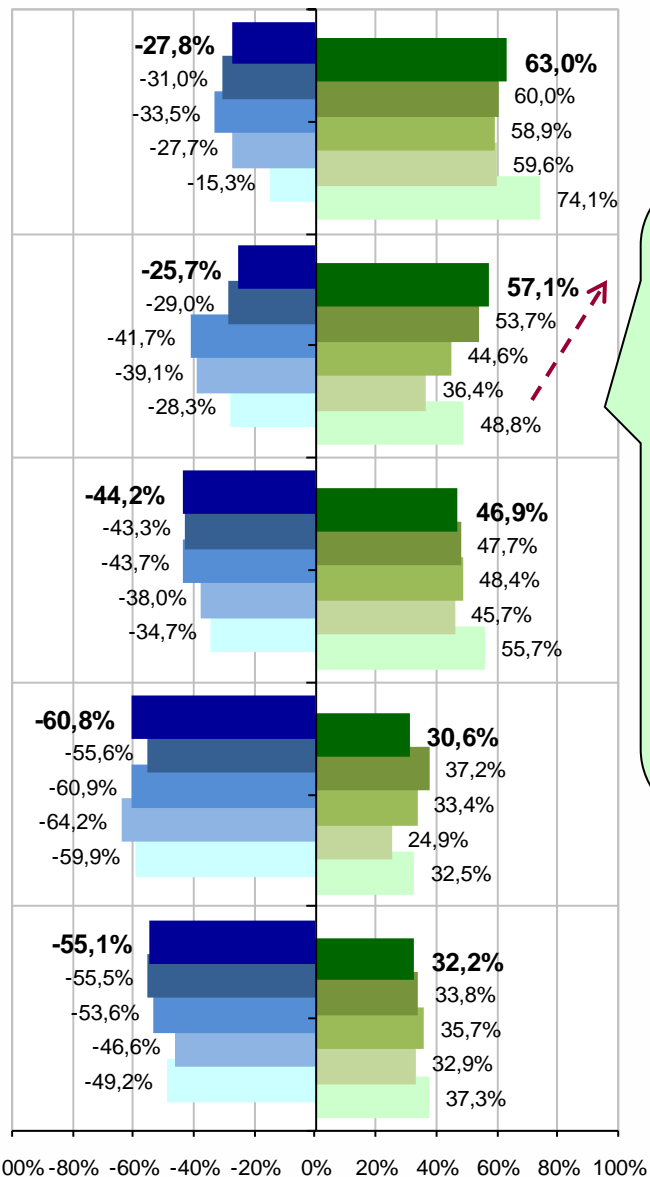
Pašreizējā valsts birokrātijas sistēma spiež dot kukuļus

Korupcija ir līdzeklis, kuru izmanto konkurentu apsteigšanai

Bez kukuļdošanas/ņemšanas neko nevar panākt, jo visa valsts sistēma ir korumpēta

Korupcija ir attaisnojama gadījumos, ja citādi nevar atrisināt likumīgu jautājumu

Man nav iebildumu pret to, ka valsts tiek krāpta, jo tā man tāpat neko nedod

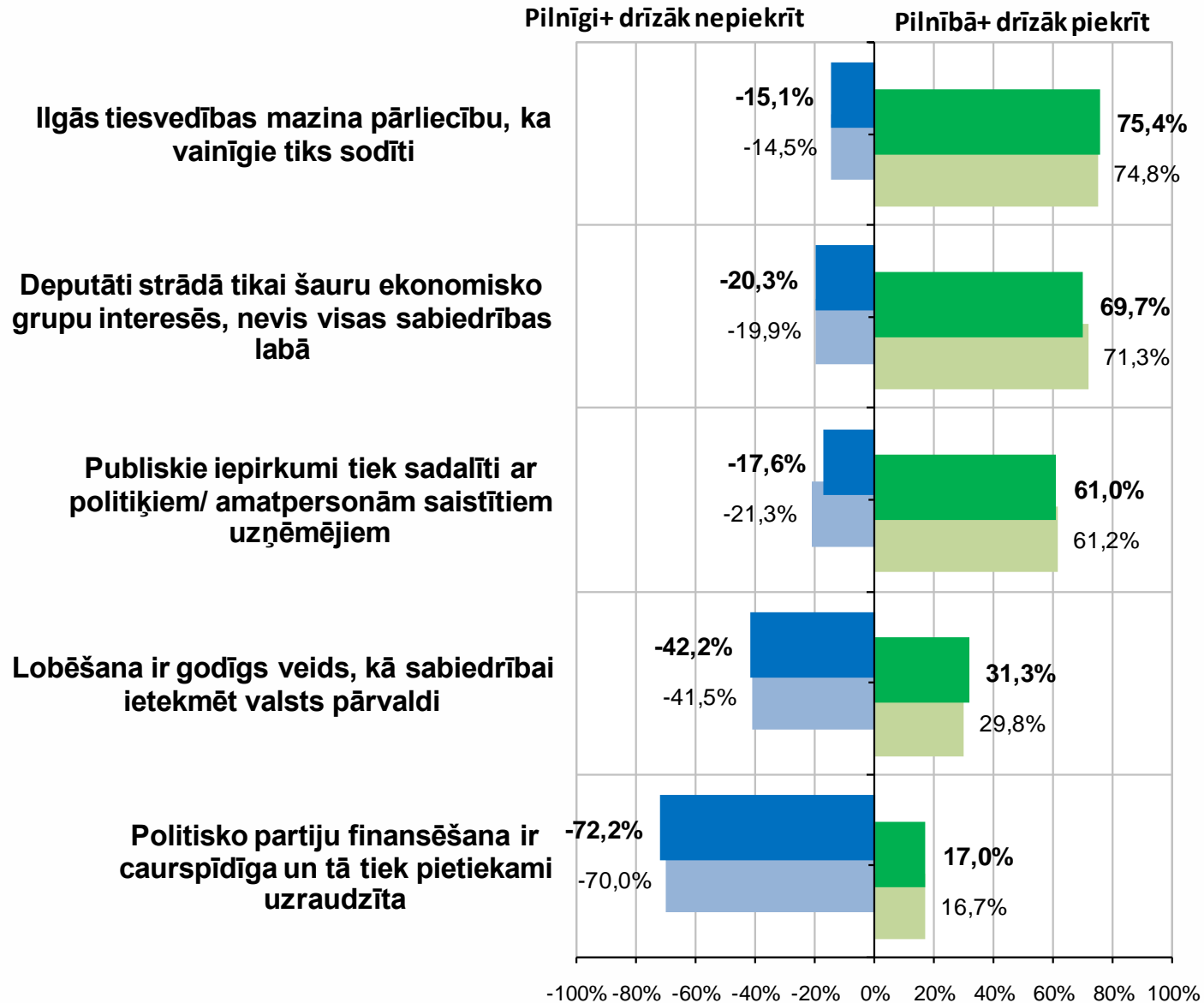
2015.g. rezultāti ir kopumā līdzīgi iepriekšējos pētījumos iegūtajiem.

Jāatzīmē sekojoša tendence – ar katru gadu pieaug respondentu skaits, kuri piekrīt apgalvojumam:

➤ *Korupcija ir līdzeklis, kuru izmanto konkurentu apsteigšanai.*

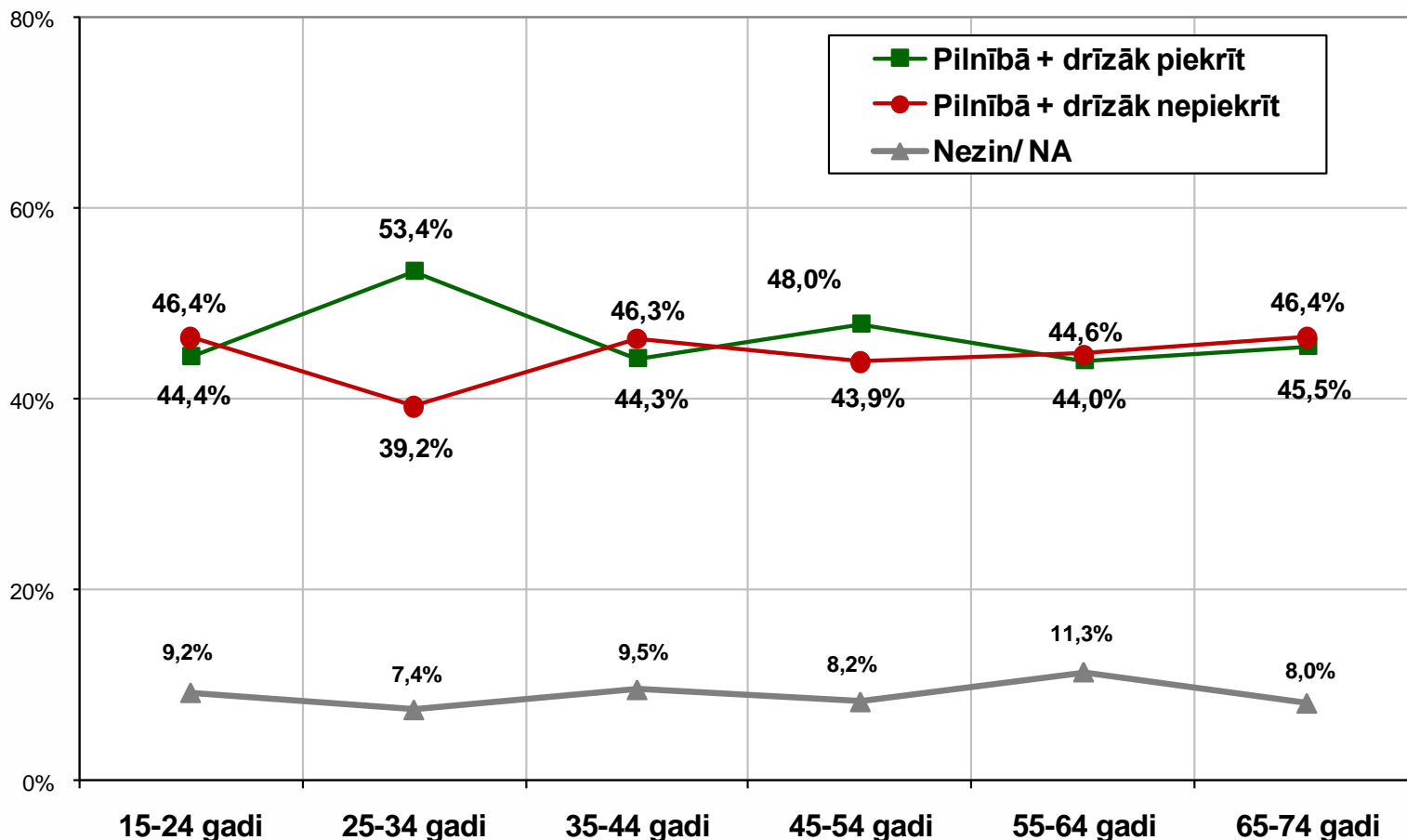
Es Jums nolasišu dažus apgalvojumus par korupciju un Jūs, lūdzu, pasakiet, vai Jūs tiem pilnīgi piekrītat, drīzāk piekrītat, drīzāk nepiekrītat vai pilnīgi nepiekrītat.

■ 2015
■ 2014

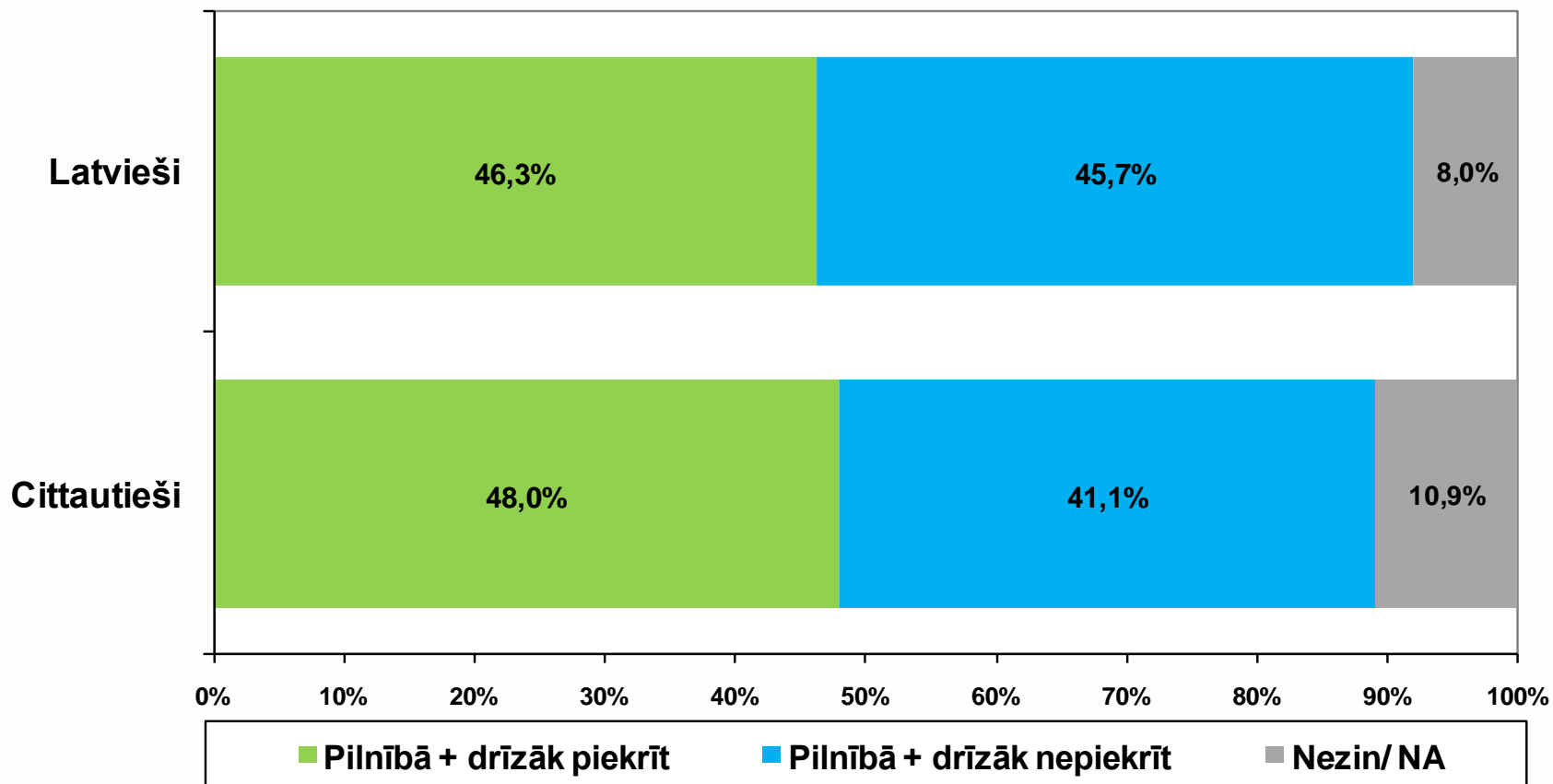
Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat apgalvojumam:
**BEZ KUKUĻDOŠANAS/ĒMŠANAS NEKO NEVAR PANĀKT, JO VISA
VALSTIS SISTĒMAIR KORUMPĒTA**

(Visi aptaujas dalībnieki)

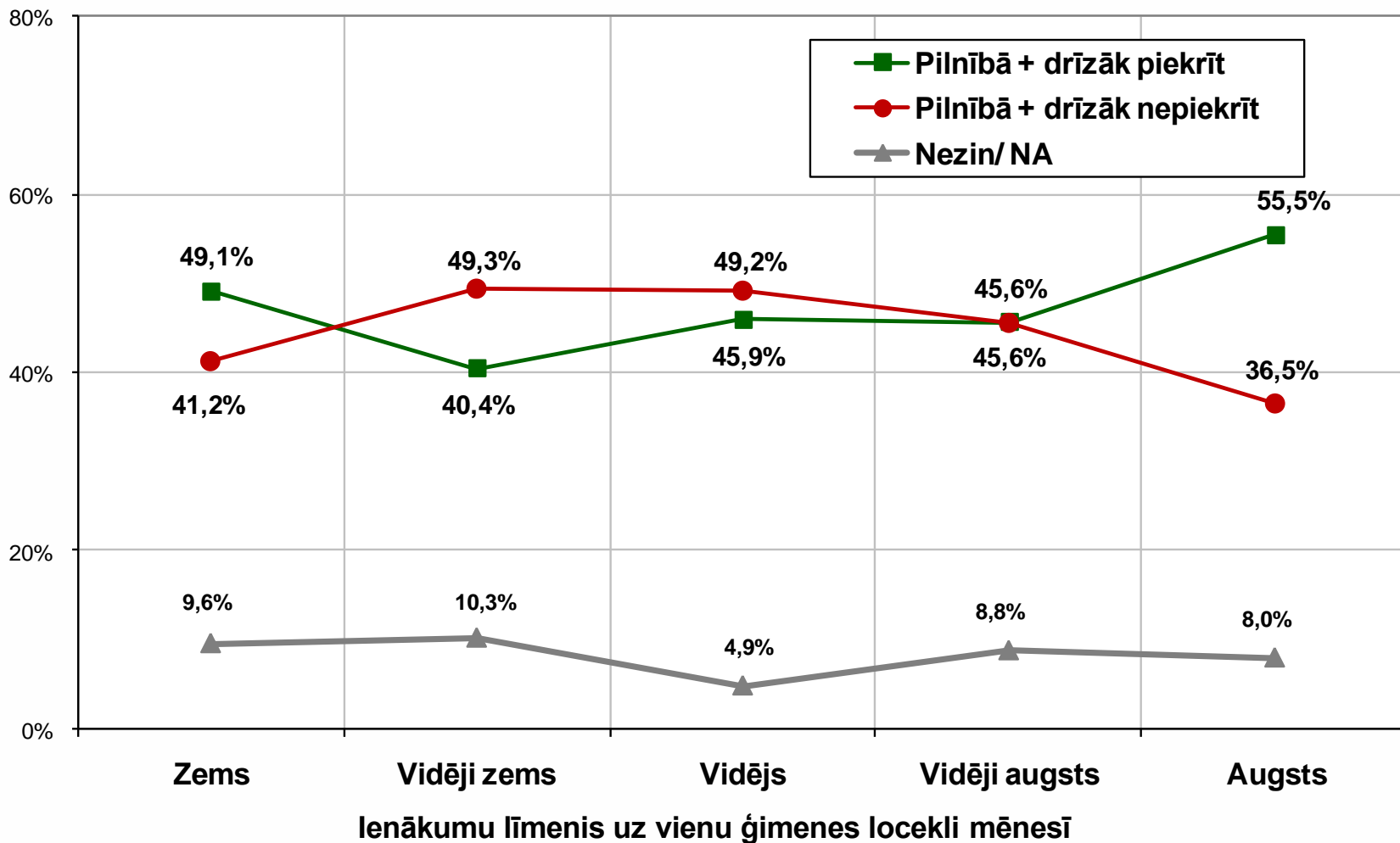

Pētījuma rezultātu analīze respondentu grupās, kas izveidotas pēc dažādām sociāli demogrāfiskajām pazīmēm, atklāj, ka koruptīvas darbības nedaudz biežāk attaisnoja respondenti vecumā no 25 līdz 34 gadiem, finansiāli nodrošinātākie aptaujas dalībnieki, vīrieši, kā arī pilsētu iedzīvotāji.

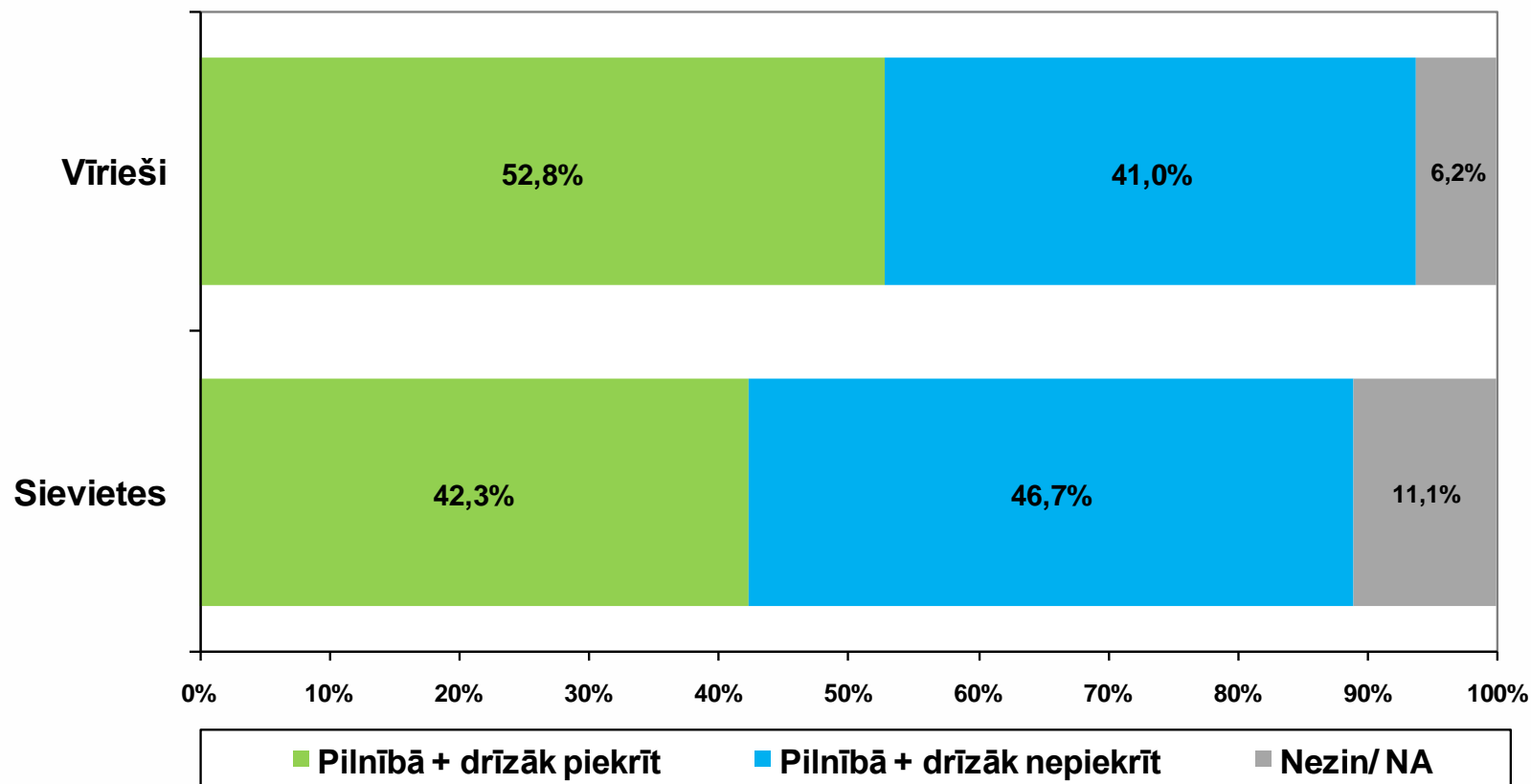
Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat apgalvojumam:
**BEZ KUKUĻDOŠANAS/ĻEMŠANAS NEKO NEVAR PANĀKT, JO VISA
VALSTS SISTĒMAIR KORUMPĒTA**
(Visi aptaujas dalībnieki)

Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat apgalvojumam:
**BEZ KUKUĻDOŠANAS/NEMŠANAS NEKO NEVAR PANĀKT, JO VISA
VALSTS SISTĒMAIR KORUMPĒTA**
(Visi aptaujas dalībnieki)

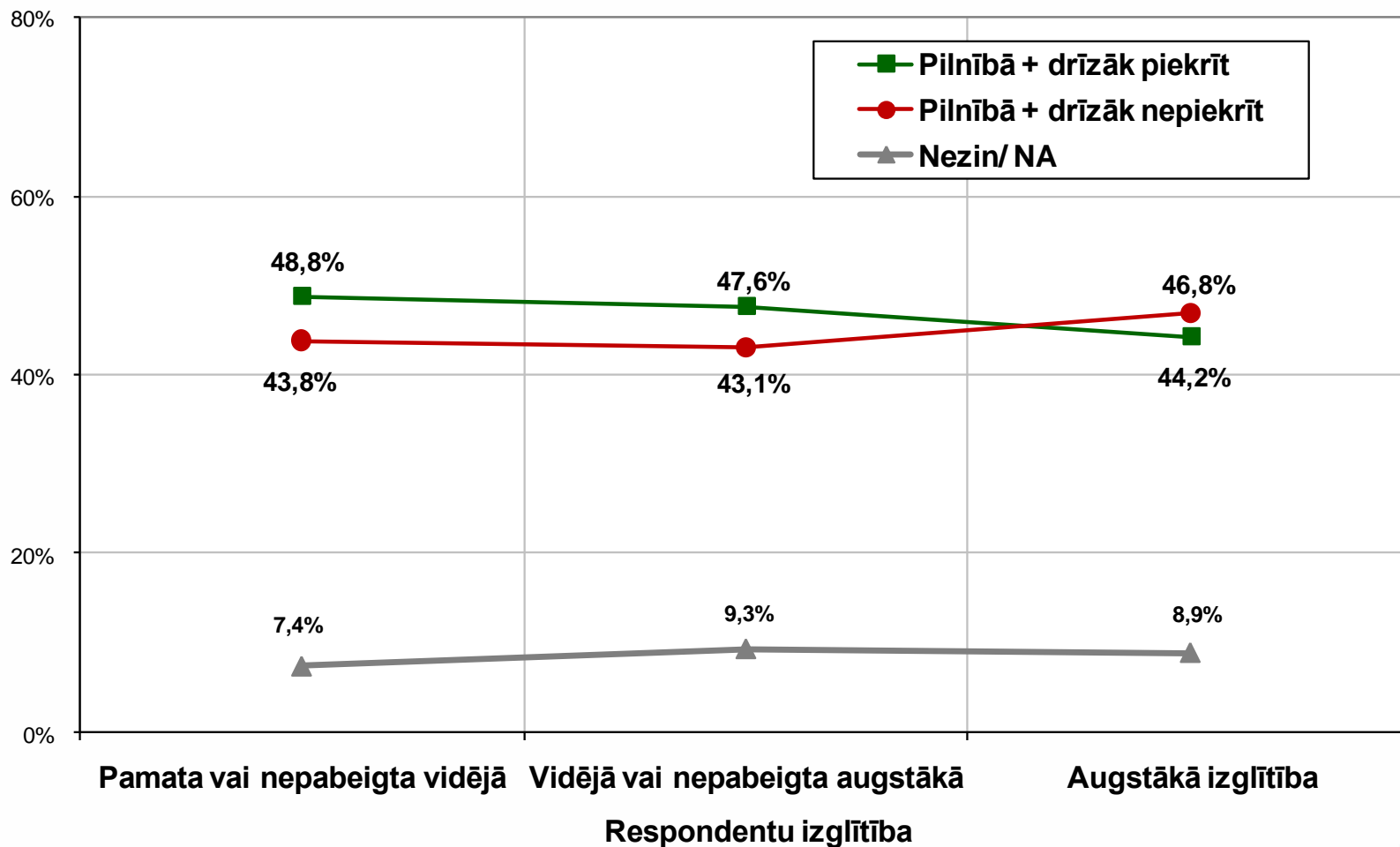

Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat apgalvojumam:
**BEZ KUKUĻDOŠANAS/ĻEMŠANAS NEKO NEVAR PANĀKT, JO VISA
VALSTS SISTĒMAIR KORUMPĒTA**
(Visi aptaujas dalībnieki)

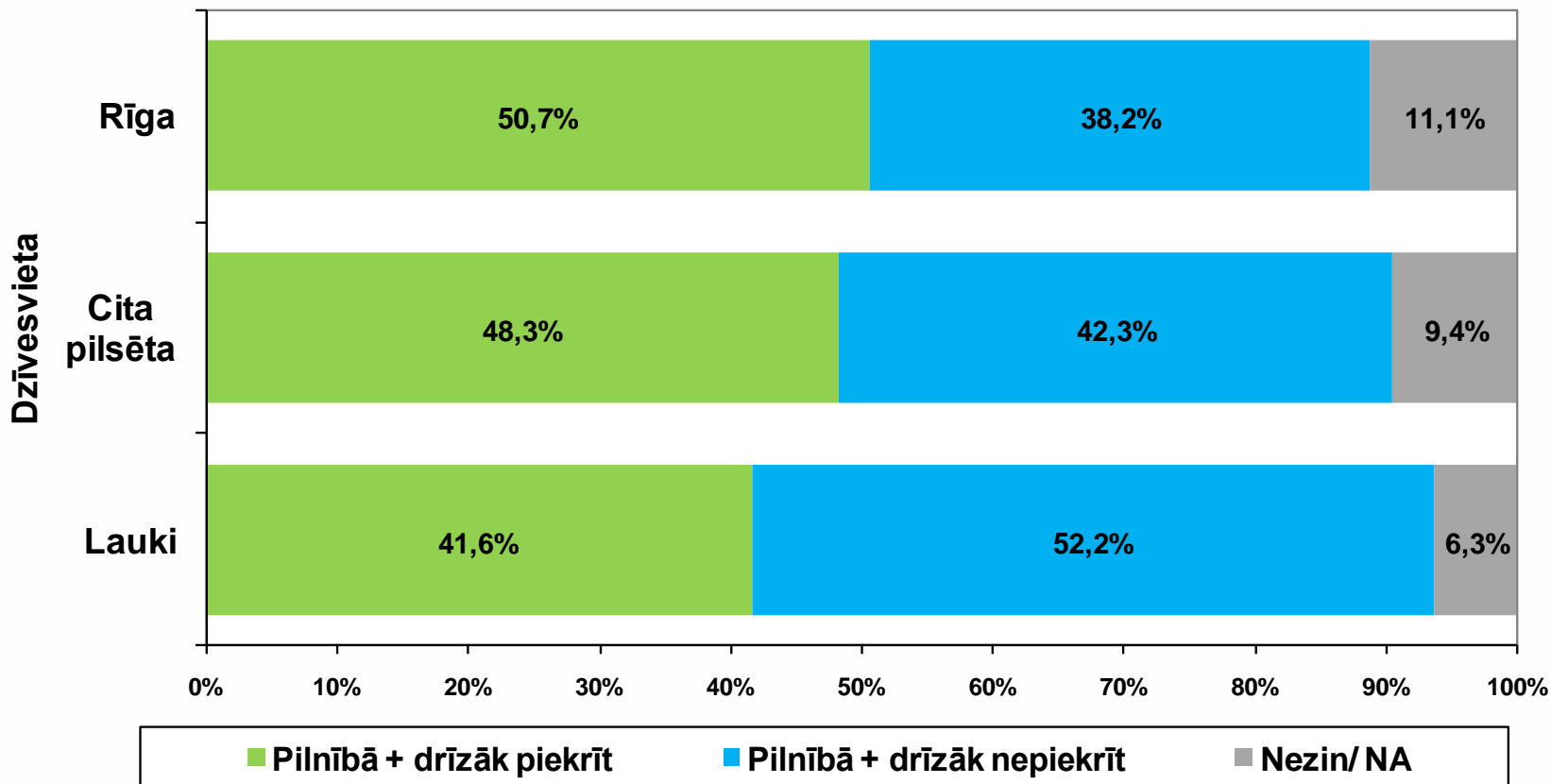

Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat apgalvojumam:
**BEZ KUKUĻDOŠANAS/NĒMŠANAS NEKO NEVAR PANĀKT, JO VISA
VALSTIS SISTĒMA IR KORUMPĒTA**

(Visi aptaujas dalībnieki)

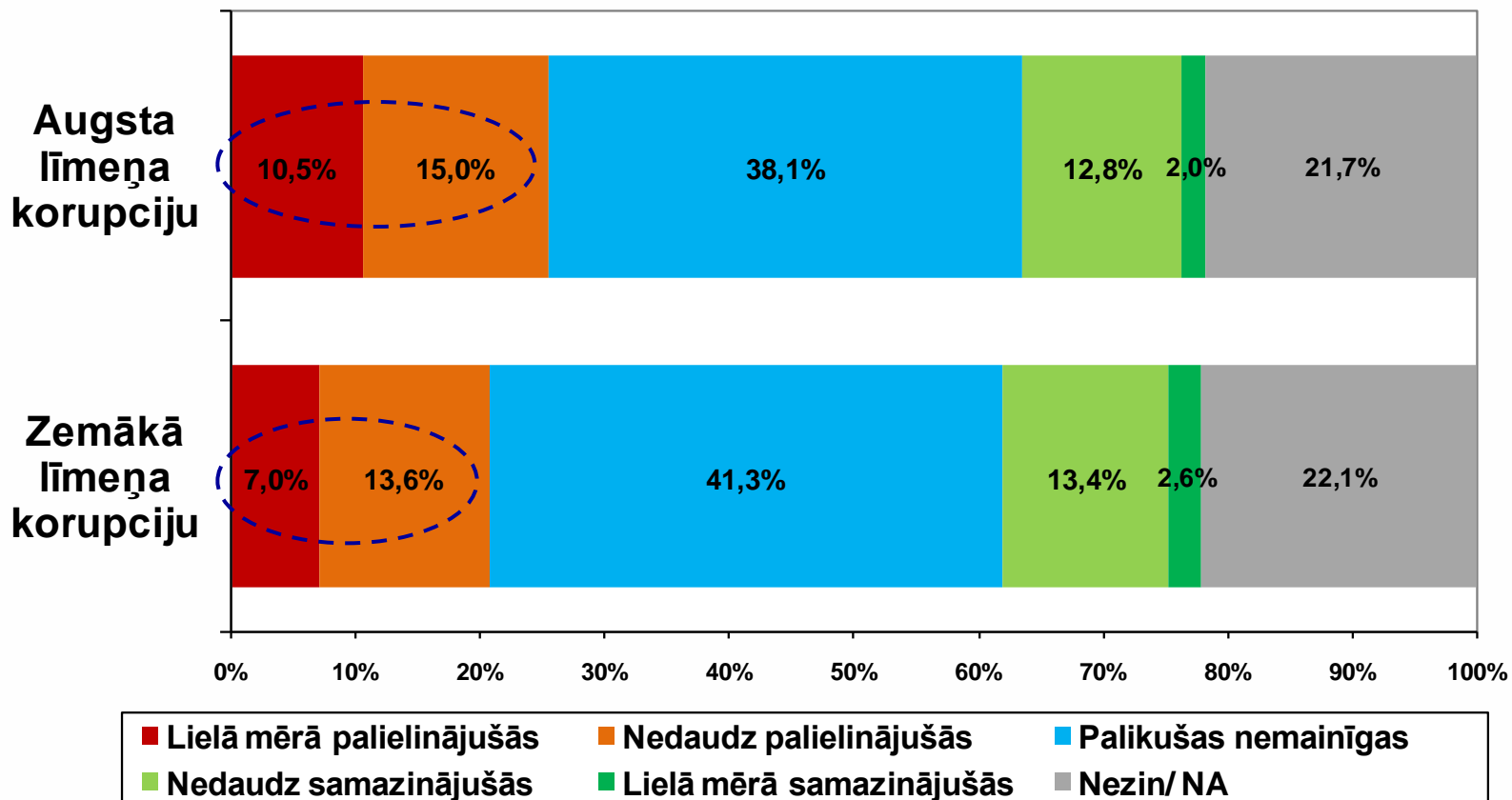
Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat apgalvojumam:
**BEZ KUKUĻDOŠANAS/NEMŠANAS NEKO NEVAR PANĀKT, JO VISA
VALSTS SISTĒMAIR KORUMPĒTA**
(Visi aptaujas dalībnieki)

*3. Priekšstati par korupcijas problēmas
aktualitātes izmaiņām Latvijā pēdējo 4
gadu laikā*

Vai, pēc Jūsu domām, problēmas, kas saistās ar ... pēdējo četru gadu laikā ir:

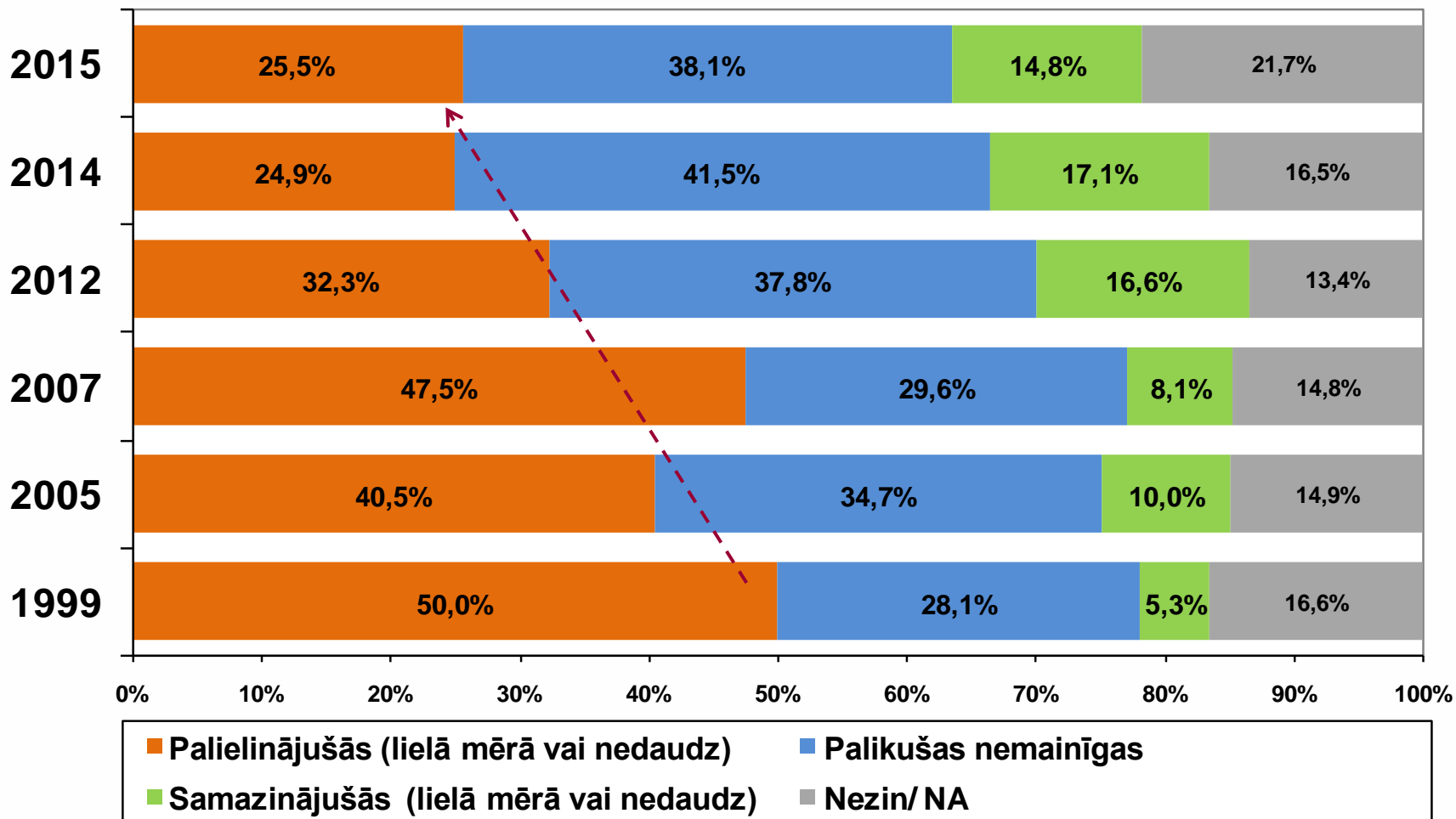
(Bāze = visi respondenti; N=1009)

Līdzīgi kā iepriekšējos pētījumos, arī šogad pēc iedzīvotāju domām valstī nedaudz aktuālāka ir korupcija augstākajā līmenī. Katrs ceturtais (25,5%) aptaujas dalībnieks uzskata, ka problēmas, kas saistās ar augsta līmeņa korupciju, pēdējo 4 gadu laikā ir palielinājušās. Runājot par zemākā līmeņa korupciju šādu viedokli pārstāvēja 20,6% respondentu.

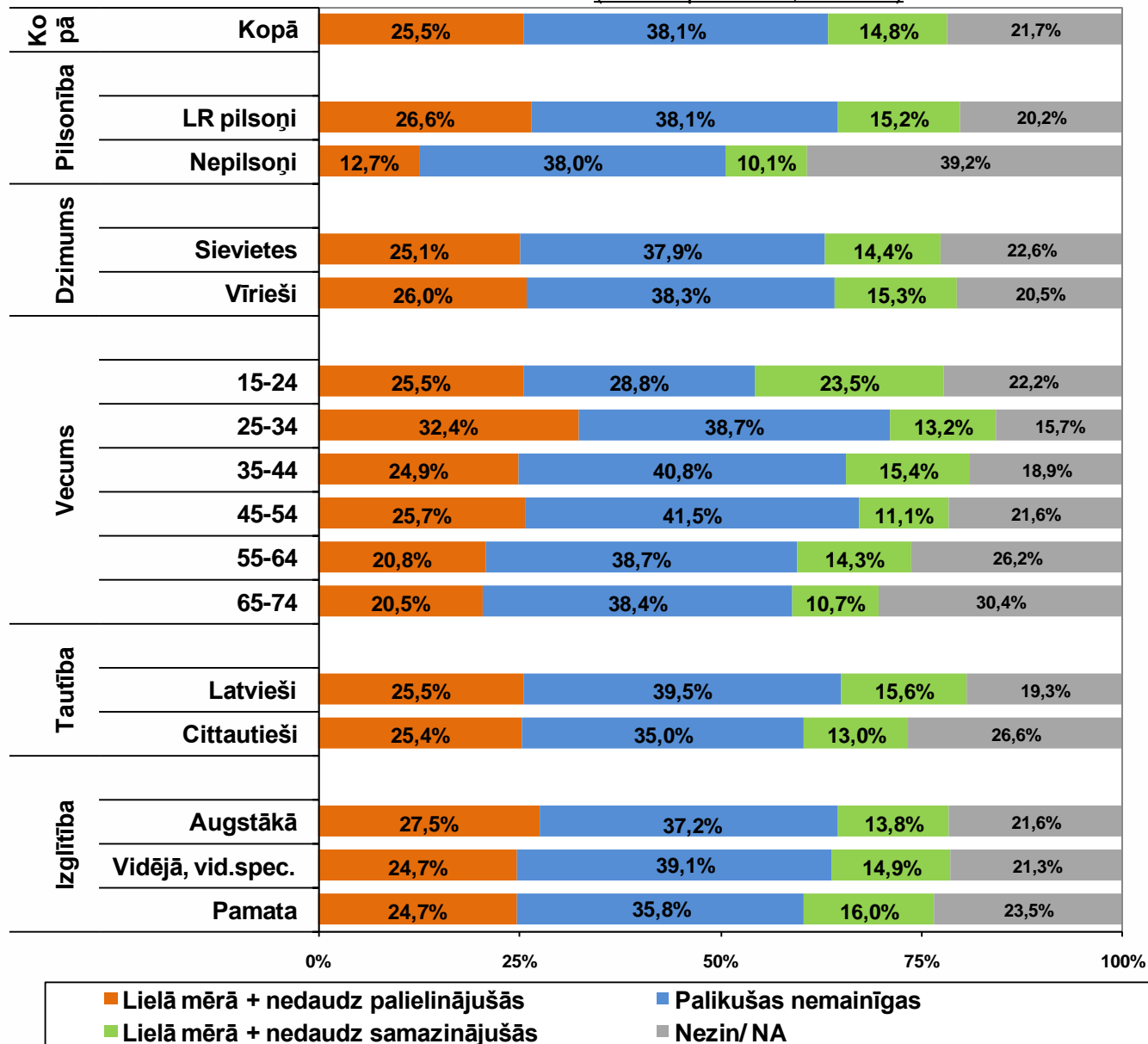
Vai, pēc Jūsu domām, problēmas, kas saistās ar augsta līmeņa kukuļošanu pēdējo četru gadu laikā ir:

(Bāze = visi respondenti)

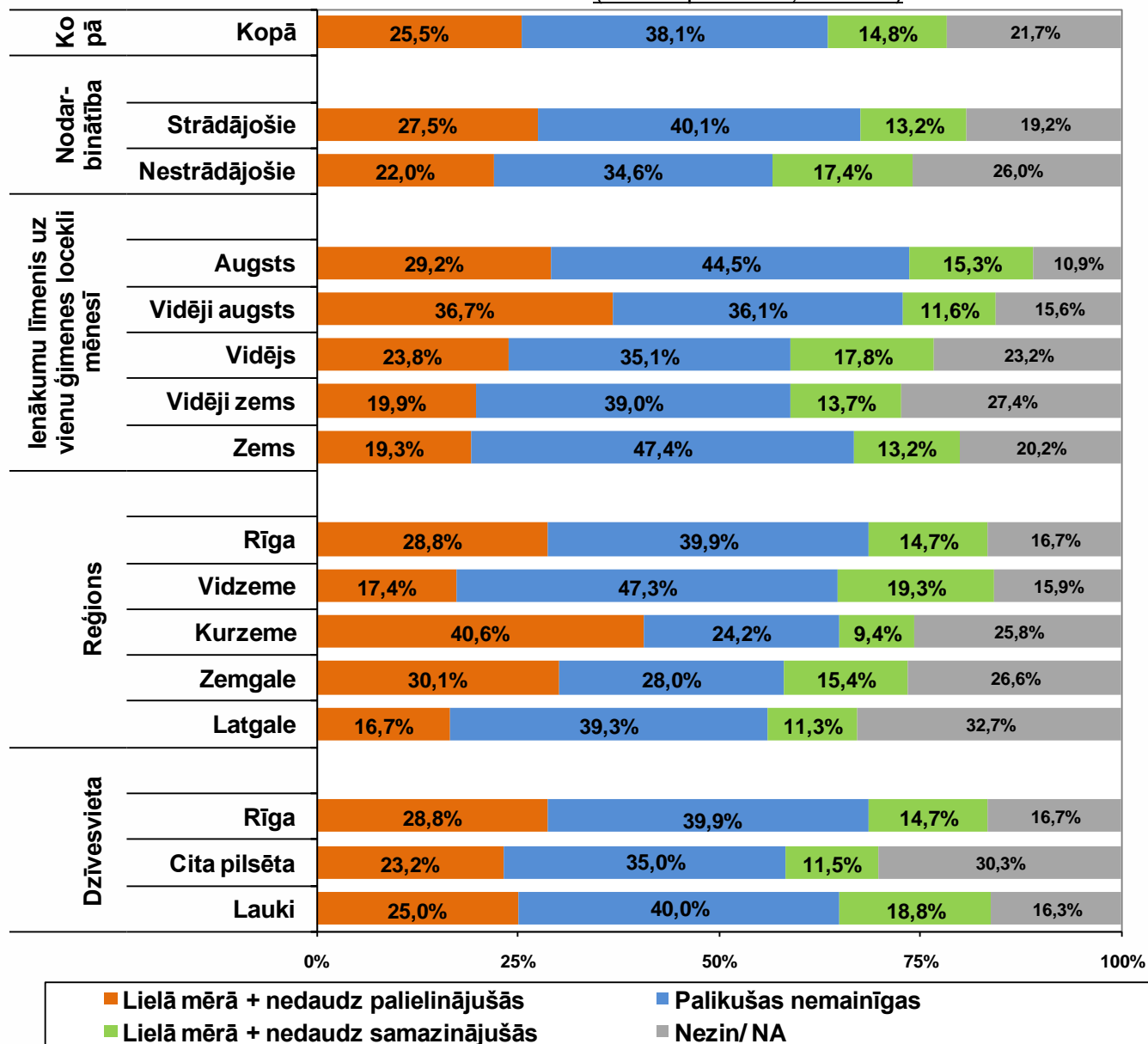
Vai, pēc Jūsu domām, problēmas, kas saistās ar augsta līmeņa kukuļošanu pēdējo četru gadu laikā ir:

(Visi respondenti; N=1009)

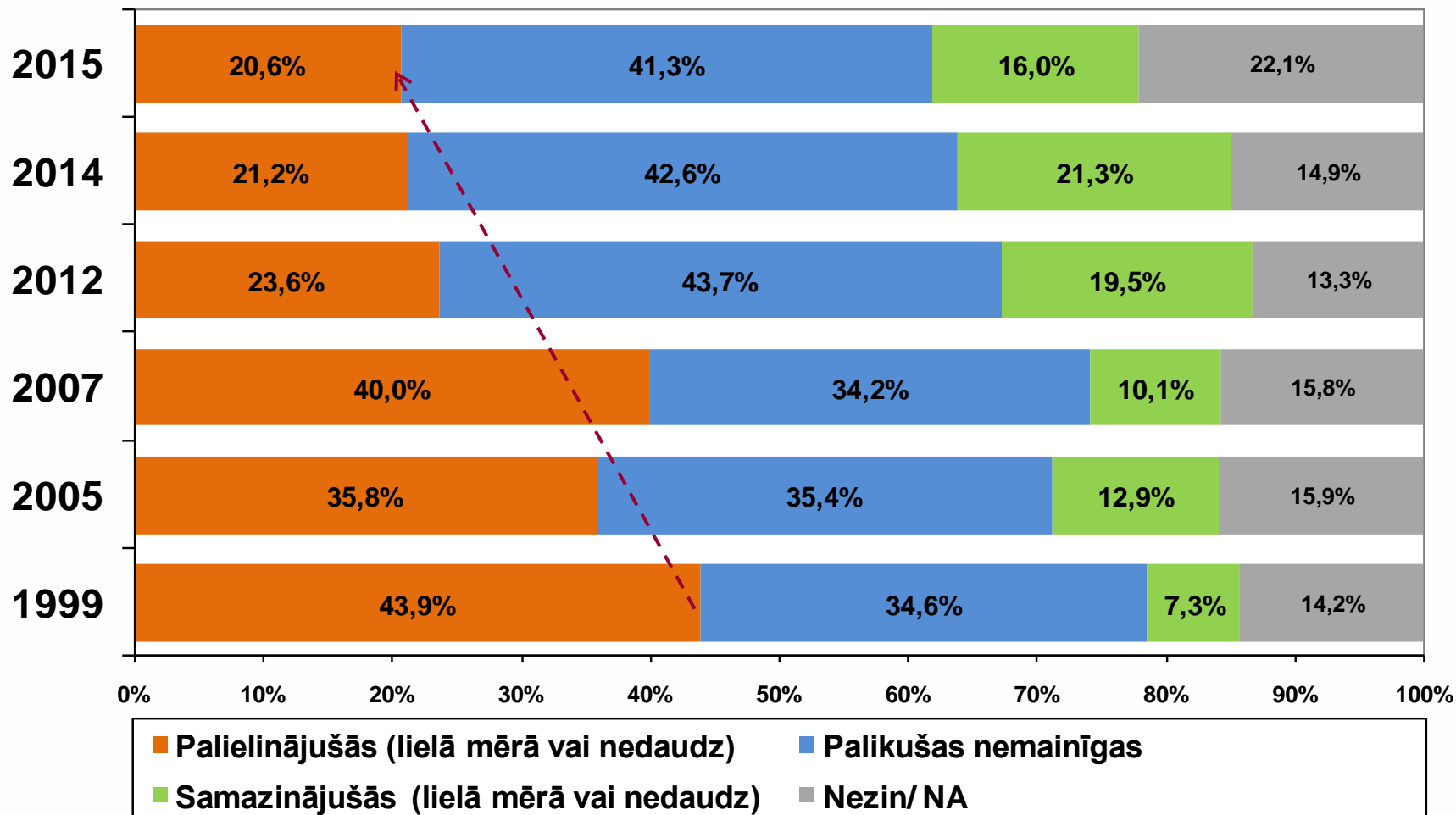
Vai, pēc Jūsu domām, problēmas, kas saistās ar augsta līmeņa kukuļošanu pēdējo četru gadu laikā ir:

(Visi respondenti; N=1009)

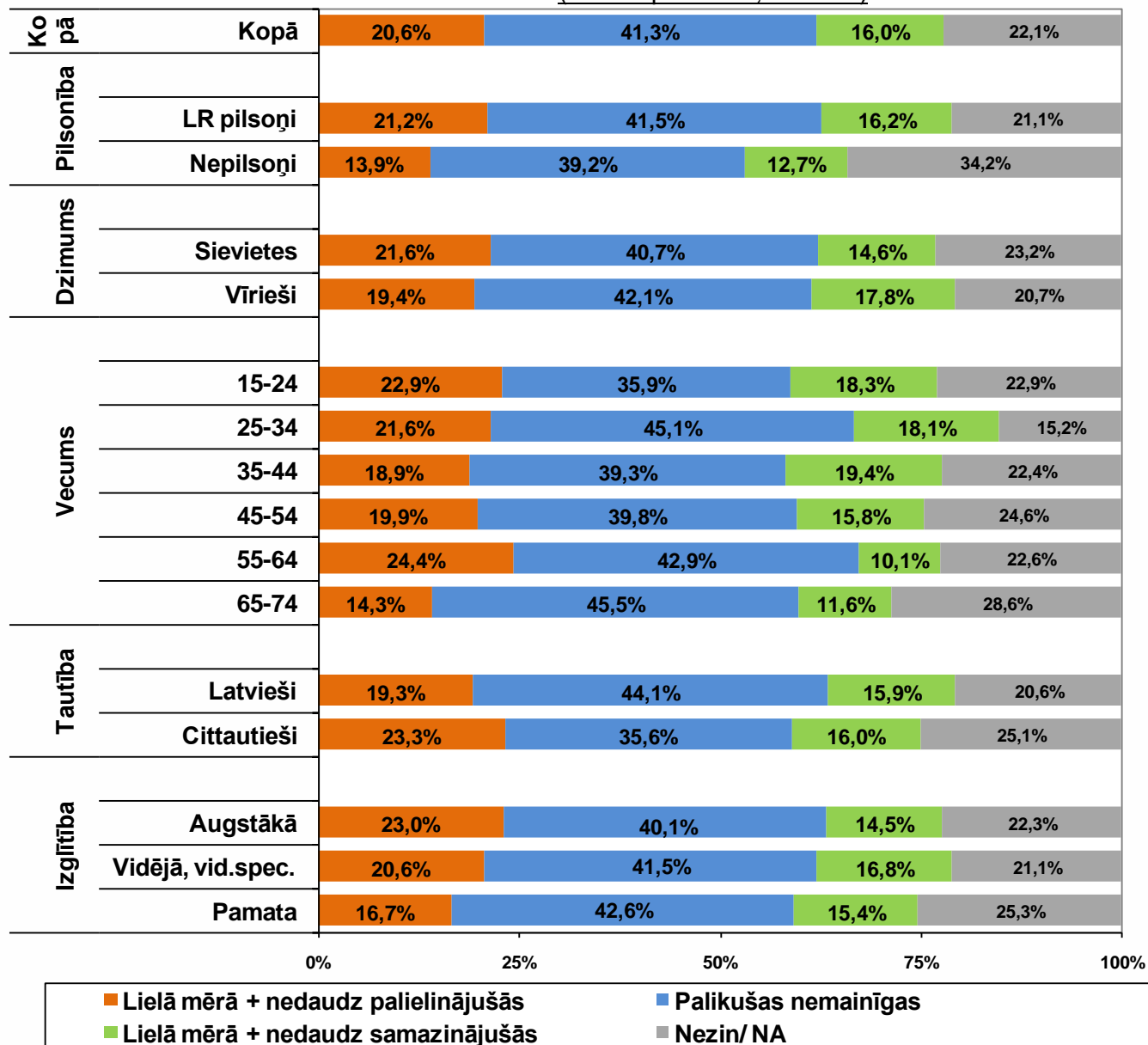
Vai, pēc Jūsu domām, problēmas, kas saistās ar kukuļošanu (zemākais līmenis) pēdējo četrus gadus laikā ir:

(Bāze = visi respondenti)

Vai, pēc Jūsu domām, problēmas, kas saistās ar kukuļošanu (zemākais līmenis) pēdējo četru gadu laikā ir:

(Visi respondenti; N=1009)

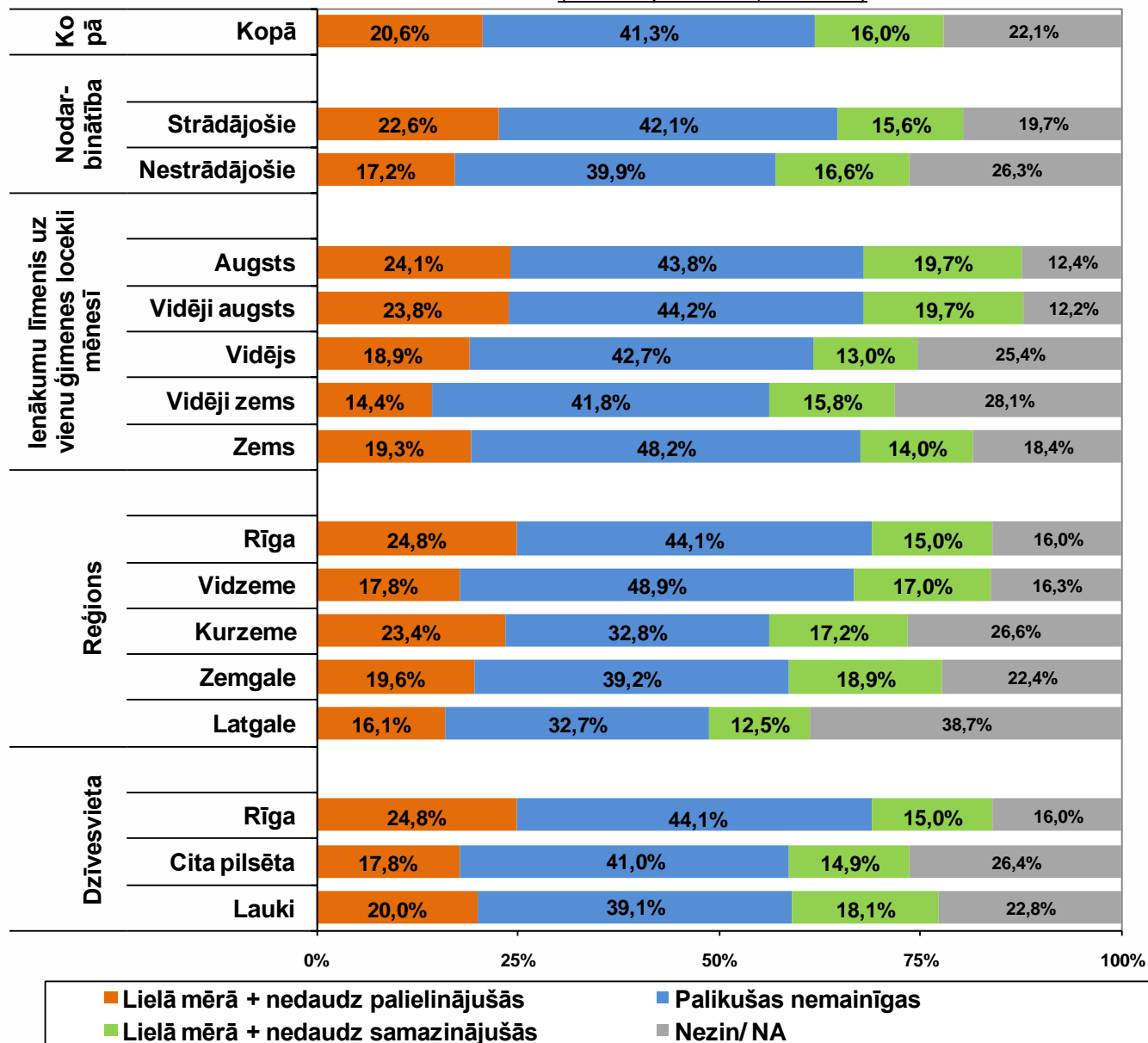

■ Lielā mērā + nedaudz palielinājušās
■ Lielā mērā + nedaudz samazinājušās

■ Palikušas nemainīgas
■ Nezin/ NA

Vai, pēc Jūsu domām, problēmas, kas saistās ar kukuļošanu (zemākais līmenis) pēdējo četru gadu laikā ir:

(Visi respondenti; N=1009)

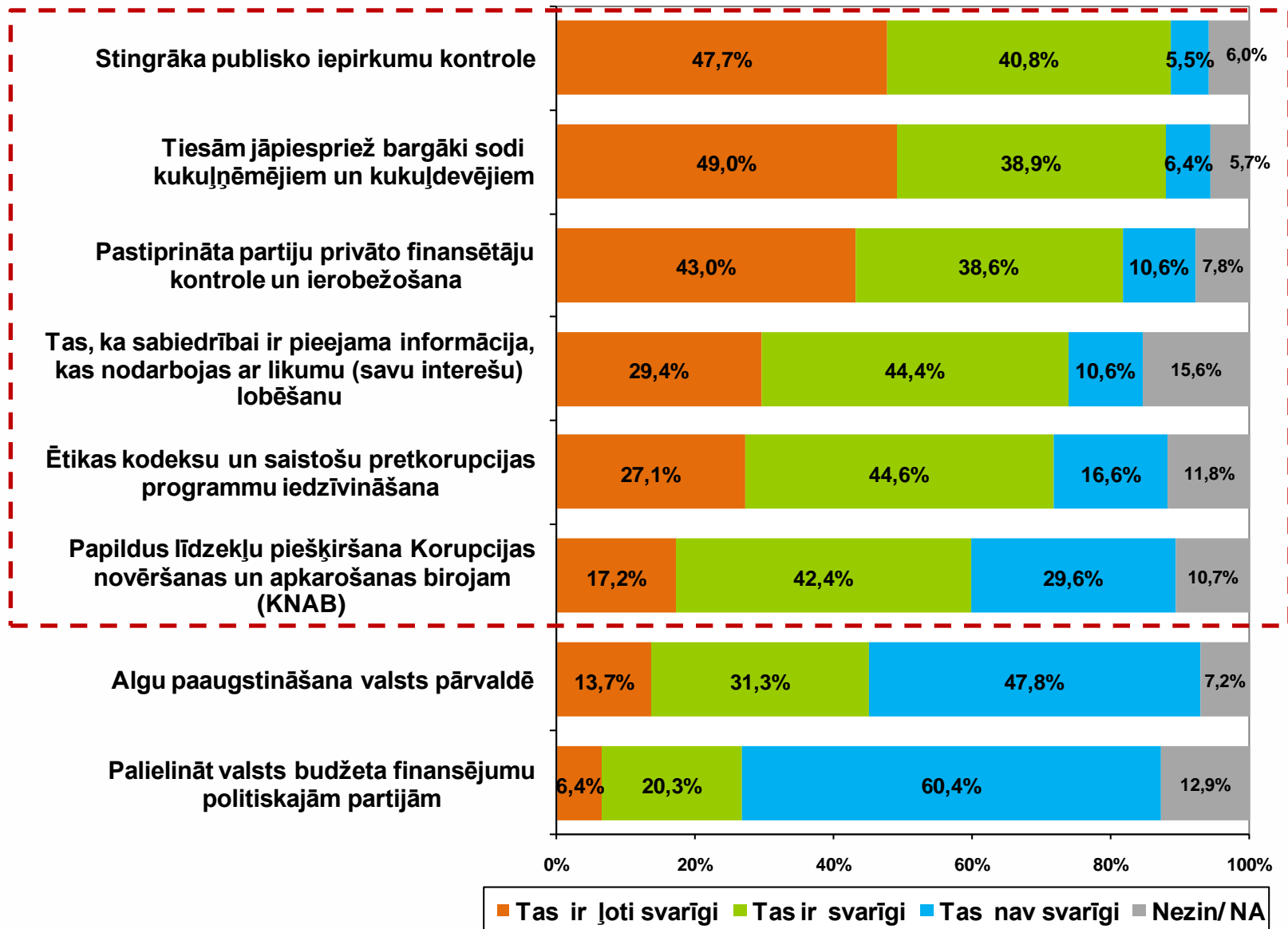
■ Lielā mērā + nedaudz palielinājušās
■ Lielā mērā + nedaudz samazinājušās

■ Palikušas nemainīgas
■ Nezin/ NA

4. Priekšstati par dažādu pasākumu nepieciešamību korupcijas mazināšanā

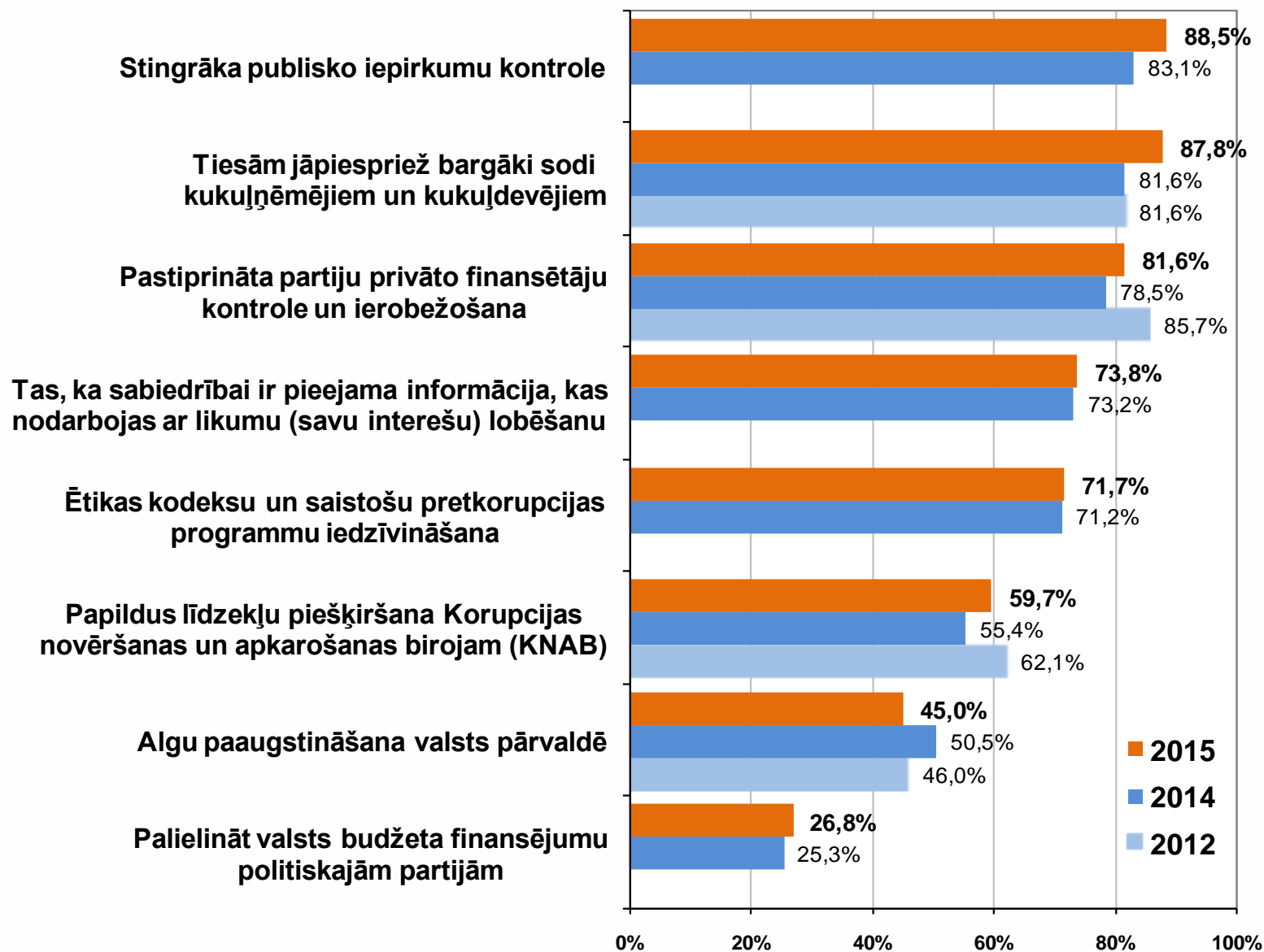
Kā Jūs domājat, cik svarīgi varētu būt sekojoši pasākumi korupcijas samazināšanā?

(Bāze = visi respondenti)

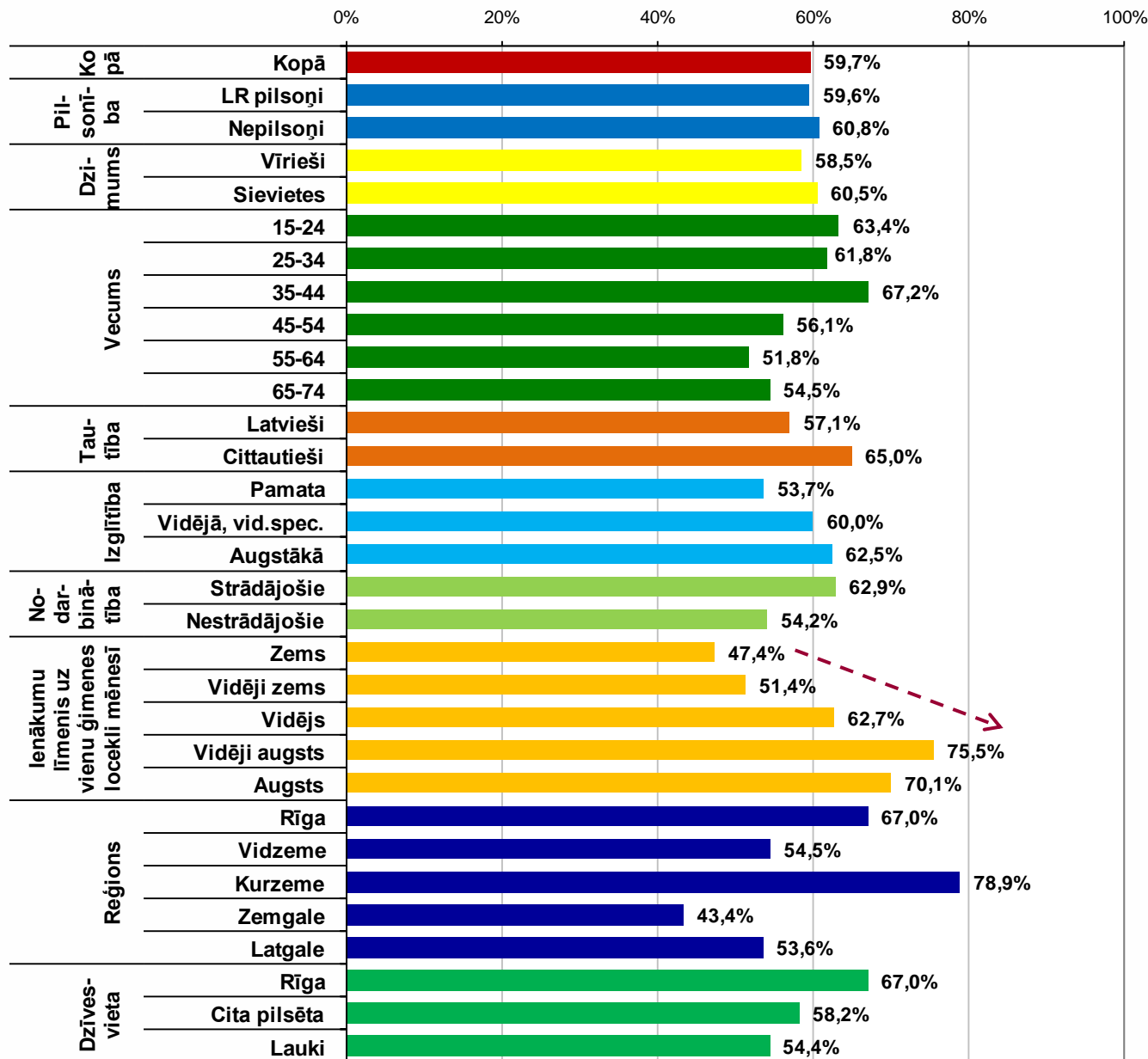

Pauda viedokli, ka sekojošie pasākumi korupcijas samazināšanā ir loti svarīgi vai svarīgi

(Bāze = visi aptaujas dalībnieki)

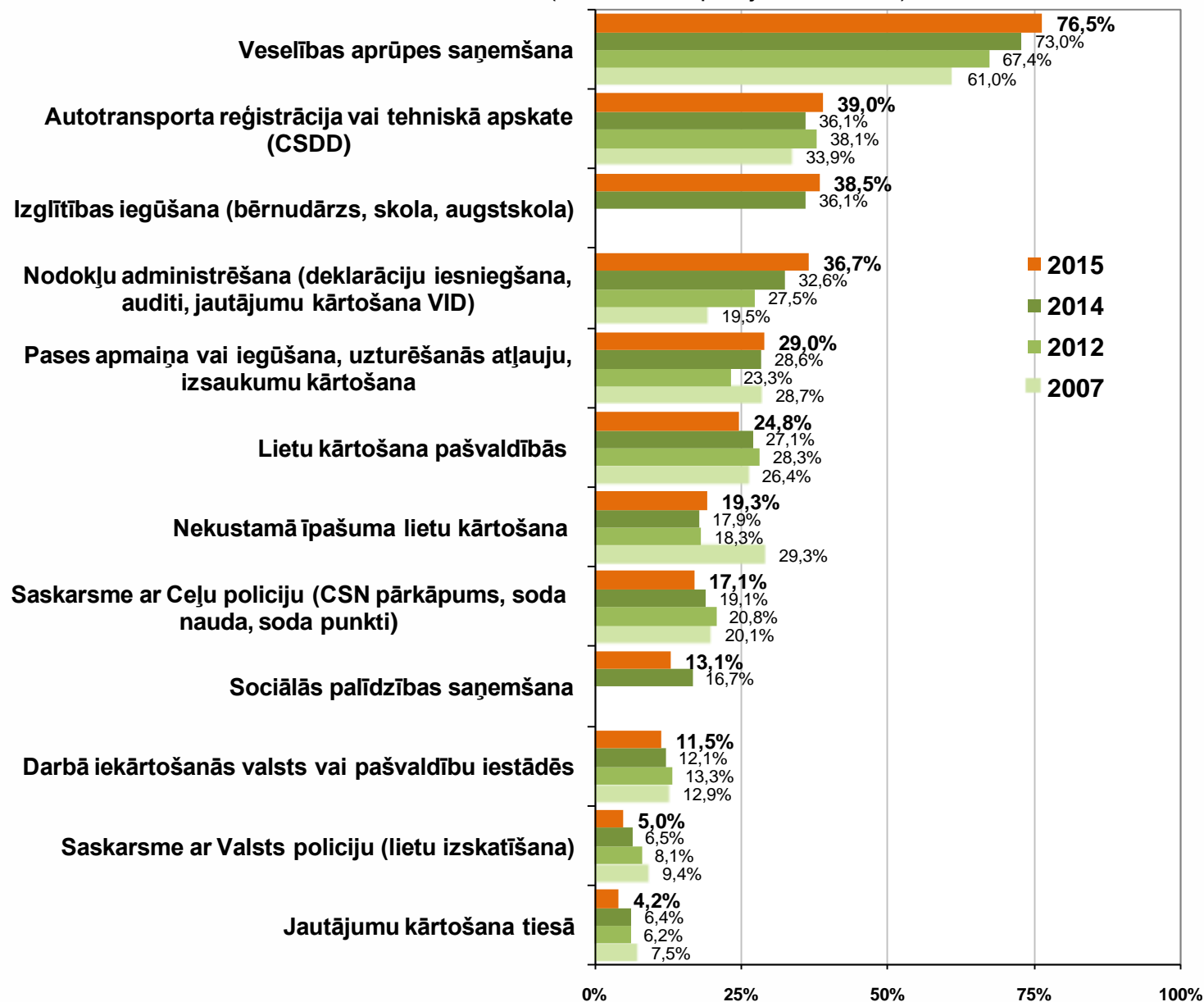
Kā ļoti svarīgu vai svarīgu pasākumu korupcijas samazināšanā vērtēja:
Papildus līdzekļu piešķiršana Korupcijas novēršanas un apkarošanas
birojam (KNAB)

*5. Dažādu neoficiālu risinājumu
izmantošana, kārtojot kādas lietas/
jautājumus/ problēmas*

Pēdējo 2 gadu laikā respondents vai respondenta ģimenes locekļi ir saskārušies ar sekojošām problēmām vai jautājumiem

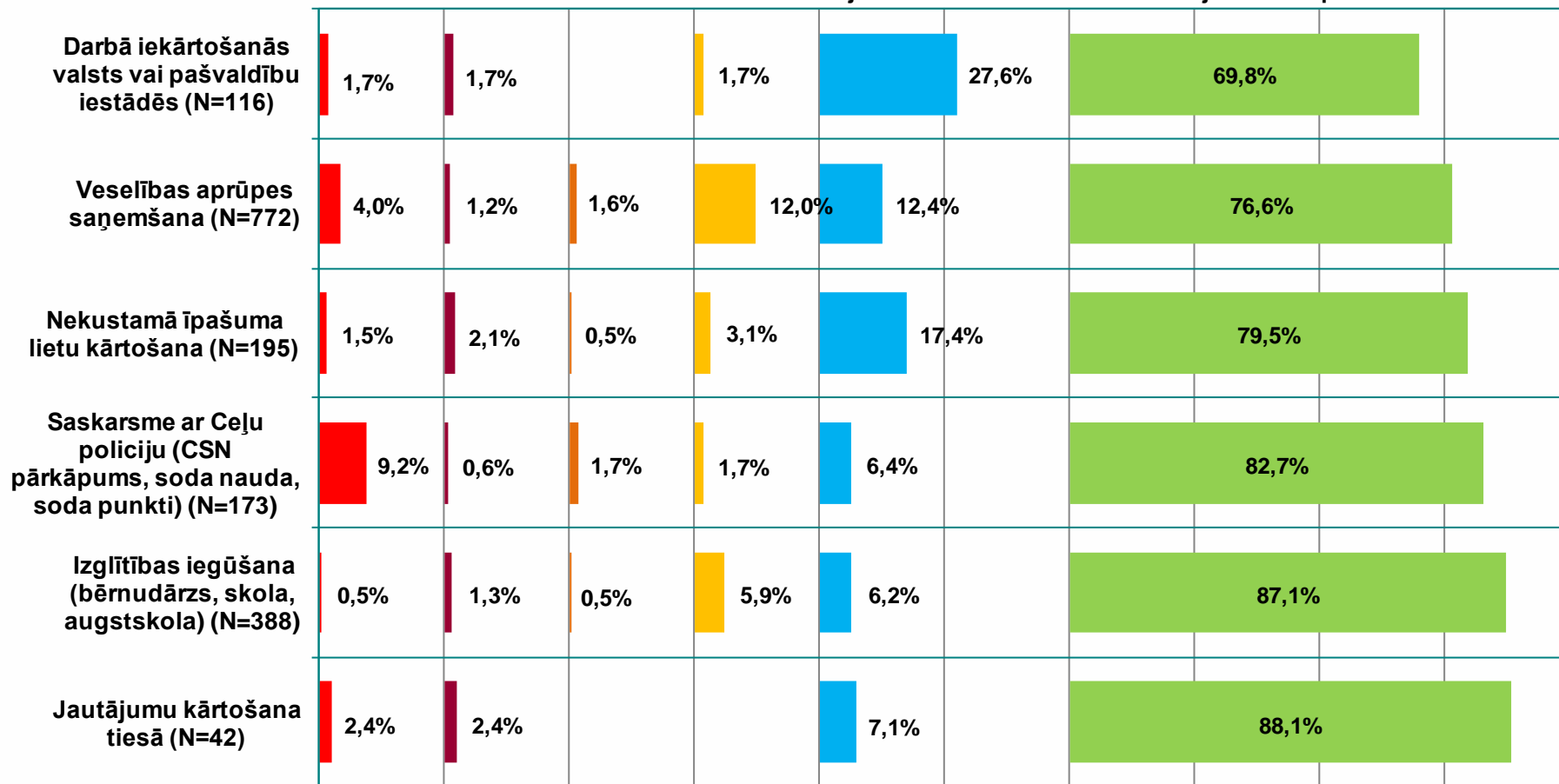
(Bāze = visi aptaujas dalībnieki)

Vai Jums nācās izmantot kādu no uzskaitītajiem paņēmieniem, lai nokārtotu šo jautājumu?
JAUTĀJUMI, KURU KĀRTOŠANĀ NEOFICIĀLI MAKSĀJUMI, DĀVANAS VAI PAZĪŠANĀS IZMANTOTI BIEŽĀK

(Bāze (N) = respondenti, kuri ir kārtojuši attiecīgo jautājumu)

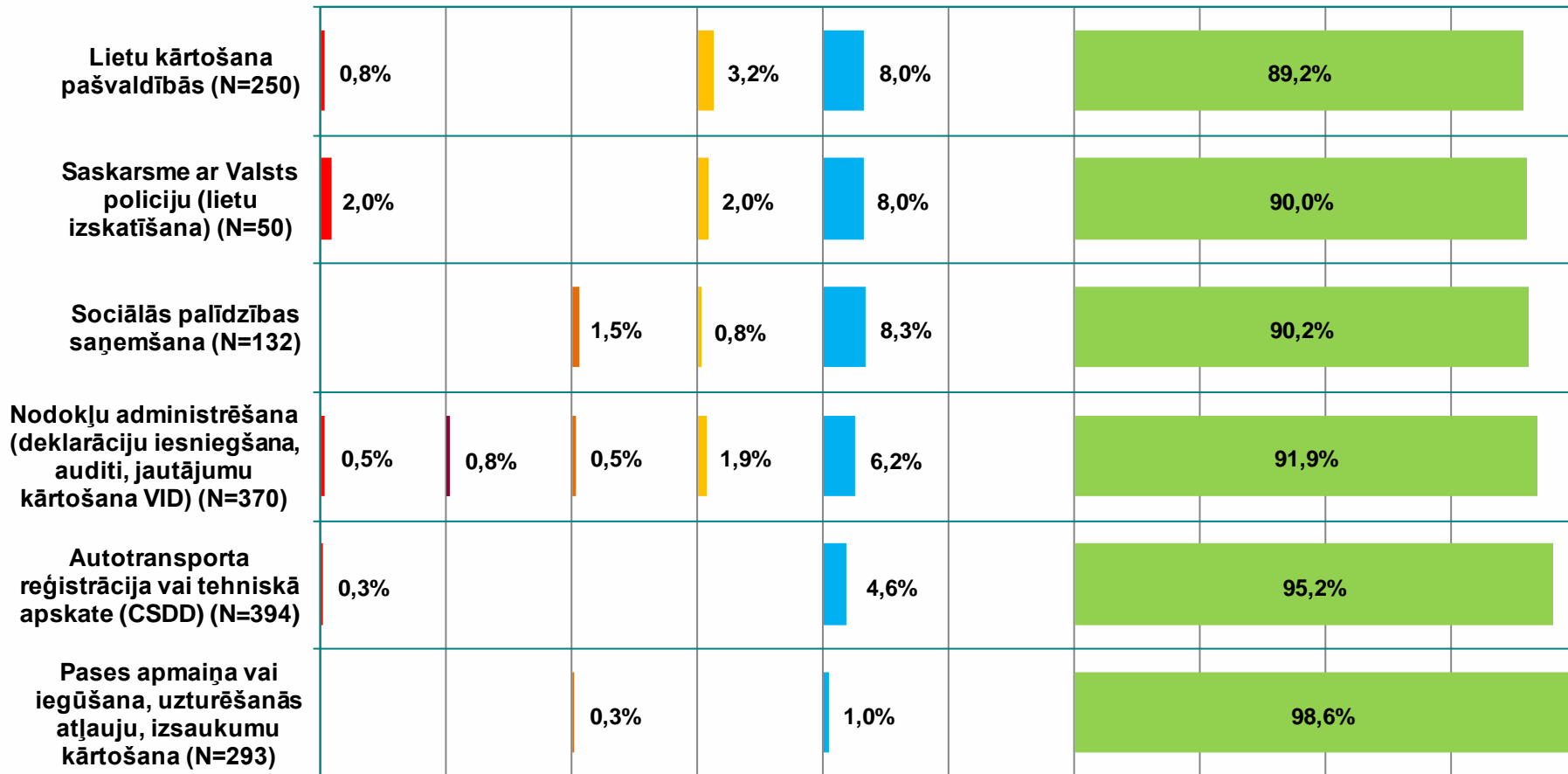
- bija nepieciešami neoficiāli maksājumi (7 EUR un vairāk)
- bija nepieciešamas vērtīgas dāvanas, piem., dāvanu kartes, preces, pakalpojumi
- bija nepieciešami neoficiāli maksājumi (līdz 7 EUR)
- bija nepieciešamas nelielas dāvanas, piem., ziedi, suvenīri, saldumi
- vajadzēja izmantot sakarus (draugus, paziņas u.tml.)
- lietu nokārtoja bez kādiem neoficiāliem maksājumiem vai pazīšanās

Vai Jums nācās izmantot kādu no uzskaitītajiem paņēmieniem, lai nokārtotu šo jautājumu?
JAUTĀJUMI, KURU KĀRTOŠANĀ NEOFICIĀLI MAKSĀJUMI, DĀVANAS VAI PAZĪŠANĀS IZMANTOTI RETĀK

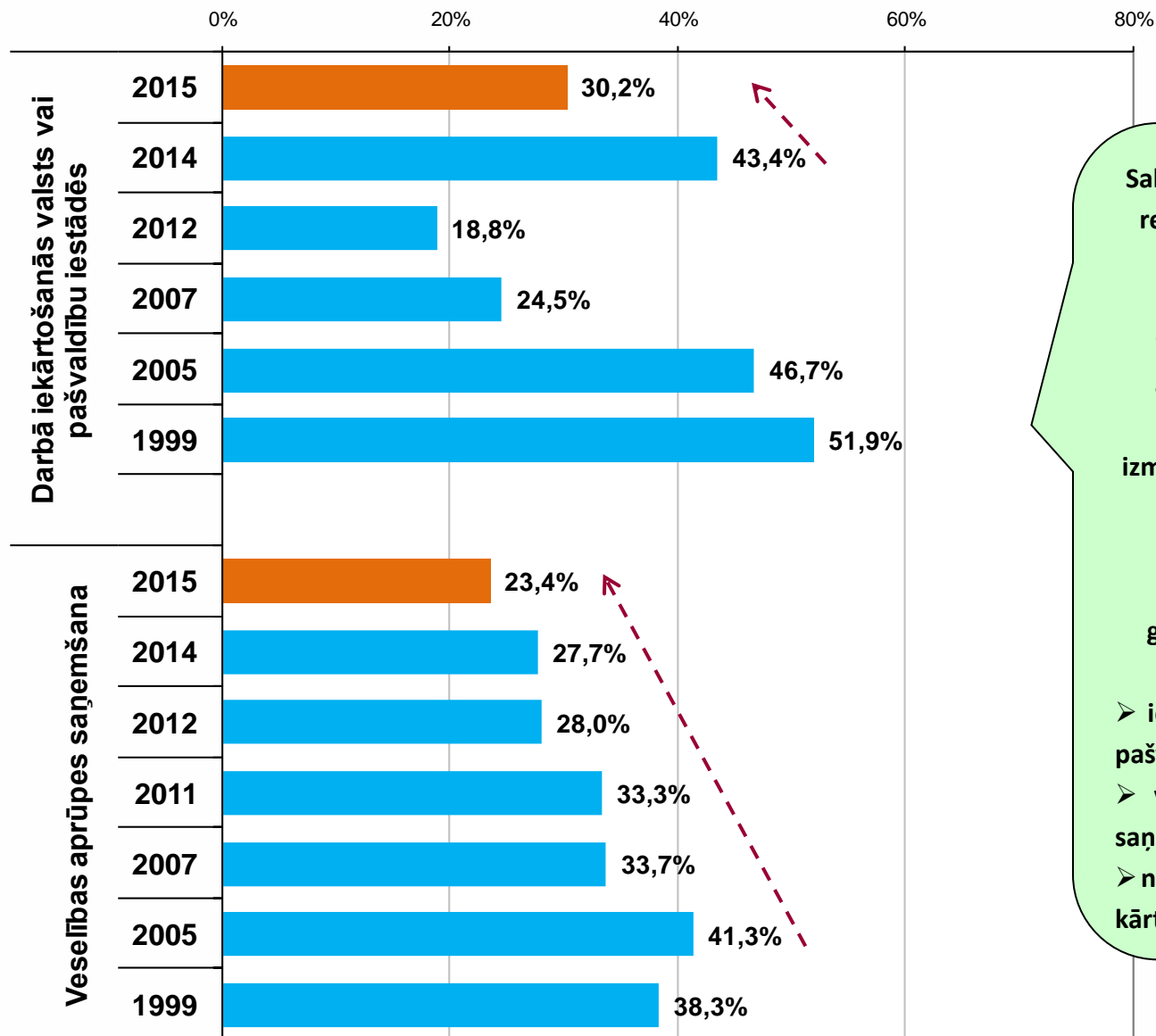
(Bāze (N) = respondenti, kuri ir kārtājuši attiecīgo jautājumu)

- bija nepieciešami neoficiāli maksājumi (7 EUR un vairāk)
- bija nepieciešamas vērtīgas dāvanas, piem., dāvanu kartes, preces, pakalpojumi
- bija nepieciešami neoficiāli maksājumi (līdz 7 EUR)
- bija nepieciešamas nelielas dāvanas, piem., ziedi, suvenīri, saldumi
- vajadzēja izmantot sakarus (draugus, paziņas u.tml.)
- lietu nokārtoja bez kādiem neoficiāliem maksājumiem vai pazīšanās

**KĀRTOJOT LIETU, IZMANTOJAKĀDUS NEOFICIĀLUS
MAKSĀJUMUS, DĀVANAS VAI PAZĪŠANOS (I)**
(Bāze (N) = respondenti, kuri ir kārtojuši attiecīgo jautājumu)

**Izlase –
respondenti,
kuri ir kārtojuši
attiecīgo
jautājumu**

Salīdzinājumā ar 2014.g. pētījuma rezultātiem, šogad gandrīz visās aptaujas pozīcijās (izņemot jautājumu kārtošanu tiesās) vērojama pozitīva tendence - aptaujātie Latvijas iedzīvotāji dažādu lietu kārtošanā retāk izmantojuši pazišanos, dāvanas vai neoficiālus maksājumus.

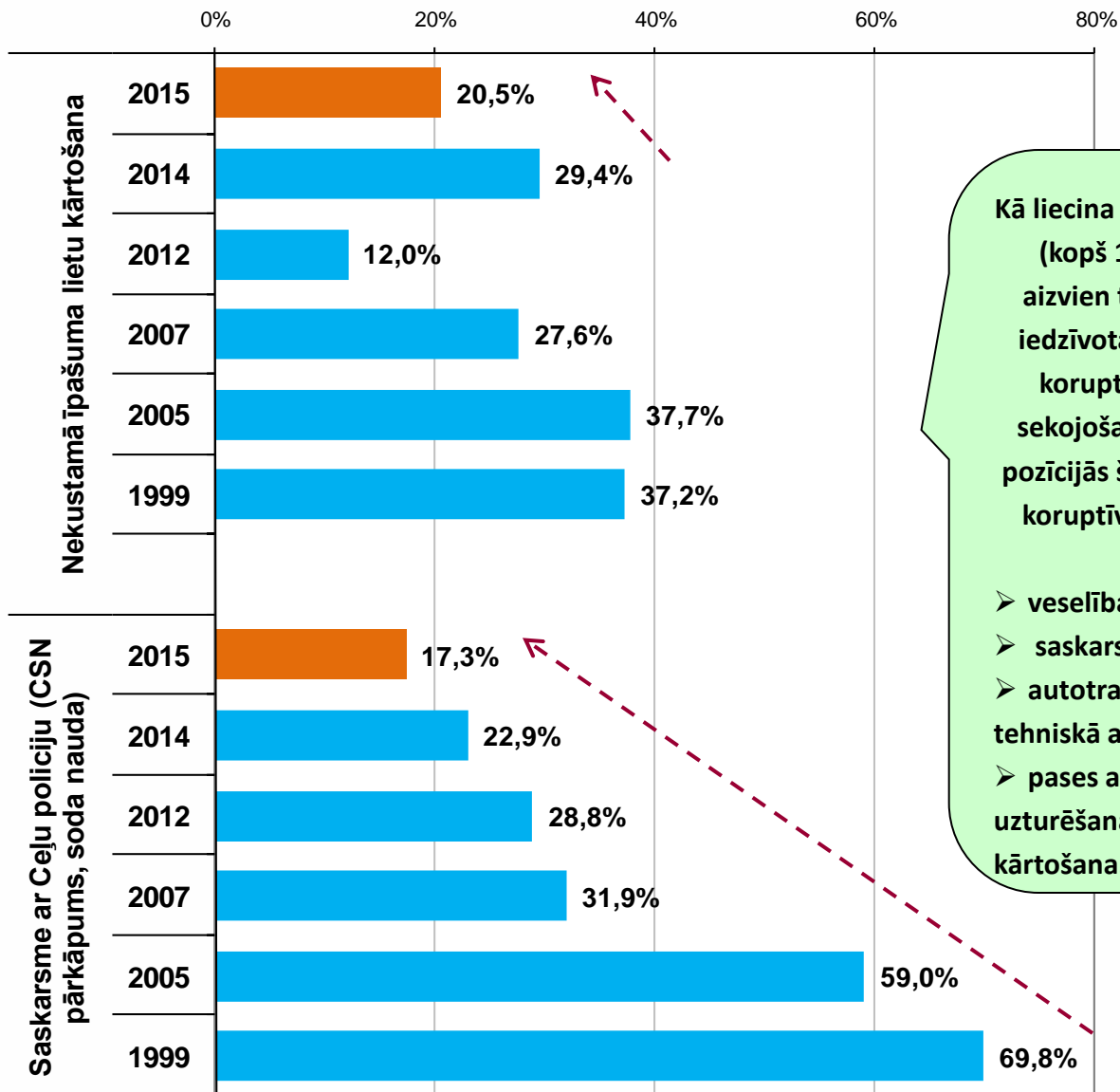
Visbiežāk (vairāk nekā 20% gadījumu) koruptīvas darbības veiktas:

- iekārtojoties darbā valsts vai pašvaldību iestādēs;
- veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanā;
- nekustamā īpašuma lietu kārtošanā.

KĀRTOJOT LIETU, IZMANTOJAKĀDUS NEOFICIĀLUS MAKSĀJUMUS, DĀVANAS VAI PAZĪŠANOS (II)

(Bāze (N) = respondenti, kuri ir kārtājuši attiecīgo jautājumu)

Izlase –
respondenti,
kuri ir kārtājuši
attiecīgo
jautājumu

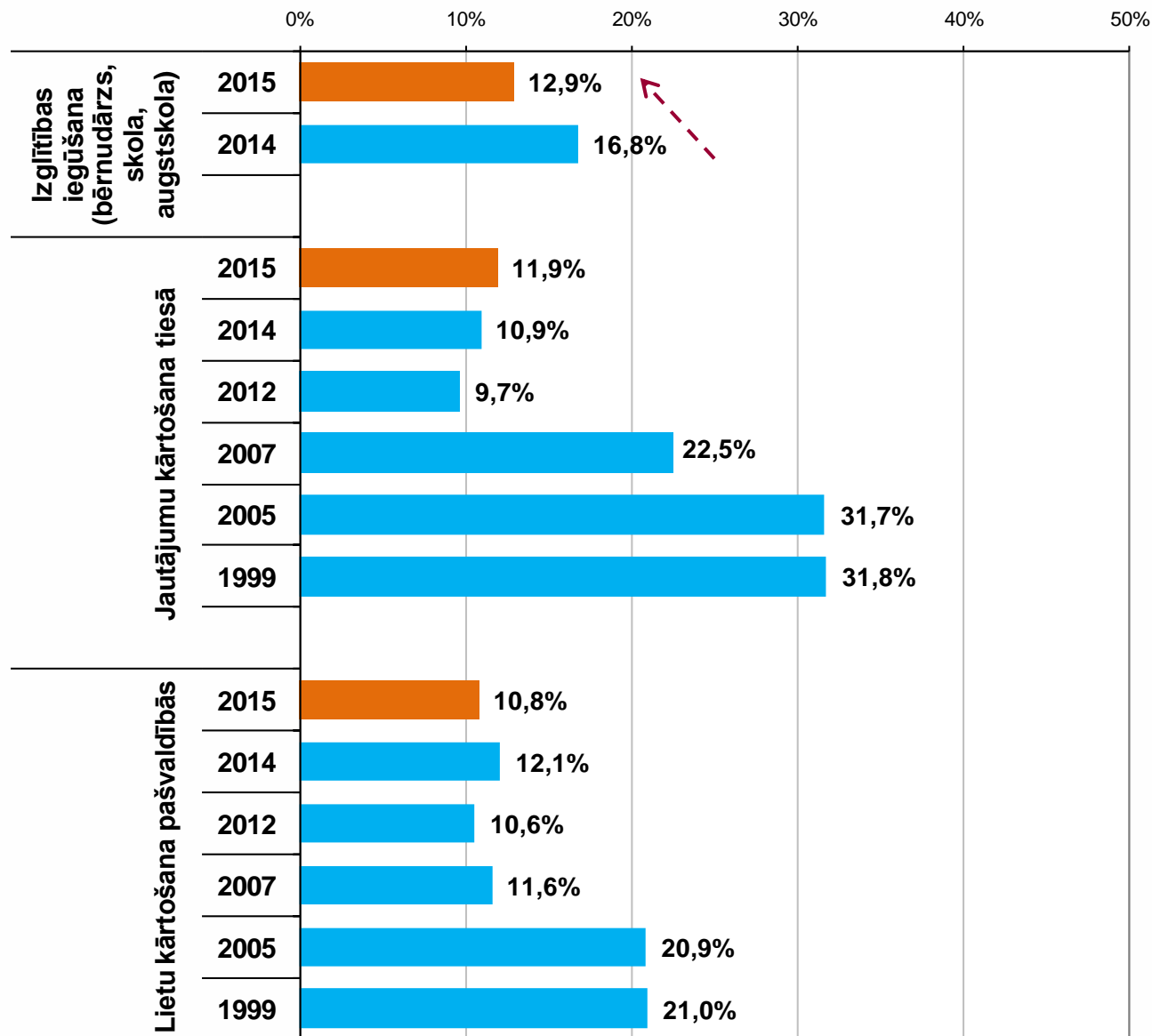

Kā liecina veikto pētījumu rezultātu (kopš 1999.g.) dinamika, tad aizvien turpina samazināties to iedzīvotāju skaits, kuri ir veikuši koruptīvas darbības kārtojot sekojošās lietas (visās minētajās pozīcijās šogad vērojams zemākais koruptīvo darbību līmenis kopš 1999.g.):

- veselības aprūpes saņemšana;
- saskarsmē ar Ceļu policiju;
- autotransporta reģistrācija vai tehniskā apskate;
- pases apmaiņa vai iegūšana, uzturēšanās atļauju, izsaukumu kārtošana.

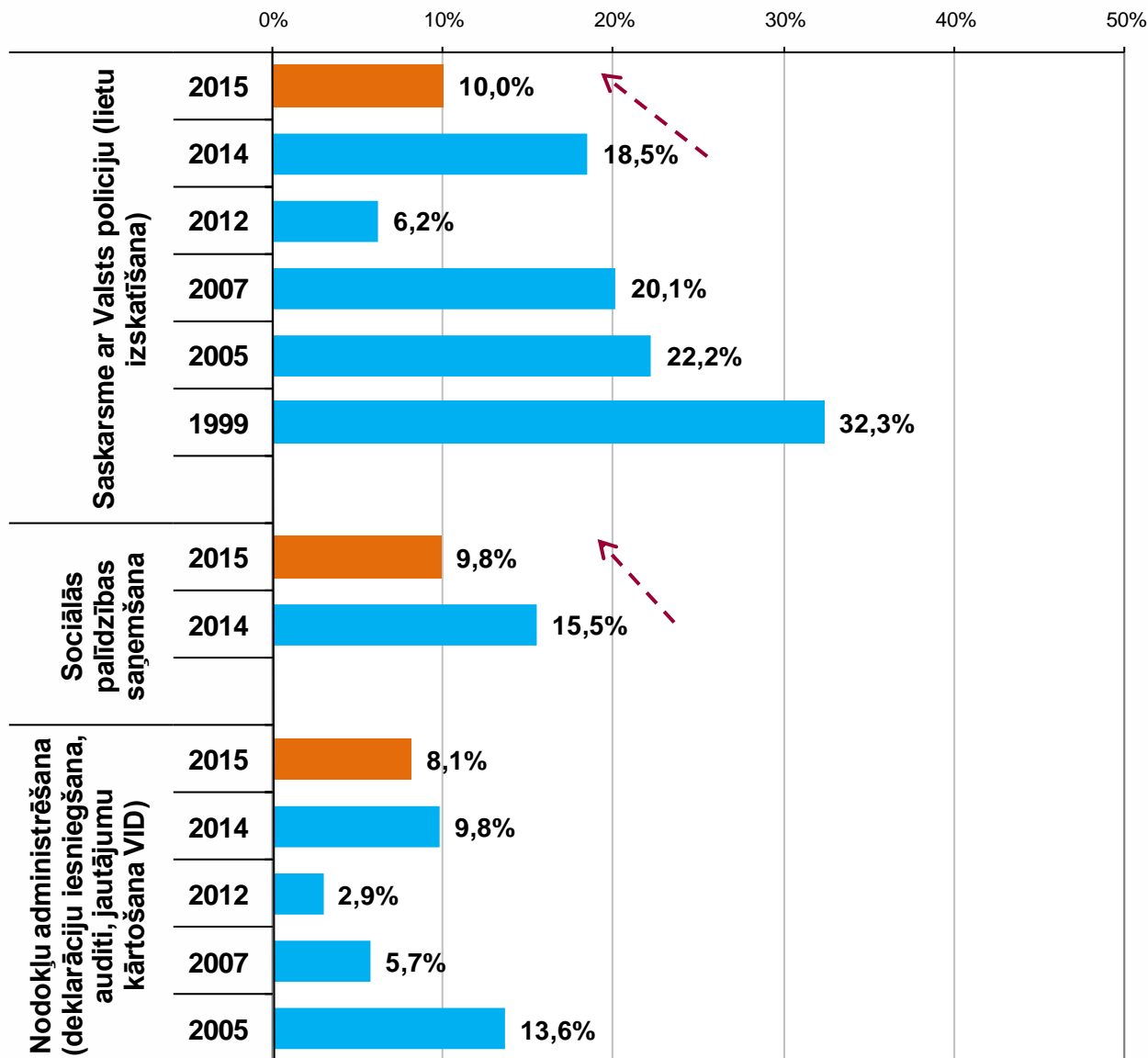
**KĀRTOJOT LIETU, IZMANTOJAKĀDUS NEOFICIĀLUS
MAKSĀJUMUS, DĀVANAS VAI PAZIŠANOS (III)**
(Bāze (N) = respondenti, kuri ir kārtājuši attiecīgo jautājumu)

**Izlase –
respondenti,
kuri ir kārtājuši
attiecīgo
jautājumu**

KĀRTOJOT LIETU, IZMANTOJĀ KĀDUS NEOFICIĀLUS MAKSĀJUMUS, DĀVANAS VAI PAZĪŠANOS (IV)

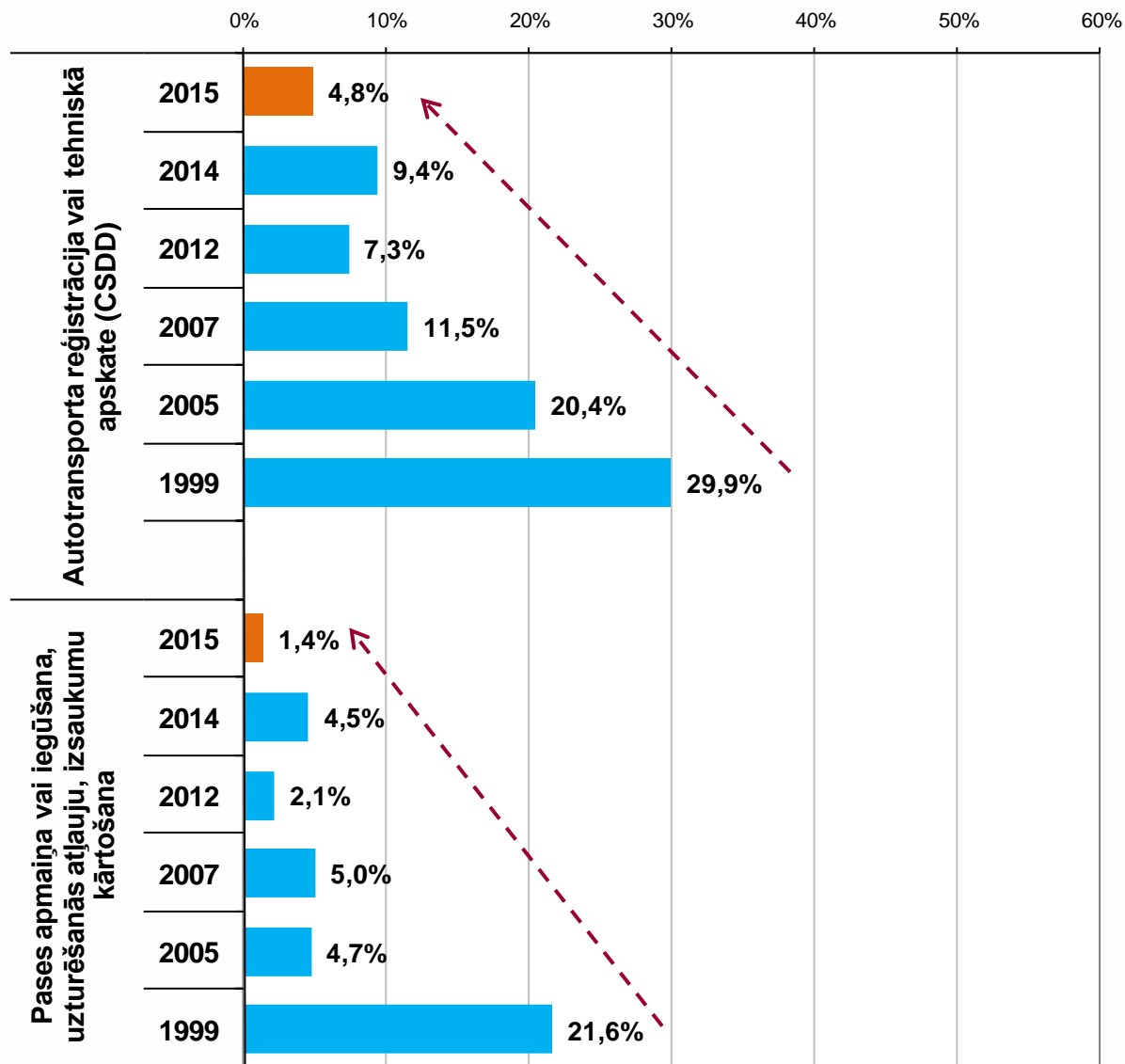
(Bāze (N) = respondenti, kuri ir kārtājuši attiecīgo jautājumu)

**Izlase –
respondenti,
kuri ir kārtājuši
attiecīgo
jautājumu**

**KĀRTOJOT LIETU, IZMANTOJAKĀDUS NEOFICIĀLUS
MAKSĀJUMUS, DĀVANAS VAI PAZĪŠANOS (V)**
(Bāze (N) = respondenti, kuri ir kārtājuši attiecīgo jautājumu)

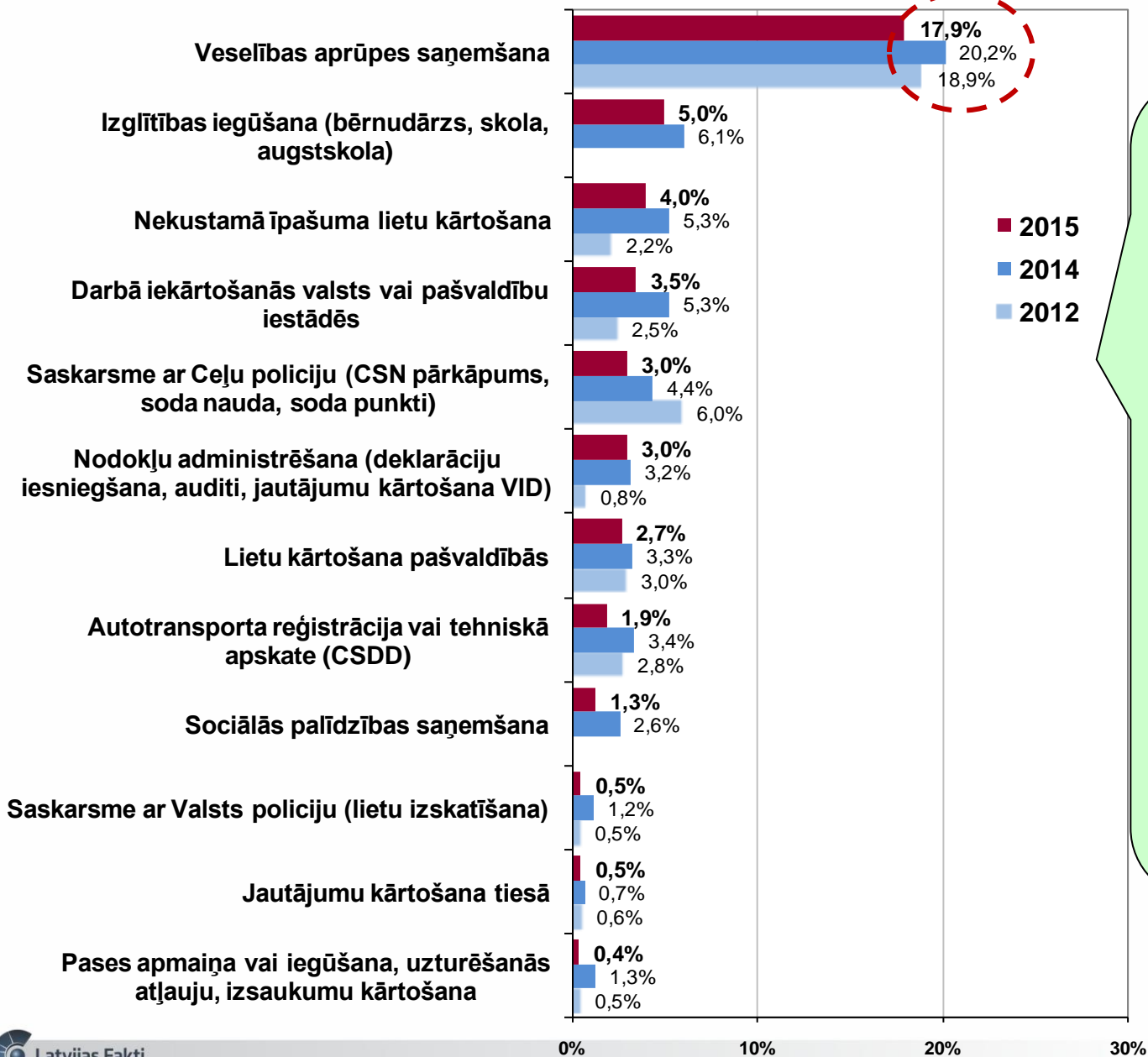
Izlase –
respondenti,
kuri ir
kārtājuši
attiecīgo
jautājumu

Pēdējo 2 gadu laikā, risinot attiecīgos jautājumus, izmantoja kādus neoficiālus maksājumus, dāvanas vai pazišanos

(Bāze = visi aptaujas dalībnieki)

**Izlase – visi
aptaujas
dalībnieki**

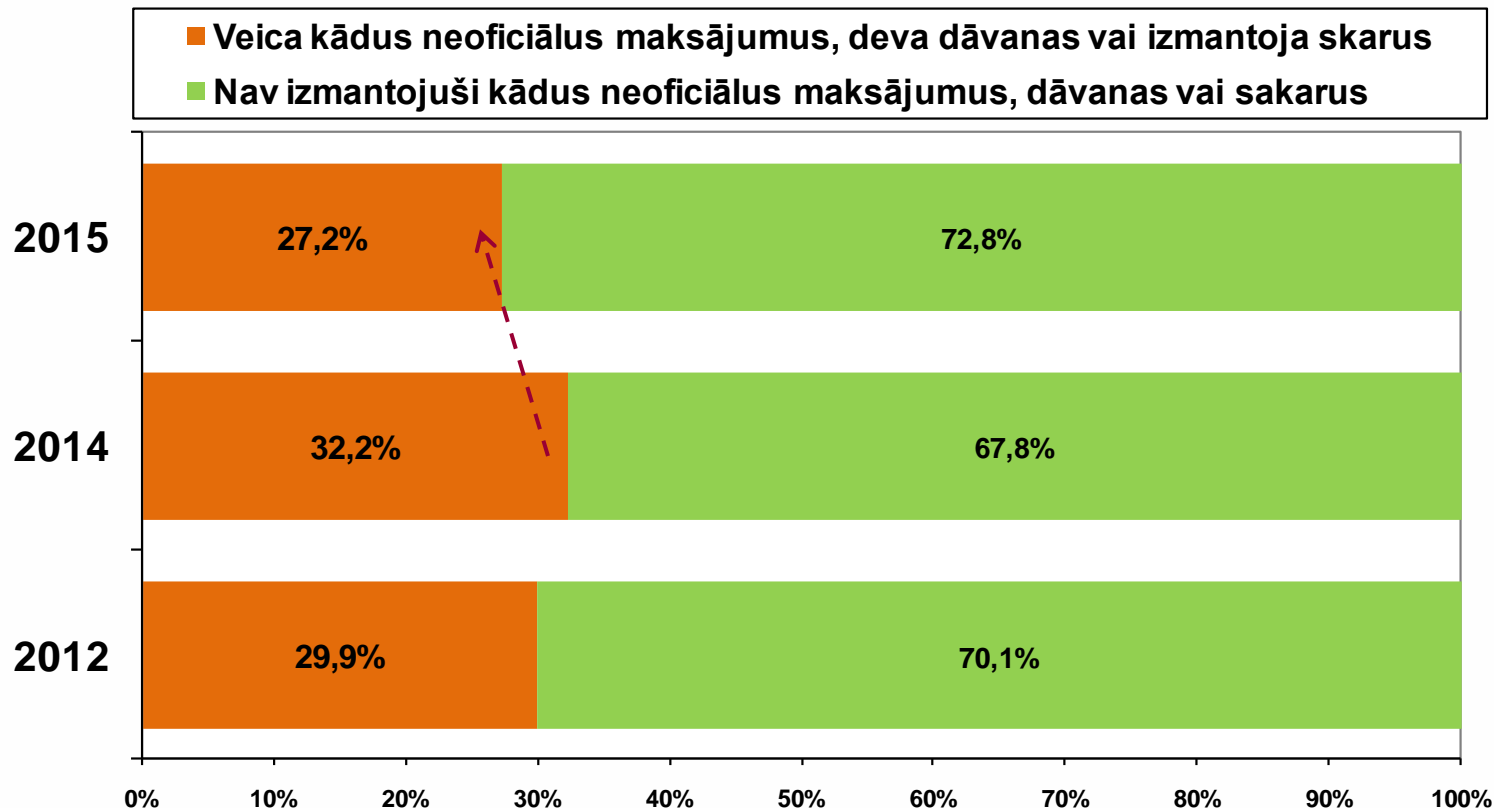

Analizējot pētījuma rezultātus visu aptaujas dalībnieku vidū, redzams, ka, līdzīgi kā 2012. – 2014.g., arī šogad visvairāk aptaujāto Latvijas iedzīvotāju (17,9%) pazišanos, neoficiālus maksājumus vai dāvanas izmantojuši veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanas gadījumos. 4% - 5% aptaujas dalībnieku neoficiālas darbības veikuši izglītības sfērā vai kārtojot nekustamā īpašuma lietas.

Jāuzsver pozitīvā tendence – salīdzinājumā ar 2014.g., šogad visās pētījuma pozīcijās sarucis koruptīvas darbības veikušo iedzīvotāju skaits.

Pēdējo 2 gadu laikā, kārtojot kādas lietas/ jautājumus/ problēmas ...

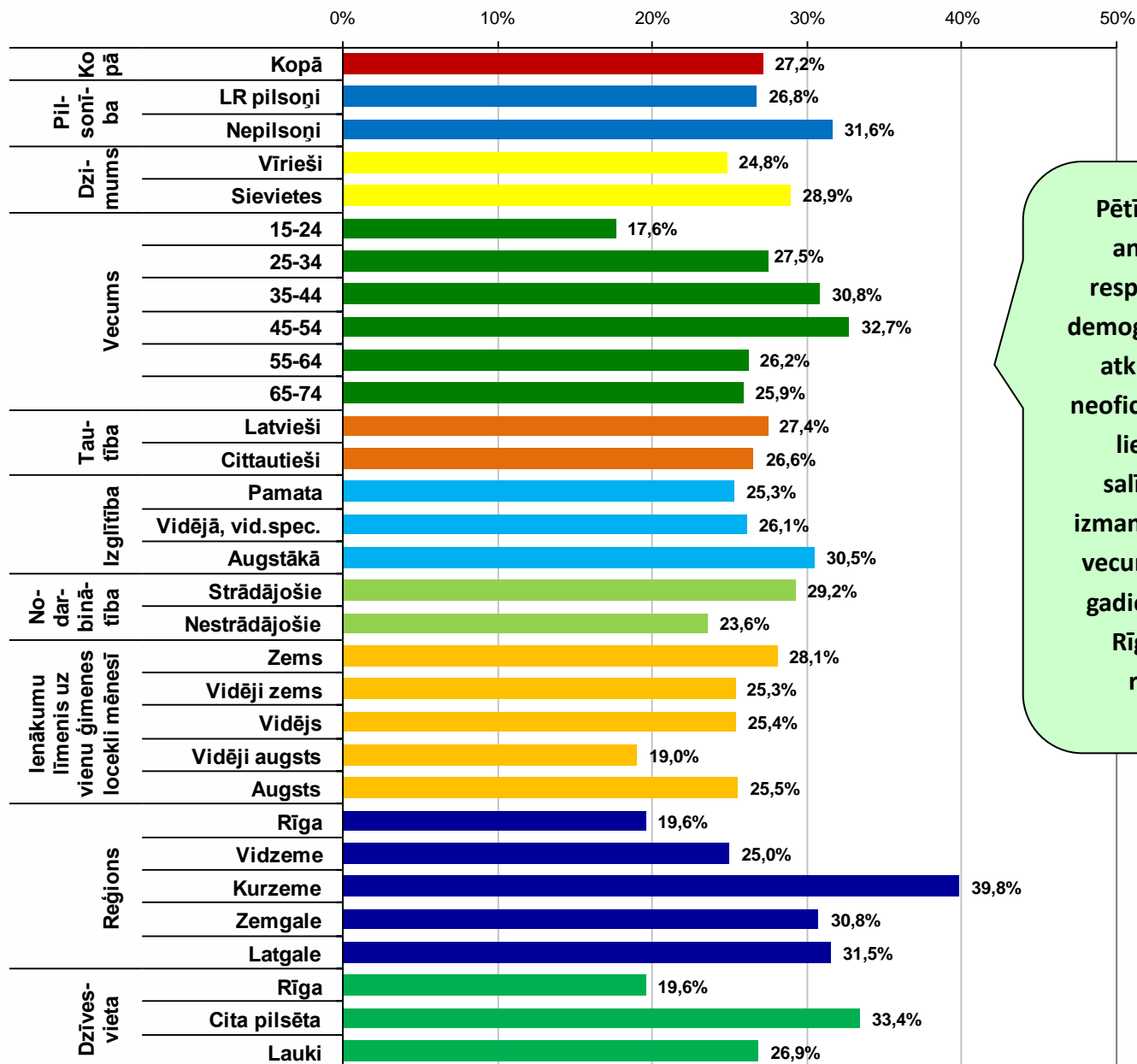
(Bāze = visi respondenti)

Kā redzams grafikā, kur apkopoti rezultāti visās aptaujas pozīcijās, tad pēdējo 2 gadu laikā, kārtojot kādas lietas/ jautājumus/ problēmas neoficiālus maksājumus, dāvanas vai pazīšanos ir izmantojuši nedaudz vairāk par ceturto daļu (27,2%) Latvijas iedzīvotāju un tas ir mazāk nekā 2012. – 2014.g. pētījumu rezultātos.

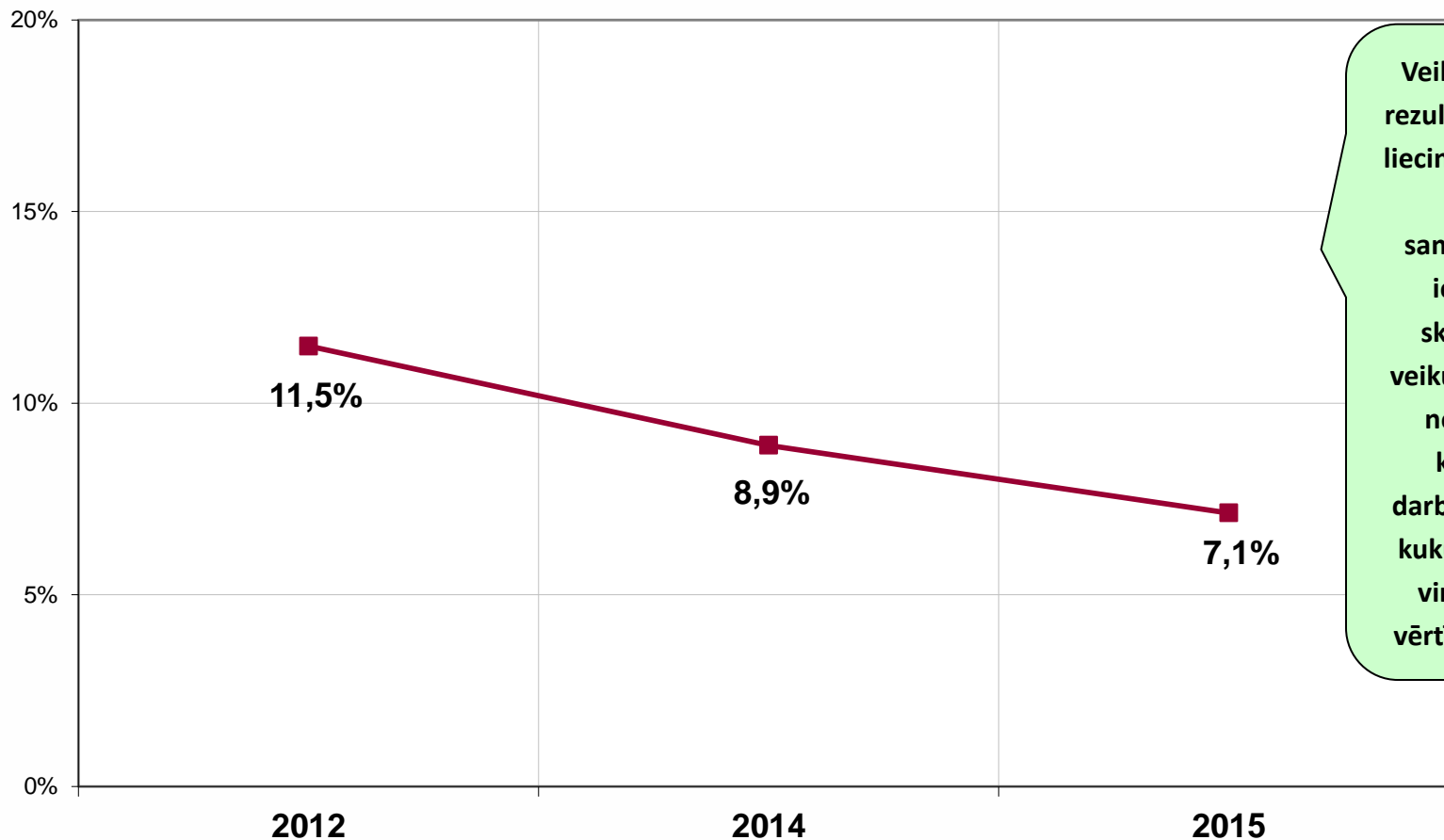
Pēdējo 2 gadu laikā, kārtojot kādas lietas/ jautājumus/ problēmas, izmantoja kādus neoficiālus maksājumus, dāvanas vai pazīšanos

Izlase – visi aptaujas dalībnieki

Pētījuma rezultātu analīze dažādās respondentu sociāli demogrāfiskajās grupās atklāj, ka dažādus neoficiālus risinājumus lietu kārtšanā salīdzinoši biežāk izmantojuši iedzīvotāji vecumā no 35 līdz 54 gadiem, kā arī ārpus Rīgas dzīvojošie respondenti.

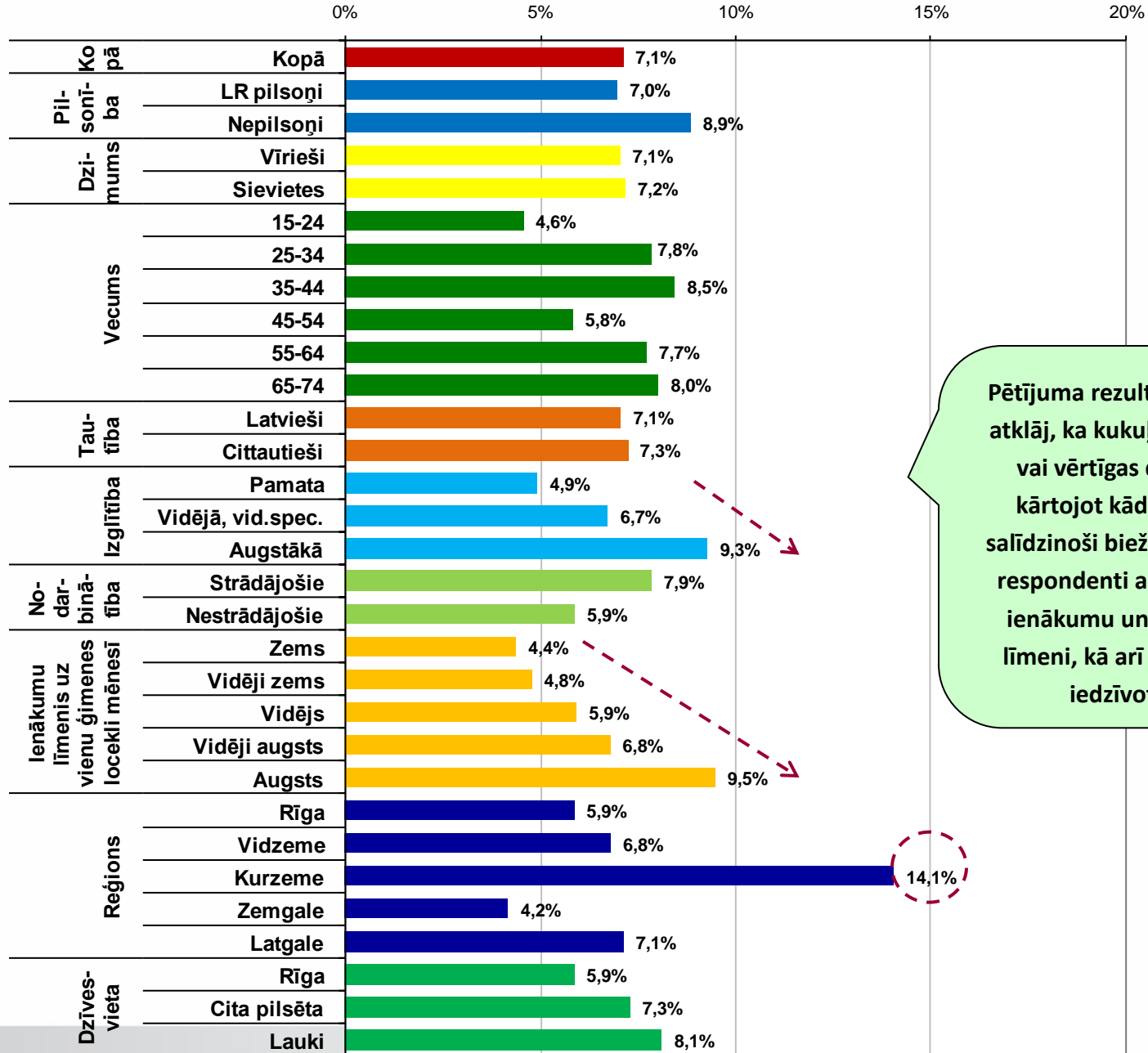
**Pēdējo 2 gadu laikā, kārtojot kādas lietas/ jautājumus/
problēmas, veica neoficiālus maksājumus (EUR 7 un vairāk)
vai deva vērtīgas dāvanas**
(Visi aptaujas dalībnieki)

Veikto pētījumu rezultātu dinamika liecina, ka turpinās tendence samazināties to iedzīvotāju skaitam, kuri veikuši salīdzinoši nopietnākas koruptīvas darbības – devuši kukuļos summas virs 7 EUR vai vērtīgas dāvanas.

Pēdējo 2 gadu laikā, kārtojot kādas lietas/ jautājumus/ problēmas:
Veica neoficiālus maksājumus (EUR 7 un vairāk)
vai deva vērtīgas dāvanas

**Izlase –
visi
aptaujas
dalībnieki**

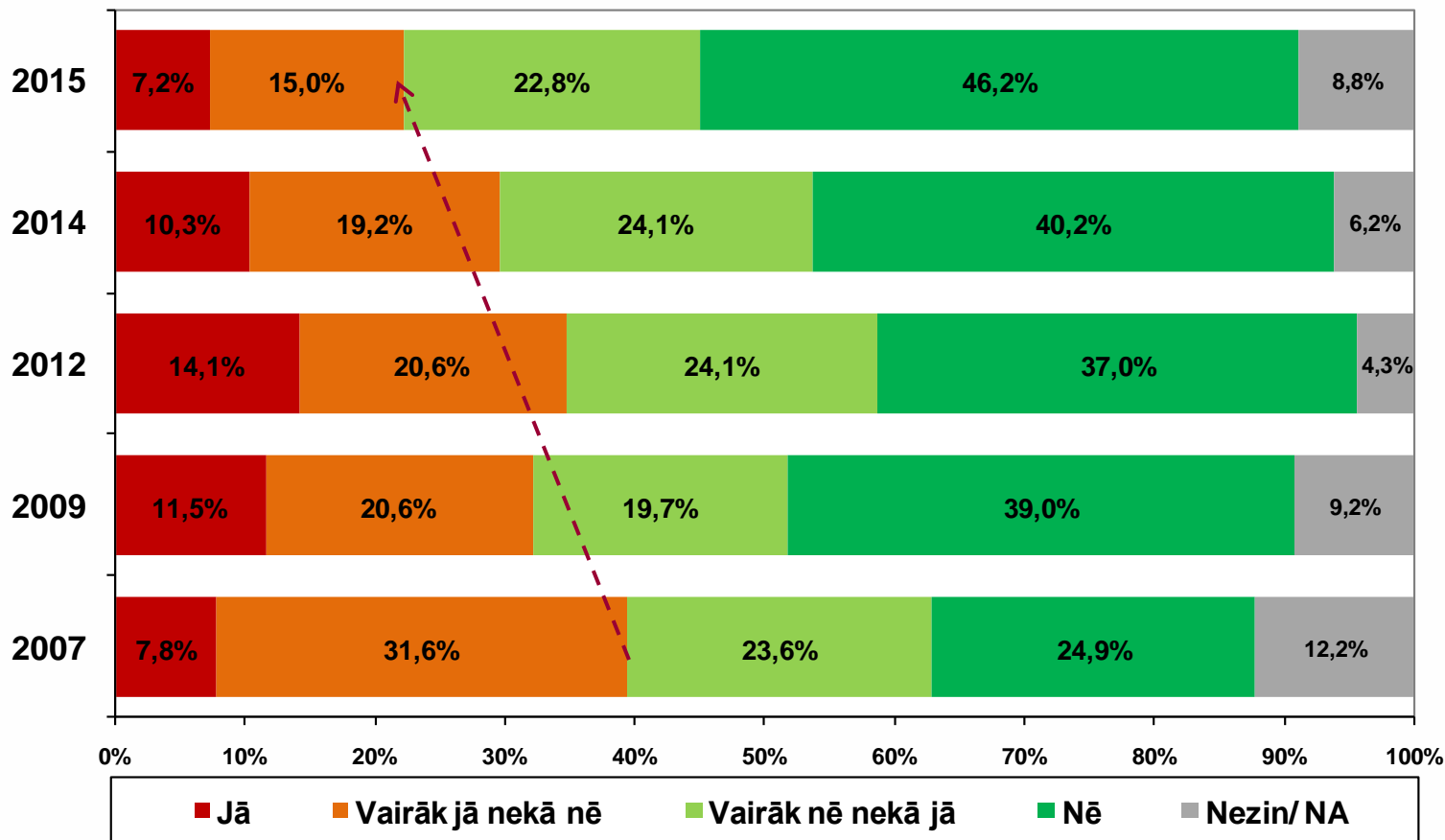
Pētījuma rezultātu analīze atklāj, ka kukuļus virs 7 Ls vai vērtīgas dāvanas, kārtojot kādas lietas, salīdzinoši biežāk ir devuši respondenti ar augstāku ienākumu un izglītības līmeni, kā arī Kurzemes iedzīvotāji.

6. Attieksme pret kukuļdošanu

6.1. Gatavība dot kukuli

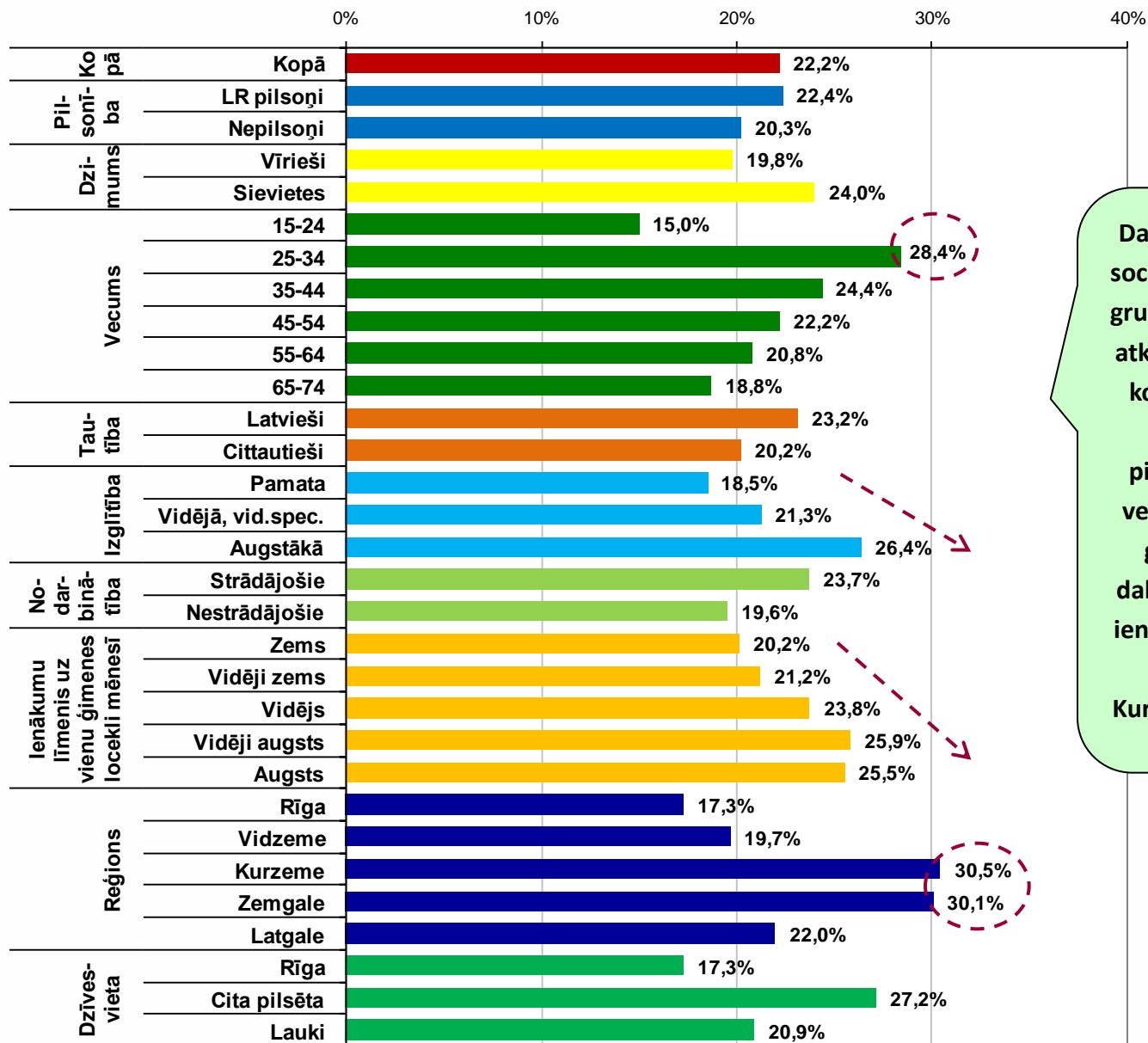
Vai Jūs personiski esat gatavs dot kukuli valsts amatpersonai, ja tas būtu būtiski Jūsu vai Jūsu radnieku interesēs un problēma tiktu atrisināta?

(Bāze = visi respondenti)

Kukuļa došanas iespēju kādai valsts amatpersonai pieļāva 22,2% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju un tas ir mazāk nekā visos iepriekšējos pētījumos kopš 2007.g.

Ir gatavs (jā + vairāk jā nekā nē) dot kukuli valsts amatpersonai, ja tas būtu būtiski respondentam vai viņa radnieku interesēs, lai problēma tiktu atrisināta

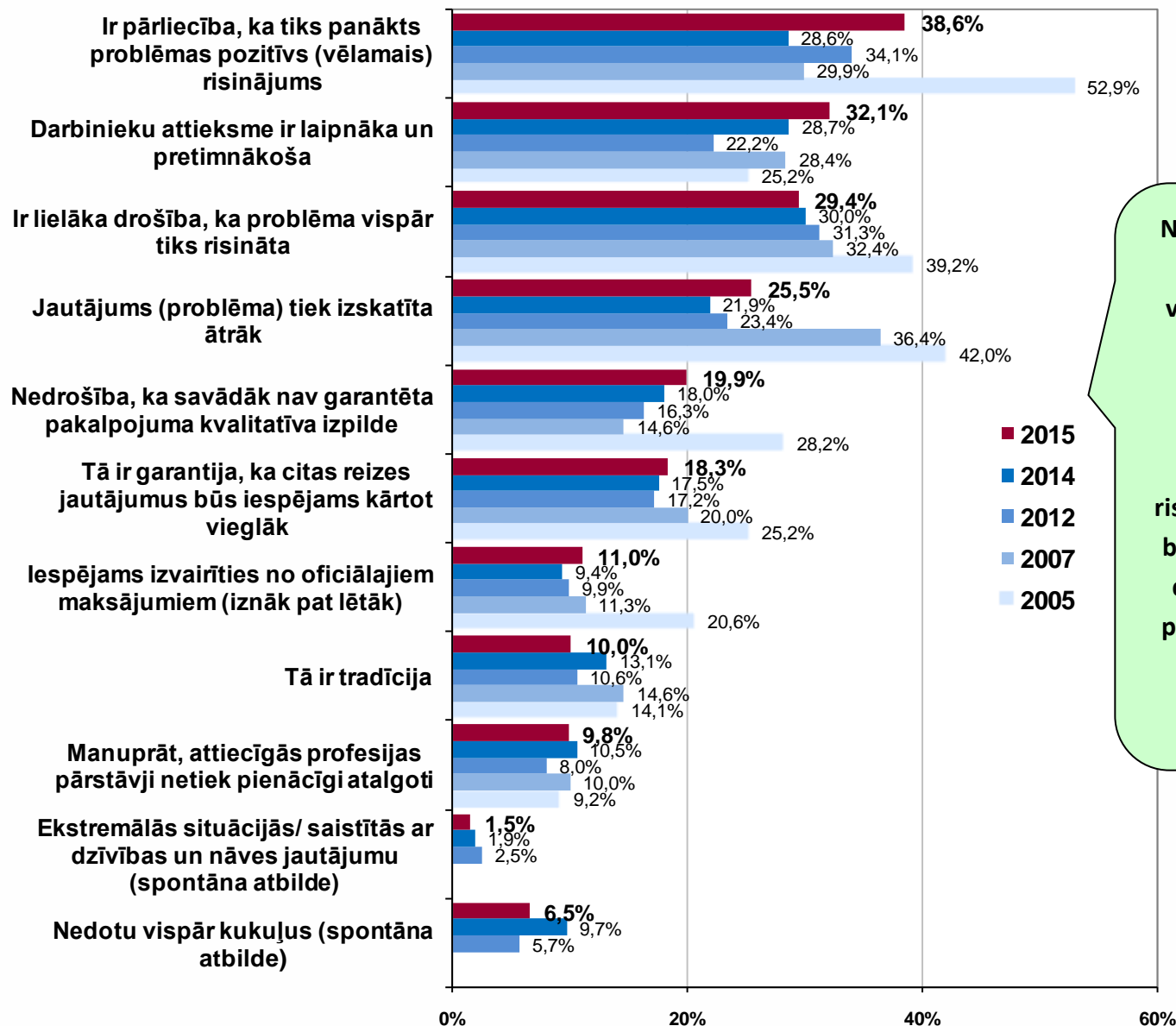

Dažādās respondentu sociāli demogrāfiskajās grupās iegūtie rezultāti atklāj, ka iespēju veikt koruptīvas darbības nedaudz biežāk pieļāva respondenti vecumā no 25 līdz 34 gadiem, aptaujas dalībnieki ar augstāku ienākumu un izglītības līmeni, kā arī Kurzemes un Zemgales iedzīvotāji.

*6.2. Iemesli,
kuru dēļ varētu dot kukuli*

Lūdzu, norādiet iemeslus, kuru dēļ Jūs personiski varētu izšķirties dot kukuli kādai valsts amatpersonai

(Bāze = visi aptaujas dalībnieki)

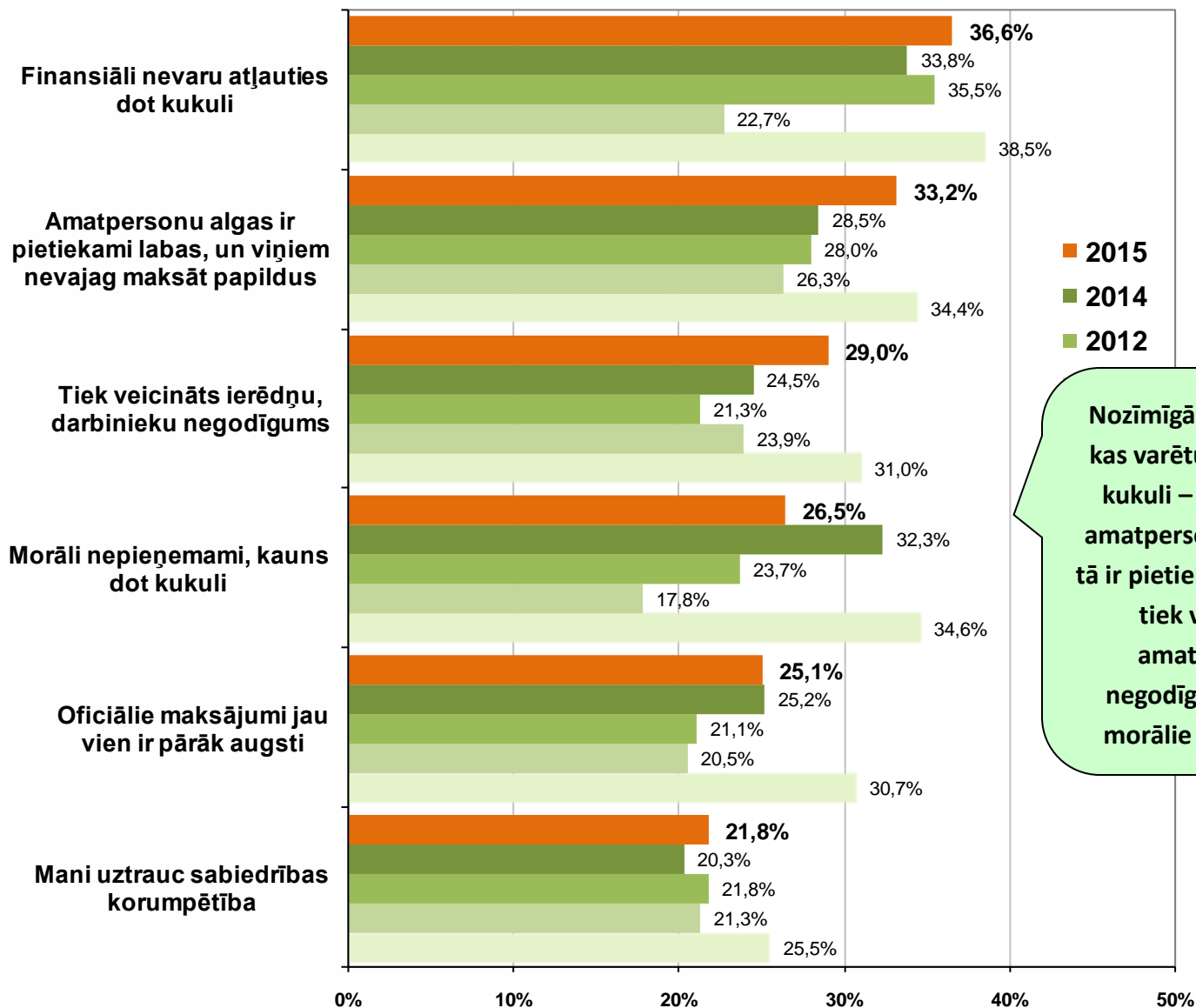
Nozīmīgākie iemesli, kāpēc iedzīvotāji varētu izšķirties dot kukuli valsts amatpersonai – pārliecība, ka tiks panākts pozitīvs risinājums, darbinieki būs pretimnākošāki, drošības sajūta, ka problēma vispār tiks risināta un tā tiks risināta ātrāk.

*6.3. Barjeras,
kas varētu atturēt dot kukuli*

Lūdzu, norādiet, kas Jūs personiski varētu atturēt dot kukuli valsts vai pašvaldības institūcijas valsts amatpersonai

BIEŽĀK MINĒTIE FAKTORI

(Bāze = visi aptaujas dalībnieki)

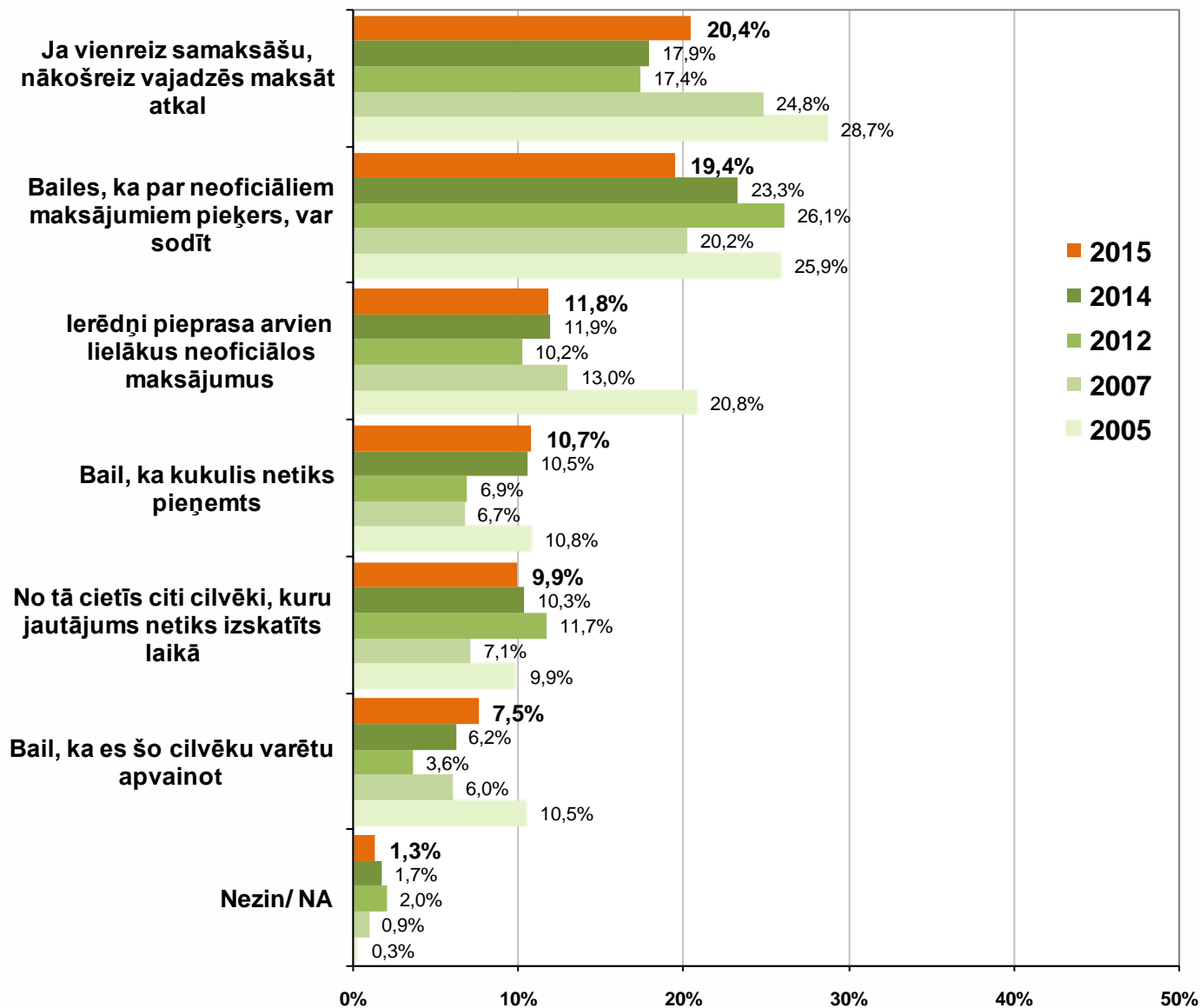

Nozīmīgākās barjeras, kas varētu atturēt dot kukuli – tas ir dārgi, amatpersonu algas jau tā ir pietiekami labas, tā tiek veicināts amatpersonu negodīgums, kā arī morālie apsvērumi.

Lūdzu, norādiet, kas Jūs personiski varētu atturēt dot kukuli valsts vai pašvaldības institūcijas valsts amatpersonai

RETĀK MINĒTIE FAKTORI

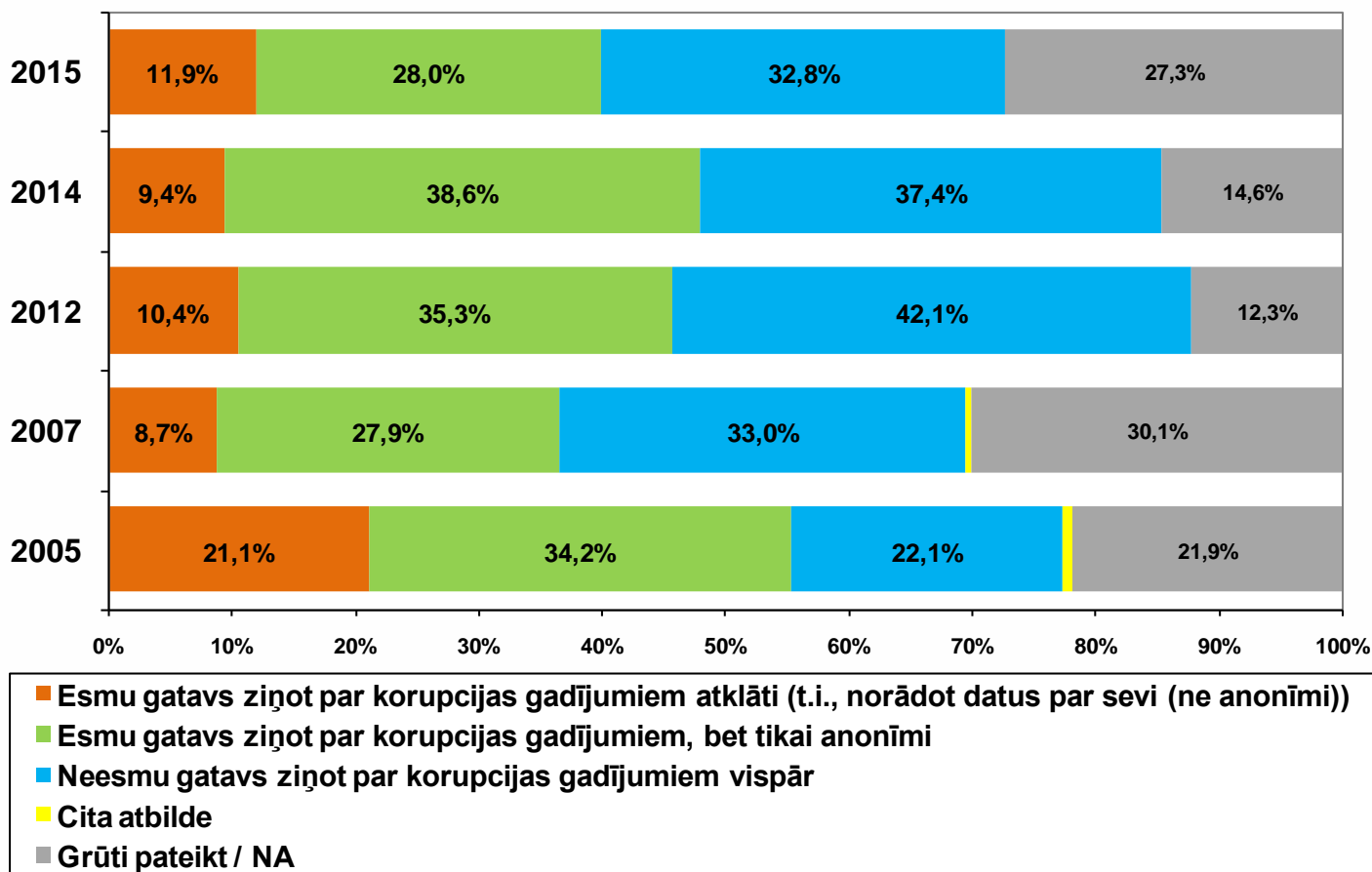
(Bāze = visi aptaujas dalībnieki)

6.4. Rīcība, saskaroties ar korupcijas gadījumiem

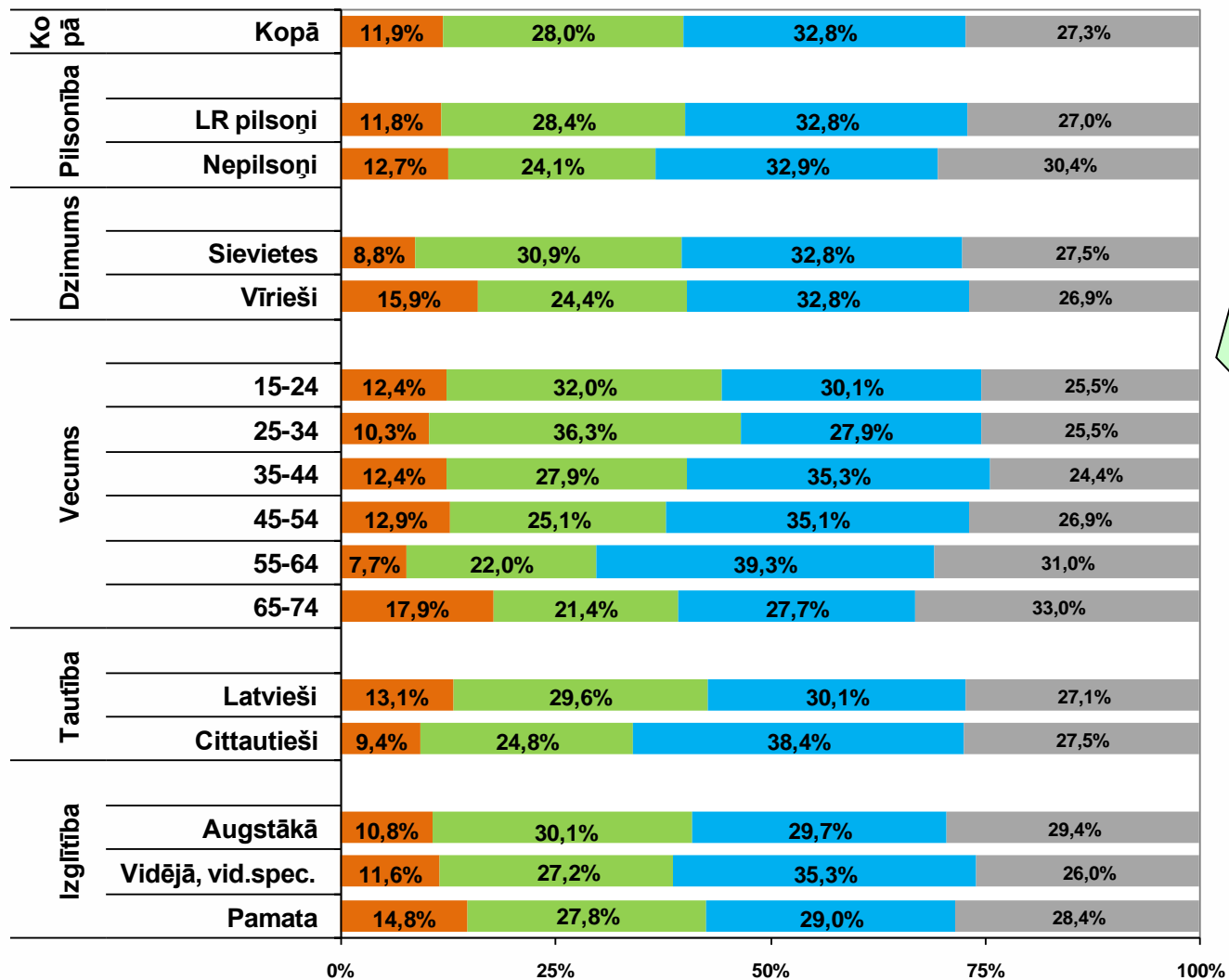
Vai, saskaroties ar korupcijas gadījumiem, Jūs būtu gatavs ziņot par tiem?

(Bāze = visi respondenti)

Par korupcijas gadījumiem gatavi ziņot, atklāti vai anonīmi, ir 39,9% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju un tas ir nedaudz mazāk nekā 2012. un 2014.g. aptaujās. Jānorāda gan, ka to respondentu skaits, kuri būtu gatavi ziņot par korupcijas gadījumiem atklāti ir pieaudzis un sasniedz 11,9%.

Vai, saskaroties ar korupcijas gadījumiem,
Jūs būtu gatavs ziņot par tiem?
(Visi respondenti; N=1009)

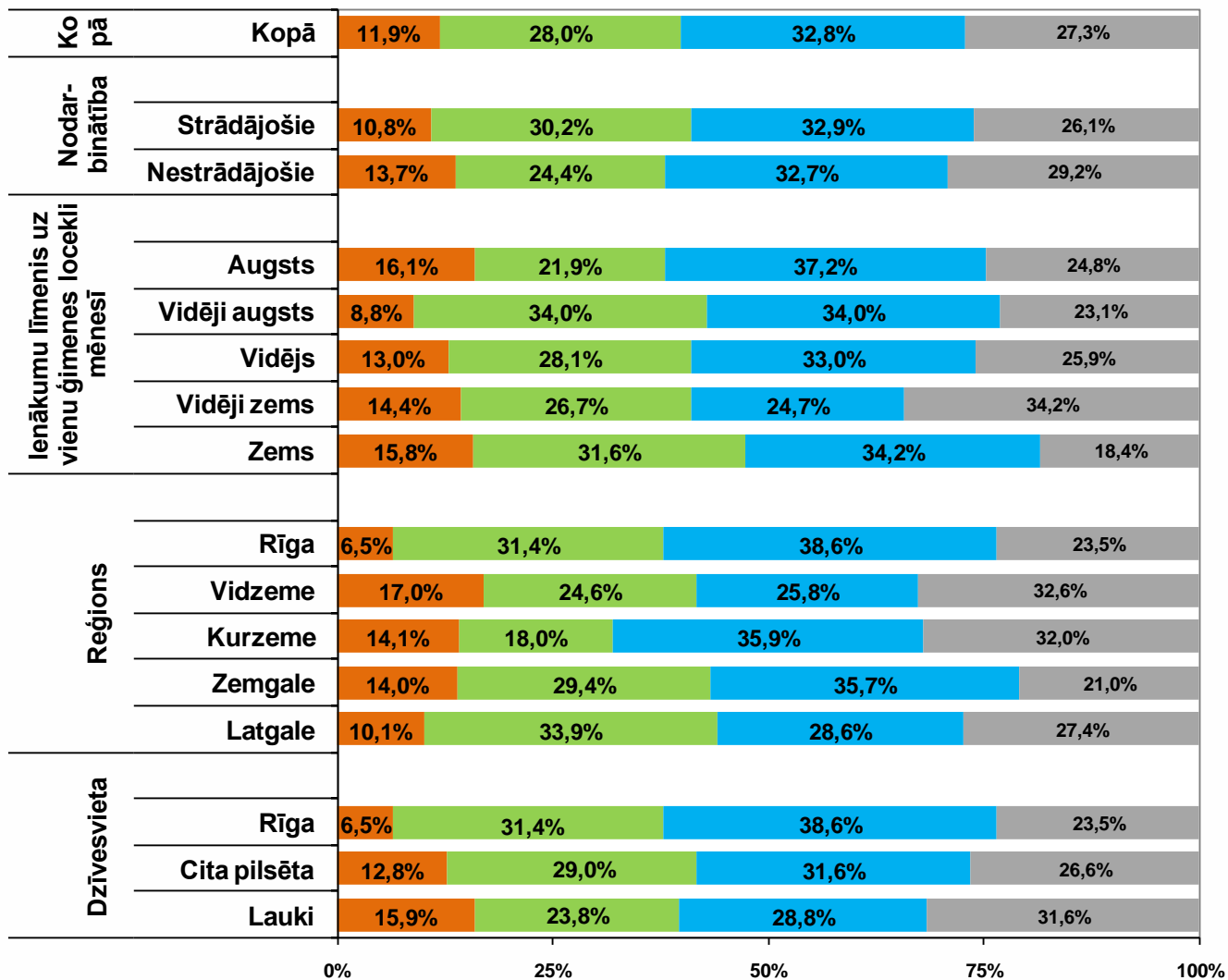

Dažādās
respondentu
sociāli
demogrāfiskajās
grupās iegūtajos
rezultātos nav
vērojamas kādas
būtiskas
atšķirības.

- Esmu gatavs ziņot par korupcijas gadījumiem atklāti (t.i., norādot datus par sevi (ne anonīmi))
- Esmu gatavs ziņot par korupcijas gadījumiem, bet tikai anonīmi
- Neesmu gatavs ziņot par korupcijas gadījumiem vispār
- Grūti pateikt / NA

Vai, saskaroties ar korupcijas gadījumiem, Jūs būtu gatavs ziņot par tiem?

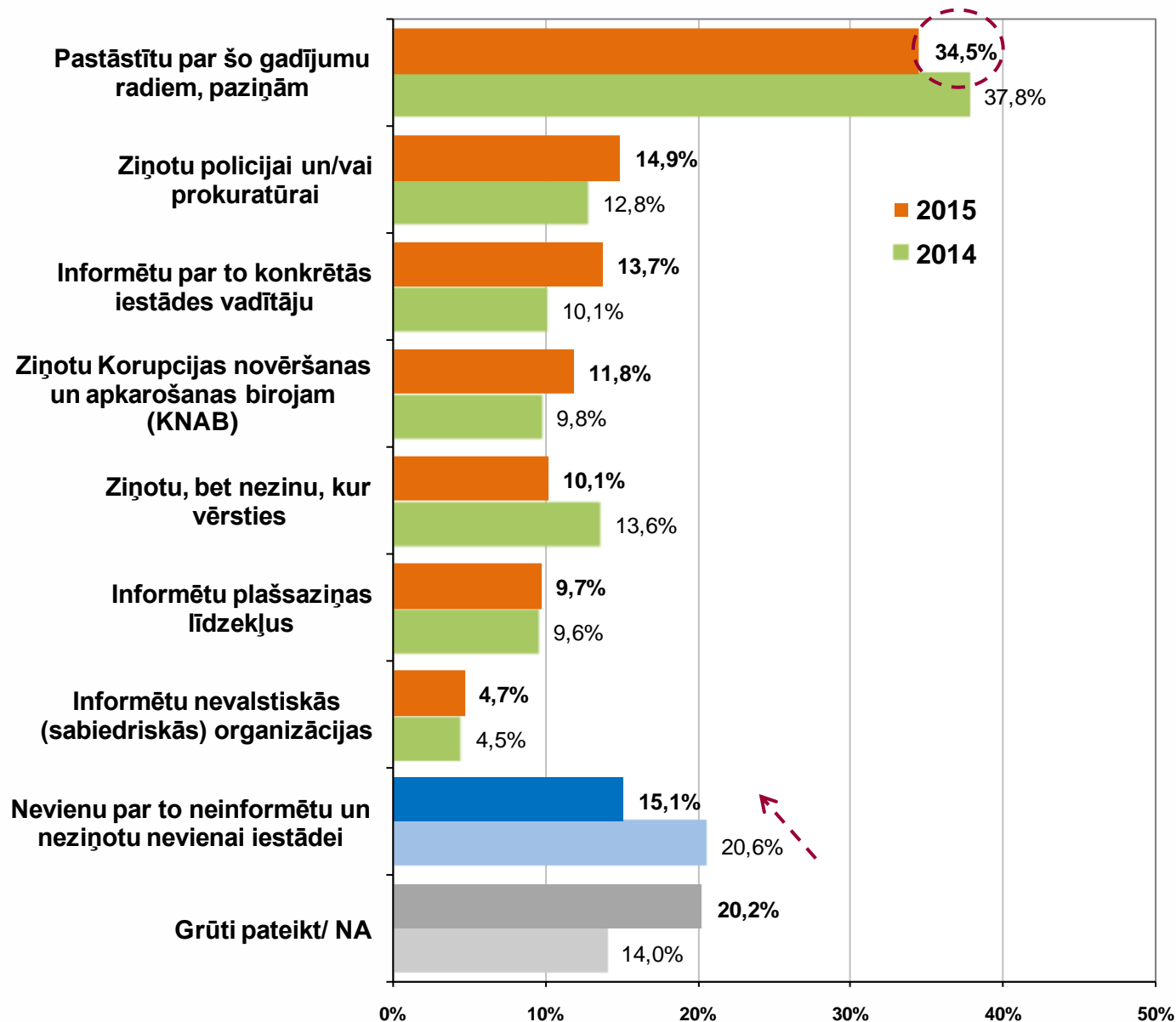
(Visi respondenti; N=1009)

- Esmu gatavs ziņot par korupcijas gadījumiem atklāti (t.i., norādot datus par sevi (ne anonīmi))
- Esmu gatavs ziņot par korupcijas gadījumiem, bet tikai anonīmi
- Neesmu gatavs ziņot par korupcijas gadījumiem vispār
- Grūti pateikt / NA

Kā Jūs rīkotos, personiski saskaroties ar korupciju (tiek pieprasīts kukulis, amatpersona pārkāpj savas pilnvaras)?

(Bāze = visi aptaujas dalībnieki)

Kā Jūs rīkotos, personiski saskaroties ar korupciju (tiek pieprasīts kukulis, amatpersona pārkāpj savas pilnvaras)?

Ziņotu Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam (KNAB)

